ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 24ης Μαΐου 2007 *

Στην υπόθεση T-289/01,

Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland GmbH, πρώην Grüne Punkt — Duales System Deutschland AG, με έδρα την Κολωνία (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τους W. Deselaers, B. Meyring και E. Wagner, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης αρχικώς από τον S. Rating, στη συνέχεια από τους P. Oliver, H. Gading και M. Schneider, και τέλος από τους W. Mölls και R. Sauer,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

υποστηριζόμενης από την

Landbell AG, für Rückhol-Systeme, με έδρα τη Mayence (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τους A. Rinne και A. Walz, δικηγόρους,

παρεμβαίνουσα,

με αντικείμενο την ακύρωση του άρθρου 3 της αποφάσεως 2001/837/ΕΚ της Επιτροπής, της 17ης Σεπτεμβρίου 2001, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υποθέσεις COMP/34493 — DSD , COMP/37366 — Hofmann + DSD, COMP/37299 — Edelhoff + DSD, COMP/37291 — Rechmann + DSD, COMP/37288 — ARGE και 5 άλλες επιχειρήσεις + DSD, COMP/37287 — AWG και 5 άλλες επιχειρήσεις + DSD, COMP/37526 — Feldhaus + DSD, COMP/37254 — Nehlsen + DSD, COMP/37252 — Schönmakers + DSD, COMP/37250 — Altvater + DSD, COMP/37246 — DASS + DSD, COMP/37245 — Scheele + DSD, COMP/37244 — SAK + DSD, COMP/37243 — Fischer + DSD, COMP/37242 — Trienekens + DSD, COMP/37267 — Interseroh + DSD) (ΕΕ L 319, σ. 1), ή, επικουρικώς, την ακύρωση ολόκληρης της αποφάσεως αυτής, και την ακύρωση της δεσμεύσεως της προσφεύγουσας που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 72 της αποφάσεως αυτής,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. García-Valdecasas, πρόεδρο, J. D. Cooke και I. Labucka, δικαστές,

γραμματέας: K. Andová, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 11ης και της 12ης Ιουλίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

Α — Διάταγμα για την αποφυγή των απορριμμάτων από συσκευασίες

1 Στις 12 Ιουνίου 1991, η Γερμανική Κυβέρνηση εξέδωσε το Verordnung über die Vermeidung von Verpackungsabfällen [διάταγμα για την αποφυγή των απορριμμάτων από συσκευασίες (BGBl. 1991 I, σ. 1234)], του οποίου το τροποποιηθέν κείμενο —που έχει εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση— τέθηκε σε ισχύ στις 28 Αυγούστου 1998 (στο εξής: διάταγμα ή διάταγμα για τις συσκευασίες). Το διάταγμα αυτό έχει ως αντικείμενο την πρόληψη και τη μείωση των επιπτώσεων που έχουν για το περιβάλλον τα απορρίμματα από συσκευασίες. Προς τούτο, το διάταγμα επιβάλλει στους παραγωγούς και στους διανομείς την υποχρέωση αναλήψεως και ανακυκλώσεως των χρησιμοποιημένων συσκευασιών πωλήσεως, εκτός του δημοσίου συστήματος διαχειρίσεως απορριμμάτων.

2 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, του διατάγματος, οι συσκευασίες πωλήσεως (στο εξής: οι συσκευασίες) είναι εκείνες στις οποίες συσκευάζονται, στα σημεία πωλήσεως, τα προϊόντα που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή. Πρόκειται επίσης για συσκευασίες που χρησιμοποιούνται από τα εμπορικά καταστήματα, τα εστιατόρια και άλλες επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών για να καταστήσουν δυνατή ή να διευκολύνουν την παράδοση των εμπορευμάτων στον τελικό καταναλωτή (συσκευασίες εξυπηρετήσεως), καθώς επίσης τα πιατικά και μαχαιροπίρουνα μιας χρήσεως.

3 Το άρθρο 3, παράγραφος 7, του διατάγματος ορίζει τον παραγωγό ως κάθε πρόσωπο το οποίο παράγει συσκευασίες, υλικά συσκευασιών ή άλλα προϊόντα από τα οποία παράγονται άμεσα συσκευασίες, καθώς και κάθε πρόσωπο που εισάγει συσκευασίες στο γερμανικό έδαφος. Ως προς τον διανομέα, το άρθρο 3, παράγραφος 8, του διατάγματος διαλαμβάνει ότι πρόκειται για κάθε πρόσωπο το οποίο εμπορεύεται συσκευασίες, υλικά συσκευασίας ή άλλα προϊόντα από τα οποία παράγονται άμεσα συσκευασίες ή ακόμη συσκευασμένα εμπορεύματα, χωρίς να έχει σημασία το στάδιο εμπορίας. Οι εταιρίες πωλήσεως δι' αλληλογραφίας αποτελούν επίσης διανομείς κατά την έννοια του διατάγματος. Τέλος, ο τελικός καταναλωτής ορίζεται στο άρθρο 3, παράγραφος 10, του διατάγματος ως κάθε πρόσωπο το οποίο δεν μεταπωλεί το εμπόρευμα στη μορφή στην οποία του παραδόθηκε.

4 Οι παραγωγοί και οι διανομείς συσκευασιών μπορούν να εκπληρώνουν με δύο τρόπους την υποχρέωση που τους επιβάλλει το διάταγμα για την ανάληψη και την ανακύκλωση.

5 Αφενός, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, του διατάγματος, οι παραγωγοί και οι διανομείς είναι υποχρεωμένοι να δέχονται δωρεάν από τους τελικούς καταναλωτές τις χρησιμοποιημένες συσκευασίες πωλήσεως, στο σημείο πωλήσεως ή σε άμεσα γειτνιάζοντα τόπο και να φροντίζουν για την ανακύκλωσή τους (στο εξής: σύστημα ίδιας διάθεσης). Η υποχρέωση του διανομέα να δέχεται τις συσκευασίες περιορίζεται στα είδη, στις μορφές και στα μεγέθη των συσκευασιών καθώς και στα συσκευασμένα προϊόντα που περιλαμβάνονται στον κατάλογο των προϊόντων του. Για τους διανομείς των οποίων το εμβαδόν των χώρων πωλήσεως είναι μικρότερο των 200 τετραγωνικών μέτρων η υποχρέωση αναλήψεως περιορίζεται στις συσκευασίες των προϊόντων που φέρουν τα εμπορικά σήματα που διακινεί ο διανομέας (άρθρο 6, παράγραφος 1, τέταρτο και πέμπτο εδάφιο, του διατάγματος). Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του διατάγματος, στο πλαίσιο του συστήματος ίδιας διάθεσης ο διανομέας οφείλει να ενημερώσει τον τελικό καταναλωτή για τη δυνατότητα επιστροφής της συσκευασίας «με αναγραφή κειμένου το οποίο πρέπει να γίνεται αντιληπτό με ευχέρεια και να είναι ευανάγνωστο».

6 Αφετέρου, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του διατάγματος, οι παραγωγοί και οι διανομείς μπορούν να προσχωρήσουν σε σύστημα το οποίο

διασφαλίζει στο σύνολο της περιοχής πωλήσεων του διανομέα την τακτική αποκομιδή των χρησιμοποιημένων συσκευασιών πωλήσεως από την κατοικία ή από χώρους κοντινούς στην κατοικία του τελικού καταναλωτή προκειμένου να τις ανακυκλώσουν (στο εξής: συλλογικό σύστημα). Οι παραγωγοί και οι διανομείς που συμμετέχουν στο συλλογικό σύστημα απαλλάσσονται από την υποχρέωσή τους προς ανάληψη και ανακύκλωση όλων των συσκευασιών που καλύπτονται από το σύστημα αυτό. Κατά το σημείο 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του παραρτήματος Ι του άρθρου 6 του διατάγματος, οι παραγωγοί και οι διανομείς οφείλουν να γνωστοποιούν τη συμμετοχή τους στο συλλογικό σύστημα «με αναγραφή σχετικής ένδειξης στη συσκευασία ή με άλλον κατάλληλο τρόπο». Μπορούν επίσης να κάνουν μνεία της συμμετοχής αυτής στις συσκευασίες ή να χρησιμοποιούν άλλα μέτρα, όπως για παράδειγμα, πληροφόρηση της πελατείας στον τόπο πωλήσεως ή με σημείωση που επισυνάπτεται στη συσκευασία.

7 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 6, παράγραφος 3, ενδέκατο εδάφιο, του διατάγματος, τα συλλογικά συστήματα πρέπει να εγκρίνονται από τις αρμόδιες αρχές των οικείων ομόσπονδων κρατών. Για να εγκρίνονται, τα συστήματα αυτά πρέπει, ειδικότερα, να έχουν ποσοστό καλύψεως το οποίο εκτείνεται στο έδαφος τουλάχιστον ενός ομόσπονδου κράτους, να πραγματοποιεί τακτική αποκομιδή από χώρο πλησίον της κατοικίας των καταναλωτών και να έχει υπογράψει συμφωνίες με τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως που διαχειρίζονται τα απόβλητα. Κάθε επιχείρηση που πληροί τις προϋποθέσεις αυτές εντός ενός ομόσπονδου κράτους μπορεί να οργανώσει σ' αυτό εγκεκριμένο συλλογικό σύστημα.

8 Από 1ης Ιανουαρίου 2000, τα συστήματα ίδιας διάθεσης και τα συλλογικά συστήματα υπόκεινται στην τήρηση των ίδιων ποσοστών ανακυκλώσεως. Τα ποσοστά αυτά, τα οποία περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι του διατάγματος, ποικίλλουν ανάλογα με το υλικό που αποτελεί τη συσκευασία. Η τήρηση των υποχρεώσεων αναλήψεως και ανακυκλώσεως διασφαλίζεται, στην περίπτωση του συστήματος ίδιας διάθεσης, με τη χορήγηση βεβαιώσεων από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες και, στην περίπτωση του συλλογικού συστήματος, με τη χορήγηση επαληθεύσιμων στοιχείων σχετικά με τις συλλεγείσες και ανακυκλωθείσες ποσότητες συσκευασιών.

9 Εξάλλου, το άρθρο 6, παράγραφος 1, ένατο εδάφιο, του διατάγματος ορίζει ότι, αν ένας διανομέας δεν εκπληρώνει την υποχρέωσή του αναλήψεως και ανακυκλώσεως μέσω ενός συστήματος ίδιας διάθεσης, οφείλει να πράξει τούτο μέσω του συλλογικού συστήματος.

10 Συναφώς, με τις παρατηρήσεις τους της 24ης Μαΐου 2000, που κοινοποίησε στην Επιτροπή στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας (στο εξής: παρατηρήσεις των γερμανικών αρχών), οι γερμανικές αρχές ανέφεραν ότι το διάταγμα για τις συσκευασίες επέτρεπε στον διανομέα να συνδυάσει την ανάληψη σε χώρο πλησίον του καταστήματος, στο πλαίσιο ενός συστήματος ίδιας διάθεσης, και την αποκομιδή από χώρο πλησίον του τελικού καταναλωτή, στο πλαίσιο ενός συλλογικού συστήματος, συμμετέχοντας στο συλλογικό σύστημα μόνο για ένα μέρος των συσκευασιών που είχε διαθέσει στην αγορά.

11 Με τις παρατηρήσεις αυτές, οι γερμανικές αρχές ανέφεραν επίσης ότι, αν ο διανομέας επέλεγε να συμμετέχει σε συλλογικό σύστημα για το σύνολο των συσκευασιών που διέθετε στο εμπόριο, δεν υπείχε πλέον τις υποχρεώσεις που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, πράγμα που σήμαινε ότι η εκ των υστέρων ατομική λύση για τη διάθεση των απορριμμάτων δεν ήταν δυνατή. Αντιθέτως, αν ο διανομέας επέλεγε τη συμμετοχή ευθύς εξ αρχής σε σύστημα ίδιας διάθεσης, η μεταγενέστερη συμμετοχή σε συλλογικό σύστημα ήταν δυνατή αν το ποσοστό ανακυκλώσεως δεν είχε επιτευχθεί στο πλαίσιο της ίδιας διάθεσης.

Β — Συλλογικό σύστημα της Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland GmbH, σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου και σύμβαση παροχής υπηρεσιών

12 Από το 1991, η Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland GmbH (στο εξής: προσφεύγουσα ή DSD) είναι η μόνη εταιρία η οποία εκμεταλλεύεται συλλογικό σύστημα στο σύνολο της γερμανικής επικράτειας (στο εξής: σύστημα DSD). Προς τούτο, η DSD έλαβε το 1993 την έγκριση των αρμόδιων αρχών όλων των ομόσπονδων κρατών.

13 Για να προσφύγουν στο σύστημα DSD, οι παραγωγοί και διανομείς οφείλουν να συνάψουν με την DSD σύμβαση που τους παρέχει το δικαίωμα να χρησιμοποιούν τον λογότυπο Der Grüne Punkt, που αντιστοιχεί στο συλλογικό σήμα Der Grüne

Punkt του οποίου η DSD είναι δικαιούχος. Ως αντάλλαγμα, οι ενδιαφερόμενοι παραγωγοί και διανομείς καταβάλλουν ένα τέλος στην DSD. Η σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου αποτελεί αντικείμενο της αποφάσεως 2001/463/ΕΚ της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 2001, σχετικά με διαδικασία κινηθείσα βάσει του άρθρου 82 [ΕΚ] (υπόθεση COMP D3/34493 — DSD) (ΕΕ L 166, σ. 1). Η απόφαση αυτή αποτελεί αντικείμενο της προσφυγής ακυρώσεως που άσκησε η προσφεύγουσα στην υπόθεση T-151/01, DSD κατά Επιτροπής.

14 Στο πλαίσιο του συστήματος DSD, η προσφεύγουσα δεν συλλέγει ούτε ανακυκλώνει η ίδια τις χρησιμοποιημένες συσκευασίας, αλλά αναθέτει την υπηρεσία αυτή με υπεργολαβία στις τοπικές επιχειρήσεις αποκομιδής. Οι σχέσεις μεταξύ της DSD και των επιχειρήσεων αυτών διέπονται από μια τυποποιημένη σύμβαση, τροποποιηθείσα επανειλημμένως, η οποία έχει ως αντικείμενο τη δημιουργία και την εκμετάλλευση ενός συστήματος που αποβλέπει στη συλλογή και στη διαλογή των συσκευασιών (στο εξής: σύμβαση παροχής υπηρεσιών). Κατόπιν διαλογής, οι συσκευασίες αυτές μεταφέρονται σε κέντρο ανακυκλώσεως για να ανακυκλωθούν εκεί.

Ιστορικό της διαφοράς

15 Στις 2 Σεπτεμβρίου 1992, η DSD κοινοποίησε στην Επιτροπή, εκτός του καταστατικού της, ορισμένο αριθμό συμφωνιών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν η σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου και η σύμβαση παροχής υπηρεσιών, προκειμένου να λάβει αρνητική πιστοποίηση ή, ελλείψει αυτής, απόφαση περί απαλλαγής.

16 Στις 23 Ιουλίου 1997, η Επιτροπή δημοσίευσε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (ΕΕ 1997, C 100, σ. 4), την ανακοίνωση που απαιτεί το άρθρο 19, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81 ΕΚ] και [82 ΕΚ] (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), με την οποία η Επιτροπή γνωστοποιούσε την πρόθεσή της να αξιολογήσει θετικά τις κοινοποιηθείσες συμφωνίες.

17 Με την ανακοίνωση αυτή, η Επιτροπή ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι η DSD είχε αναλάβει έναντί της σειρά δεσμεύσεων μεταξύ των οποίων τη δέσμευση να μην υποχρεώνει τις επιχειρήσεις αποκομιδής να εργάζονται αποκλειστικά με την DSD και τη δέσμευση να μην υποχρεώνει τις επιχειρήσεις αυτές να χρησιμοποιούν τους κάδους ή τις άλλες εγκαταστάσεις αποκομιδής αποκλειστικά προς εκτέλεση της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών. Η DSD είχε ωστόσο διευκρινίσει ότι η δεύτερη αυτή δέσμευση δεν εφαρμοζόταν όταν η χρήση των κάδων και των εγκαταστάσεων αποκομιδής εκ μέρους τρίτων ήταν ασυμβίβαστη με την «απαλλαγή των αρχών», όταν το διάταγμα για τις συσκευασίες ή άλλες διατάξεις ρύθμιζαν διαφορετικά το ζήτημα, ή όταν η χρήση αυτή ήταν απαράδεκτη για άλλους λόγους, συνδεόμενους, για παράδειγμα, με τη χρήση βλαβερών ουσιών. Η DSD ανέφερε επίσης ότι η χρήση εκ μέρους τρίτων των κάδων και των άλλων εγκαταστάσεων αποκομιδής μπορούσε να ληφθεί υπόψη στον υπολογισμό της αμοιβής των επιχειρήσεων αποκομιδής (αιτιολογικές σκέψεις 66 και 67 της ανακοινώσεως στην Επίσημη Εφημερίδα, αιτιολογικές σκέψεις 71 και 134 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

18 Μετά τη δημοσίευση της ανακοινώσεως αυτής στην Επίσημη Εφημερίδα, η Επιτροπή έλαβε τις παρατηρήσεις τρίτων ενδιαφερομένων που αφορούσαν διάφορες πτυχές της εφαρμογής της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών. Αυτοί οι τρίτοι ανέφεραν ότι, στην πράξη, αντίθετα προς τις προαναφερθείσες δεσμεύσεις, η DSD δεν τους επέτρεπε να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στις εγκαταστάσεις αποκομιδής που χρησιμοποιούσαν οι αντισυμβαλλόμενοι της DSD (αιτιολογικές σκέψεις 76 και 77 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή παρατηρεί, επίσης, ότι η DSD είχε ζητήσει να μην επιτραπεί στους ανταγωνιστές της να χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις αυτές χωρίς τη συγκατάθεσή της. Το αίτημα αυτό περιλαμβανόταν μεταξύ των λόγων της καταγγελίας που υποβλήθηκε βάσει του άρθρου 82 ΕΚ εκ μέρους της Vereinigung für Wertsoffrecycling (στο εξής: VfW) και αποτελούσε επίσης αντικείμενο διαφοράς ενώπιον του Landgericht Köln (ομόσπονδο δικαστήριο της Κολωνίας, Γερμανία) (αιτιολογικές σκέψεις 57 και 136 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

19 Στην υπόθεση αυτή, η DSD είχε ασκήσει αγωγή, βάσει του γερμανικού νόμου περί του αθέμιτου ανταγωνισμού, κατά ενός μεμονωμένου συστήματος ή συστήματος ίδιας διάθεσης, της VfW, η οποία επεδίωκε να χρησιμοποιήσει δωρεάν τις εγκαταστάσεις αποκομιδής που χρησιμοποιούσε το σύστημα DSD σε ορισμένα γερμανικά νοσοκομεία. Στην υπόθεση αυτή εκδόθηκε απόφαση του Langericht

Köln στις 18 Μαρτίου 1997, με την οποία η DSD δικαιώθηκε, υπό την έννοια ότι το γερμανικό δικαστήριο έκρινε παράνομη την από κοινού δωρεάν χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής που ανήκαν στο σύστημα DSD. Με την υπόθεση αυτή, το Langericht Köln ανέφερε επίσης ότι, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως, η πρόσφορη ανταμοιβή μιας τέτοιας από κοινού χρήσεως δεν μπορούσε να επιτευχθεί παρά μόνον αν η VfW κατέβαλλε απευθείας στη DSD ένα είδος τέλους για την από κοινού χρήση αυτών των εγκαταστάσεων αποκομιδής.

20 Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή ανέφερε στην DSD με έγγραφο της 21ης Αυγούστου 1997 ότι συμπεριφορά συνιστάμενη στην παρεμπόδιση τρίτων να χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της μπορούσε να εμπίπτει στο άρθρο 82 ΕΚ και υπογράμμιζε τη σημασία που μπορούσε να έχει η συμπεριφορά αυτή σε σχέση με τη διαδικασία απαλλαγής, στο μέτρο που, σύμφωνα με την τέταρτη προϋπόθεση που διαλαμβάνει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ, συμφωνία κοινοποιηθείσα για σκοπούς απαλλαγής δεν μπορεί να παρέχει τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των σχετικών προϊόντων.

21 Μετά τη γνωστοποίηση αυτής της θέσεως της Επιτροπής, η DSD υπέβαλε την ακόλουθη δέσμευση προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανησυχίες που εξέθεσε το θεσμικό αυτό όργανο με το από 21 Αυγούστου 1997 έγγραφό του (αιτιολογικές σκέψεις 58, 72 και 137 της προσβαλλόμενης αποφάσεως)

«Η [DSD] είναι πρόθυμη να παραιτηθεί από απαιτήσεις περιορισμού της χρήσης αυτής σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην απόφαση του Landgericht της Κολωνίας της 18ης Μαρτίου 1997 έναντι της VfW και άλλων επιχειρήσεων. Επιφυλάσσεται, ωστόσο, ως προς το δικαίωμα να απαιτεί την παροχή πληροφοριών και την καταβολή των σχετικών τελών από επιχειρήσεις διαχείρισης απορριμμάτων, συμβεβλημένες με την [DSD].»

Η προσβαλλόμενη απόφαση

22 Στις 17 Σεπτεμβρίου 2001, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2001/837/ΕΚ, σχετικά με διαδικασία κινηθείσα βάσει του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας

EOX (υποθέσεις COMP/34493 — DSD, COMP/37366 — Hofmann + DSD, COMP/37299 — Edelhoff + DSD, COMP/37291 — Rechmann + DSD, COMP/37288 — ARGE και 5 άλλες επιχειρήσεις + DSD, COMP/37287 — AWG και 5 άλλες επιχειρήσεις + DSD, COMP/37526 — Feldhaus + DSD, COMP/37254 — Nehlsen + DSD, COMP/37252 — Schönmakers + DSD, COMP/37250 — Altvater + DSD, COMP/37246 — DASS + DSD, COMP/37245 — Scheele + DSD, COMP/37244 — SAK + DSD, COMP/37243 — Fischer + DSD, COMP/37242 — Trienekens + DSD, COMP/37267 — Interseroh + DSD) (ΕΕ L 319, σ. 1, στο εξής: η προσβαλλόμενη απόφαση ή η απόφαση).

23 Η εκτίμηση στην οποία προέβη η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση έχει ως σημείο εκκινήσεως την αίτηση που υπέβαλε η DSD για να λάβει αρνητική πιστοποίηση ή, ενδεχομένως, απόφαση περί απαλλαγής, όσον αφορά τη σύμβαση παροχής υπηρεσιών.

Α — Επί της συμβατικής σχέσεως μεταξύ DSD και των επιχειρήσεων αποκομιδής

24 Η DSD δεν συλλέγει η ίδια τις συσκευασίες, αλλά προσφεύγει σε επιχειρήσεις αποκομιδής με τις οποίες συνάπτει σύμβαση παροχής υπηρεσιών. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1 αυτής της τυποποιημένης συμβάσεως, η DSD αναθέτει σε κάθε επιχείρηση αποκομιδής το αποκλειστικό έργο αποκομιδής και διαλογής των συσκευασιών σε συγκεκριμένο γεωγραφικό τομέα σύμφωνα με συλλογικό σύστημα, τούτο δε για διάρκεια δεκαπέντε περίπου ετών (στο εξής: ρήτρα αποκλειστικότητας υπέρ της επιχειρήσεως αποκομιδής ή ρήτρα αποκλειστικότητας).

25 Η αποκομιδή αυτή γίνεται με δοχεία τοποθετούμενα πλησίον της κατοικίας των οικείων καταναλωτών, ή με τακτική αποκομιδή ή άδειασμα των πλαστικών σάκων ή κάδων που διανέμει στους καταναλωτές η επιχείρηση αποκομιδής. Η διαλογή των συλλεγόμενων υλικών είναι αρμοδιότητα των επιχειρήσεων αποκομιδής και γενικά

πραγματοποιείται σε ειδικευμένο κέντρο διαλογής. Κάθε επιχείρηση αποκομιδής αμείβεται από την DSD σε συνάρτηση με το βάρος κάθε είδους υλικού, το κόστος διαθέσεως των απορριμμάτων μετά τη διαλογή και το ποσοστό επιτυχίας συλλογής των συσκευασιών (αιτιολογικές σκέψεις 32, 45 και 51 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

26 Παρεμπιπτόντως, με την προσβαλλόμενη απόφαση παρατηρείται ότι οι επιχειρήσεις αποκομιδής, μαζί με τις συσκευασίες σε χαρτί και χαρτόνι συγκεντρώνουν κατά κανόνα και τα έντυπα (εφημερίδες και περιοδικά). Επειδή όμως τα έντυπα αυτά, τα οποία αντιπροσωπεύουν περίπου το 75 % αυτού του είδους υλικών, δεν εμπίπτουν στον τομέα ευθύνης της DSD, η DSD δεν καταβάλλει καμιά αμοιβή για την αποκομιδή τους (αιτιολογική σκέψη 32 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

Β — Εκτίμηση ως προς το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ

27 Στο πλαίσιο της εκτιμήσεως αυτής, η προσβαλλόμενη απόφαση εξετάζει δύο πτυχές της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών.

1. *Επί της ρήτρας αποκλειστικότητας υπέρ της επιχειρήσεως αποκομιδής*

28 Πρώτον, με την προσβαλλόμενη απόφαση παρατηρείται ότι η ρήτρα αποκλειστικότητας υπέρ της επιχειρήσεως αποκομιδής, που περιλαμβάνεται σε όλες τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών οι οποίες έχουν συναφθεί μεταξύ της DSD και των αντισυμβαλλομένων της έχει ως αποτέλεσμα να εμποδίζει τις άλλες επιχειρήσεις αποκομιδής να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην DSD (αιτιολογικές σκέψεις 122 έως 124 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

29 Για να αναλύσει τη ρήτρα αυτή σε σχέση με το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ, η Επιτροπή εξετάζει, αφενός, την κατάσταση της ζητήσεως στη γερμανική αγορά αποκομιδής και της διαλογής των συσκευασιών από τους ιδιώτες καταναλωτές (στο εξής: αγορά αποκομιδής από ιδιώτες καταναλωτές). Συναφώς, στην προσβαλλόμενη απόφαση εκτίθεται ότι η DSD διαχειρίζεται περίπου το 70 % των συσκευασιών που μπορούν να συλλεγούν στη Γερμανία και τουλάχιστον το 80 % της ζητήσεως στην αγορά αποκομιδής από ιδιώτες καταναλωτές. Επομένως, η βαρύτητα της DSD είναι καθοριστική τόσο σε εθνικό επίπεδο, όπου αποτελεί το μόνο διαθέσιμο συλλογικό σύστημα, όσο και στο επίπεδο των 500 γεωγραφικών περιοχών που καλύπτονται με συμβάσεις παροχής υπηρεσιών (αιτιολογικές σκέψεις 126 και 127 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

30 Από την πλευρά της προσφοράς, τονίζεται, αφετέρου, με την προσβαλλόμενη απόφαση, ότι μεγάλος αριθμός φορέων προτείνουν τις υπηρεσίες αποκομιδής. Η απόφαση αναφέρει επίσης ότι «είναι μάλλον απίθανο, κυρίως για λόγους έλλειψης θέσης αλλά και για λειτουργικούς λόγους, να εισέλθει ένα νέο σύστημα αποκομιδής από ιδιώτες καταναλωτές παράλληλα με αυτό της DSD». Αντιθέτως, με την απόφαση παρατηρείται ότι «είναι πιο ρεαλιστικό να σκεφτούμε ότι ένα δυνητικά ανταγωνιστικό σύστημα αποκομιδής και/ή ένα μεμονωμένο σύστημα ή σύστημα ίδιας διάθεσης θα συνεργαστούν με τις επιχειρήσεις που παρέχουν ήδη τις υπηρεσίες αποκομιδής για την DSD στο πλαίσιο της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών, γιατί η υποδομή αποκομιδής που είναι εγκατεστημένη κοντά στα νοικοκυριά παρουσιάζει χαρακτηριστικά «χοάνης». Έτσι, για την Επιτροπή, μόνον σε ορισμένες τοποθεσίες αποκομιδής που μπορούν να εξομοιωθούν με νοικοκυριά, για παράδειγμα νοσοκομεία ή κυλικεία, με την επιφύλαξη ότι τηρούνται ορισμένες προϋποθέσεις όσον αφορά την πρακτική και τις συσκευασίες, άλλες επιχειρήσεις αποκομιδής εκτός των συμβαλλομένων με την DSD μπορούσαν να εγκαταστήσουν συμπληρωματικούς κάδους αποκομιδής εκτός εκείνων που χρησιμοποιεί το σύστημα DSD. Πάντως, με την απόφαση θεωρείται ότι τέτοιες πιθανότητες είναι σχετικά ασήμαντες από οικονομική άποψη και, επομένως, απίθανο, κατά τη διάρκεια ισχύος της συμβάσεως, οι επιχειρήσεις αποκομιδής που έχουν αποκλεισθεί να έχουν σημαντικές δυνατότητες να προτείνουν τις υπηρεσίες τους σε κάθε συμβατική περιοχή που καλύπτεται με σύμβαση παροχής υπηρεσιών εκ μέρους της DSD (αιτιολογικές σκέψεις 127 και 128 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

31 Εξάλλου, με την απόφαση παρατηρείται ότι η διάρκεια της ρήτρας αποκλειστικότητας διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην εκτίμηση των αποτελεσμάτων της επί

του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι όσο σημαντικότερη είναι η διάρκεια αυτή, τόσο η ρήτρα αυτή έχει ως αποτέλεσμα να στερεί για περισσότερο χρόνο τις επιχειρήσεις αποκομιδής οι οποίες δεν είναι συμβαλλόμενες με την DSD από τη δυνατότητα υποβολής προσφοράς προκειμένου να καλύψουν τη ζήτηση του σημαντικότερου γερμανικού συλλογικού συστήματος (αιτιολογικές σκέψεις 129 και 130 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

32 Περατώνοντας την ανάλυση αυτή, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η πρόσβαση των επιχειρήσεων αποκομιδής στην αγορά αποκομιδής από ιδιώτες καταναλωτές παρεμποδίζεται αισθητά, πράγμα που συμβάλλει ουσιωδώς στο κλείσιμο των αγορών σε ένα σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς. Συνεπώς, η ρήτρα αποκλειστικότητας υπέρ της επιχειρήσεως αποκομιδής συνιστά περιορισμό του ανταγωνισμού βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ (αιτιολογική σκέψη 132 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Ερωτηθείσα επί του σημείου αυτού κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η DSD ανέφερε ότι αμφισβητούσε αυτή την ανάλυση.

2. *Επί της προσβάσεως στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων αποκομιδής*

33 Δεύτερον, η προσβαλλόμενη απόφαση εξετάζει σε ποιο μέτρο ένας ανταγωνιστής της DSD μπορεί να έχει πρόσβαση στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων αποκομιδής. Συναφώς, η Επιτροπή αναφέρει ότι, κατά την άποψή της, θα υπάρχει περιορισμός του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ «αν η σύμβαση παροχής υπηρεσιών στερεί από τους ανταγωνιστές της DSD την πρόσβαση στην υποδομή αποκομιδής» (αιτιολογική σκέψη 133 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

34 Για να θεμελιώσει τον ισχυρισμό αυτόν, η απόφαση επικαλείται, αφενός, το γεγονός ότι οι εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων αποκομιδής έχουν «ιδιαίτερη σημασία ως προς τον ανταγωνισμό λόγω της "χοάνης" που αποτελεί η υποδομή αποκομιδής κοντά στα νοικοκυριά». Επίσης, με την απόφαση παρατηρείται ότι αυτό το είδος αποκομιδής πραγματοποιείται, γενικώς, άμεσα για όλους τους καταναλωτές ενός

οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως (τα συστήματα αποκομιδής), με εξαίρεση τα συστήματα εθελοντικής παραδόσεως (χώροι αποθέσεως απορριμάτων) που υπάρχουν μόνο σε συγκεκριμένα σημεία. Στην απόφαση αναφέρεται επίσης ότι, για λόγους πρακτικής, η αποκομιδή από τα νοικοκυριά δεν μπορεί συνήθως να πραγματοποιείται υπό άριστους όρους κόστους παρά από έναν περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων αποκομιδής. Επιπροσθέτως, με την απόφαση υπογραμμίζεται ότι, λόγω του περιορισμού του χώρου καθώς και των σταθερών συνηθειών των ιδιωτών καταναλωτών όσον αφορά την αποκομιδή, ένας μόνο κάδος αποκομιδής ανά υλικό (γυαλί, χαρτί, ελαφρές συσκευασίες, για παράδειγμα) μπορεί να διατίθεται σε αυτούς τους χώρους αποκομιδής. Τέτοιες περιστάσεις συνιστούν τον ουσιώδη λόγο για τον οποίο, συνήθως, μία μόνον επιχείρηση αποκομιδής επιφορτίζεται την αποκομιδή τόσο των οικιακών απορριμμάτων όσο και των ανακυκλώσιμων υλικών (αιτιολογική σκέψη 133 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές σκέψεις 92 και 93 της ίδιας αυτής αποφάσεως). Αφετέρου, η απόφαση υπενθυμίζει ότι, μετά τη δημοσίευση της ανακοινώσεως στην *Επίσημη Εφημερίδα*, εκφράστηκαν φόβοι όσον αφορά τον ανταγωνισμό. Η Επιτροπή αναφέρεται εν προκειμένω στο γεγονός ότι, με την ευκαιρία αυτή, ορισμένοι ενδιαφερόμενοι τρίτοι ανέφεραν ότι, αντίθετα προς την πρώτη σειρά δεσμεύσεων που υπέβαλε η DSD (βλ. σκέψη 17), η επιχείρηση αυτή δεν επέτρεπε στους τρίτους να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της απαιτώντας να παρέχει τη συναίνεσή της για την από κοινού χρήση αυτών των εγκαταστάσεων (αιτιολογική σκέψη 133 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές σκέψεις 76 και 77 της ίδιας αυτής αποφάσεως).

35 Στο πλαίσιο αυτό, η προσβαλλόμενη απόφαση υπενθυμίζει ότι, αρχικά, η DSD είχε ζητήσει να μην μπορούν οι τρίτοι να χρησιμοποιούν από κοινού τις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της παρά μόνο με τη συναίνεσή της. Πάντως, η απόφαση διευκρινίζει ότι, μετά το έγγραφο της Επιτροπής της 21ης Αυγούστου 1997, που ανέφερε στην DSD ότι μια τέτοια συμπεριφορά μπορούσε να εμπίπτει στο άρθρο 82 ΕΚ, η DSD παραιτήθηκε από το αίτημά της να λαμβάνεται η έγκρισή της προκειμένου οι τρίτοι να μπορούν να χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της DSD (βλ. σκέψεις 20 και 21). Στην απόφαση εκτίθεται επίσης ότι «το ίδιο προβληματική θα ήταν από την πλευρά της DSD μια συμπεριφορά με την οποία θα υποχρέωνε άμεσα τους τρίτους να καταβάλλουν εισφορά για τη χρήση αυτή και/ή αν απαιτούσε να έχει λόγο στη διαπραγμάτευση μεταξύ των επιχειρήσεων αποκομιδής και των τρίτων, ως προς τη δίκαιη καταβολή εισφοράς για την από κοινού χρήση των κάδων αποκομιδής». Ωστόσο, λαμβάνεται μέριμνα ώστε η απόφαση να αναφέρει ότι, σε περίπτωση από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων των αντισυμβαλλομένων της, η DSD παραμέ-

νει ελεύθερη να διαπραγματευθεί τη μείωση της εισφοράς που καταβάλλεται στις επιχειρήσεις αυτές και μπορεί επίσης να μεριμνά ώστε καμία υπηρεσία που παρέχεται στους τρίτους να μην τιμολογείται στην DSD (αιτιολογικές σκέψεις 136 έως 138 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

36 Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις δεσμεύσεις και αυτές τις διευκρινίσεις, η Επιτροπή θεωρεί ότι η σύμβαση παροχής υπηρεσιών δεν περιλαμβάνει καμιά ρήτρα αποκλειστικότητας υπέρ της DSD και οι επιχειρήσεις αποκομιδής μπορούν να προτείνουν τις υπηρεσίες τους στους ανταγωνιστές της DSD. Με την απόφαση υπογραμμίζεται επίσης ότι «η σύμβαση παροχής υπηρεσιών δεν συνεπάγεται επομένως τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών της DSD από την πρόσβαση στην υποδομή αποκομιδής, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται περιορισμός του ανταγωνισμού υπό την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, [ΕΚ]» (αιτιολογικές σκέψεις 134 και 139 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

Γ — *Εκτίμηση ως προς το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ*

37 Προκειμένου να κριθούν οι διατάξεις του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, ανεφάρμοστες στη σύμβαση παροχής υπηρεσιών, με την προσβαλλόμενη απόφαση εξετάζεται η ρήτρα αποκλειστικότητας υπέρ της επιχειρήσεως αποκομιδής σε σχέση με τις προϋποθέσεις που διαλαμβάνει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ.

38 Στο πλαίσιο αυτό, η προσβαλλόμενη απόφαση θεωρεί ότι η ρήτρα αυτή συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής και στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου διότι επιτρέπει την εκπλήρωση περιβαλλοντικών στόχων (αιτιολογικές σκέψεις 142 έως 146 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), ενώ εξασφαλίζει στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει (αιτιολογικές σκέψεις 147 έως 149 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

39 Ομοίως, όσον αφορά τον απαραίτητο χαρακτήρα της σχέσεως αποκλειστικότητας που προβλέπει η σύμβαση παροχής υπηρεσιών, με την προσβαλλόμενη απόφαση υπογραμμίζεται ότι η δημιουργία του συστήματος DSD επιβάλλει σημαντικές επενδύσεις εκ μέρους των επιχειρήσεων αποκομιδής, οι οποίες πρέπει να μπορούν να λάβουν από την DSD ορισμένες διαβεβαιώσεις ως προς τη διάρκεια της συμβάσεως προκειμένου να καταστεί δυνατή η απόσβεση και η αποδοτικότητα των επενδύσεων αυτών. Κατόπιν εξετάσεως, η Επιτροπή φρονεί, πάντως, αναγκαίο να μειωθεί η αρχική διάρκεια που προβλέπει η σχέση αποκλειστικότητας καθορίζοντας τη λήξη της την 31η Δεκεμβρίου 2003 (αιτιολογικές σκέψεις 150 έως 157 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

40 Τέλος, με την προσβαλλόμενη απόφαση εξετάζεται το ζήτημα αν η σχέση αποκλειστικότητας δεν είναι ικανή να καταργήσει τον ανταγωνισμό στην αγορά αποκομιδής από ιδιώτες καταναλωτές. Συναφώς, η Επιτροπή αναφέρει ότι οι επιχειρήσεις αποκομιδής που δεν ανήκουν στο σύστημα DSD μπορούν να αναζητούν προσφορές στον τομέα των μεμονωμένων συστημάτων αποκομιδής ή συστημάτων ίδιας διάθεσης. Αυτά είναι, οπωσδήποτε, δυνατά στο πλαίσιο του περιθωρίου της αγοράς αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές, για ορισμένους συνδυασμούς συσκευασιών και χώρων εναποθέσεως (αιτιολογική σκέψη 159 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

41 Εξάλλου, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η αγορά αποκομιδής από ιδιώτες καταναλωτές χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι είναι οικονομικά αποδοτικό να ανατεθεί το σύνολο μιας περιφέρειας που καλύπτεται με σύμβαση σε μία μόνο επιχείρηση αποκομιδής και, σε πολλές περιπτώσεις, είναι μάλλον ελάχιστα αποδοτικό να υπάρχουν περισσότερες εγκαταστάσεις αποκομιδής που προορίζονται για τα νοικοκυριά λόγω της χωροταξίας, των υποδομών αποκομιδής αλλά και των σταθερών συνηθειών των καταναλωτών στον τομέα της αποκομιδής. Για την Επιτροπή, οι κάδοι αποκομιδής των συσκευασιών που είναι εγκατεστημένοι κοντά στα νοικοκυριά αποτελούν έτσι μια «χοάνη». Φρονεί, επομένως, ρεαλιστική τη σκέψη ότι τα ανταγωνιστικά του συστήματος DSD συλλογικά συστήματα και, εν μέρει επίσης, τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης εργάζονται συχνά με τις επιχειρήσεις αποκομιδής που εργάζονται για την DSD. Η ανάλυση αυτή επιτρέπει στην Επιτροπή να υπομνήσει την ανάγκη της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της DSD, δεδομένου ότι «η ελεύθερη και ανεμπόδιστη πρόσβαση στις υποδομές αποκομιδής που έχουν δημιουργήσει οι επιχειρήσεις οι οποίες υπέγραψαν συμβάσεις παροχής υπηρεσιών με την DSD αποτελεί έναν καθοριστικό τομέα τόσο για την εντατικοποίηση του

ανταγωνισμού στο επίπεδο της ζήτησης υπηρεσιών αποκομιδής και διαλογής των συσκευασιών [από ιδιώτες καταναλωτές] όσο και για την εντατικοποίηση του ανταγωνισμού στην κάθετη αγορά της οργάνωσης της αποκομιδής και της αξιοποίησης των χρησιμοποιημένων συσκευασιών [από ιδιώτες καταναλωτές]» (αιτιολογική σκέψη 162 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Η απόφαση υπενθυμίζει, συναφώς, ότι η σύμβαση παροχής υπηρεσιών δεν δεσμεύει τις επιχειρήσεις αποκομιδής με την DSD αποκλειστικά και ότι η DSD ανέλαβε ορισμένες δεσμεύσεις μεταξύ των οποίων τη δέσμευση να παραιτηθεί από το να υποχρεώνει τις επιχειρήσεις αποκομιδής να χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις αποκομιδής μόνο για την εκτέλεση της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών και τη δέσμευση να μην κινηθεί δικαστικώς προκειμένου να απαγορεύσει στους τρίτους την από κοινού χρήση αυτών των εγκαταστάσεων αποκομιδής (αιτιολογικές σκέψεις 158 έως 163 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

Δ — *Υποχρεώσεις που επέβαλε η Επιτροπή στην απόφαση περί απαλλαγής*

42 Προκειμένου να διασφαλίσει ότι τα αναμενόμενα αποτελέσματα επί του ανταγωνισμού όντως θα πραγματοποιηθούν και οι όροι χορηγήσεως της απαλλαγής που προβλέπει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ, θα εκπληρωθούν, η Επιτροπή φρονεί αναγκαίο να εξαρτήσει την απόφασή της περί απαλλαγής της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών από υποχρεώσεις κατά την έννοια του άρθρου 8 του κανονισμού 17 (αιτιολογική σκέψη 164 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

43 Η πρώτη υποχρέωση επιβάλλεται στην DSD με το άρθρο 3, στοιχείο α΄, της προσβαλλόμενης αποφάσεως, κατά το οποίο «η DSD δεν θα εμποδίζει τις επιχειρήσεις αποκομιδής να συνάπτουν με ανταγωνιστές της συμβάσεις που να τους επιτρέπουν να χρησιμοποιούν τους κάδους και άλλες εγκαταστάσεις αποκομιδής και διαλογής των χρησιμοποιημένων συσκευασιών πώλησης, και να τηρούν τις συμβάσεις αυτές».

44 Η δεύτερη υποχρέωση ορίζεται στο άρθρο 3, στοιχείο β΄, της αποφάσεως κατά το οποίο «η DSD δεν θα μπορεί να απαιτεί από επιχειρήσεις αποκομιδής που έχουν συνάψει με ανταγωνιστές της DSD συμβάσεις για την κοινή χρήση των κάδων και άλλων εγκαταστάσεων αποκομιδής και διαλογής των χρησιμοποιημένων συσκευασιών πώλησης, να της αναφέρουν τις ποσότητες συσκευασιών που δεν έχουν συλλεγεί στο πλαίσιο του συστήματος DSD».

45 Προκειμένου να εξηγήσει γιατί τέτοιες υποχρεώσεις πρέπει να επιβληθούν παρά τη δέσμευση της DSD να επιτρέπει στους ανταγωνιστές της να χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις αποκομιδής, η προσβαλλόμενη απόφαση επικαλείται τη ζωτική σημασία που έχει η ελεύθερη πρόσβαση στις υποδομές αποκομιδής για την ύπαρξη ανταγωνισμού και τις εκ μέρους της DSD επιφυλάξεις όσον αφορά την εφαρμογή μιας από τις δεσμεύσεις που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 71 (αιτιολογική σκέψη 164 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

Ε — *Συμπεράσματα*

46 Λαμβάνοντας υπόψη τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η DSD καθώς και τις υποχρεώσεις με τις οποίες συνοδεύεται η απόφαση, η προσβαλλόμενη απόφαση καταλήγει στο ότι η ελεύθερη και ανεμπόδιστη πρόσβαση στις υποδομές αποκομιδής είναι στην πράξη εφικτή. Κατά την απόφαση, τόσο τα ανταγωνιστικά του συστήματος DSD συλλογικά συστήματα όσο και τα μεμονωμένα συστήματα αποκομιδής ή συστήματα ίδιας διάθεσης διαθέτουν ρεαλιστικές δυνατότητες προσβάσεως στην αγορά αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές. Οι δυνατότητες αυτές επιτρέπουν επίσης την καθιέρωση των αναγκαίων όρων για την εντατικοποίηση του ανταγωνισμού στην αγορά που βρίσκεται σε προηγούμενο στάδιο της οργανώσεως για την ανάληψη και την ανακύκλωση των συσκευασιών από τους ιδιώτες καταναλωτές (αιτιολογικές σκέψεις 176 έως 178 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

47 Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη απόφαση διαλαμβάνει ότι η ρήτρα αποκλειστικότητας υπέρ των επιχειρήσεων αποκομιδής, που περιλαμβάνεται στη σύμβαση παροχής υπηρεσιών πληροί τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ (αιτιολογική σκέψη 179 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Με το άρθρο 2 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι «σύμφωνα με το άρθρο 81, παράγραφος 3, [ΕΚ] [...], οι διατάξεις του άρθρου 81, παράγραφος 1, [ΕΚ] [...] κηρύσσονται ανεφάρμοστες για τις μεμονωμένες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών που προβλέπουν σχέση αποκλειστικότητας και λήγουν το αργότερο στα τέλη του 2003» και ότι «η απαλλαγή ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1996 έως την 31η Δεκεμβρίου 2003».

48 Η απαλλαγή αυτή συνοδεύεται από τις δύο προαναφερόμενες υποχρεώσεις (βλ. σκέψεις 43 και 44), που εκτίθενται στο άρθρο 3 της αποφάσεως, προκειμένου, για

την πρώτη, να διασφαλίζεται η πρόσβαση στις υποδομές αποκομιδής των συμβαλλομένων με συμβάσεις παροχής υπηρεσιών και να εμποδίζει την κατάργηση του ανταγωνισμού στις οικείες αγορές, και, για τη δεύτερη, να επιτρέπει στους ανταγωνιστές της DSD να χρησιμοποιούν ελεύθερα τις ποσότητες συσκευασιών που συλλέγουν για λογαριασμό τους στο πλαίσιο αυτής της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής. Οι υποχρεώσεις αυτές είναι απαραίτητες για να αποφευχθεί η κατάργηση του ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές και συνιστούν υλοποίηση των δεσμεύσεων που ανέλαβε η DSD, παρέχουσες ασφάλεια δικαίου για αυτές τις τελευταίες (αιτιολογική σκέψη 182 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

49 Τέλος, η προσβαλλόμενη απόφαση διαλαμβάνει ότι, αν προκύψει ότι, με αμετάκλητη απόφαση αρμόδιου γερμανικού δικαστηρίου κρίνεται ότι, αντίθετα προς την άποψη της Επιτροπής, η χρήση εκ μέρους τρίτων των εγκαταστάσεων αποκομιδής των επιχειρήσεων που συνήψαν σύμβαση παροχής υπηρεσιών δεν συμβιβάζεται με το διάταγμα για τις συσκευασίες, τούτο συνιστά αισθητή μεταβολή των περιστατικών επί των οποίων στηρίζεται η παρούσα απόφαση και η Επιτροπή θα οδηγηθεί να εξετάσει εκ νέου τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ στη σύμβαση παροχής υπηρεσιών και, ενδεχομένως, να ανακαλέσει την απαλλαγή (αιτιολογική σκέψη 183 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

ΣΤ — *Διατακτικό*

50 Το άρθρο 1 του διατακτικού εκθέτει τη θέση της Επιτροπής για το καταστατικό και τις αποκαλούμενες εγγυητικές συμβάσεις που είχαν κοινοποιηθεί από την DSD συγχρόνως με τη σύμβαση παροχής υπηρεσιών:

«Η Επιτροπή, με βάση τα σημερινά δεδομένα που γνωρίζει και λαμβανομένων υπόψη των δεσμεύσεων που ανέλαβε η DSD, διαπιστώνει ότι δεν έχει κανένα λόγο, βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 1, [ΕΚ] και του άρθρου 53, παράγραφος 1, της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, να αντιταχθεί στο καταστατικό και τις εγγυητικές συμβάσεις της DSD.»

51 Με το άρθρο 2 της προσβαλλόμενης αποφάσεως παρέχεται απαλλαγή για τη σύμβαση παροχής υπηρεσιών:

«Σύμφωνα με το άρθρο 81, παράγραφος 3, [ΕΚ], και το άρθρο 53, παράγραφος 3, της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, οι διατάξεις του άρθρου 81, παράγραφος 1, [ΕΚ], και του άρθρου 53, παράγραφος 1, της συμφωνίας για τον ΕΟΧ κηρύσσονται ανεφάρμοστες για τις μεμονωμένες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών που προβλέπουν σχέση αποκλειστικότητας και λήγουν το αργότερο στα τέλη του 2003.

Η παρούσα απόφαση ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1996 ως τις 31 Δεκεμβρίου 2003.»

52 Με το άρθρο 3 της αποφάσεως, η Επιτροπή συνοδεύει την προαναφερθείσα απαλλαγή με δύο υποχρεώσεις:

«Η απαλλαγή που αναφέρεται στο άρθρο 2 συνδέεται με την ανάληψη των ακόλουθων υποχρεώσεων:

α) η DSD δεν θα εμποδίζει τις επιχειρήσεις αποκομιδής να συνάπτουν με ανταγωνιστές της συμβάσεις που να τους επιτρέπουν να χρησιμοποιούν τους κάδους και άλλες εγκαταστάσεις αποκομιδής και διαλογής των χρησιμοποιημένων συσκευασιών πώλησης, και να τηρούν τις συμβάσεις αυτές·

β) η DSD δεν θα μπορεί να απαιτεί από επιχειρήσεις αποκομιδής που έχουν συνάψει με ανταγωνιστές της DSD συμβάσεις για την κοινή χρήση των κάδων και άλλων εγκαταστάσεων αποκομιδής και διαλογής των χρησιμοποιημένων συσκευασιών πώλησης, να της αναφέρουν τις ποσότητες συσκευασιών που δεν έχουν συλλεγεί στο πλαίσιο του συστήματος DSD.»

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

53 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 27 Νοεμβρίου 2001, η προσφεύγουσα άσκησε, δυνάμει του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, προσφυγή περί ακυρώσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

54 Με δικόγραφο που πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 26 Φεβρουαρίου 2002, η Landbell AG, συλλογικό σύστημα ανταγωνιστικό της DSD, ζήτησε να παρέμβει στην παρούσα διαδικασία προς υποστήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής. Η αίτηση παρεμβάσεως κοινοποιήθηκε στους διαδίκους, οι οποίοι υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους εμπροθέσμως.

55 Με διάταξη της 17ης Ιουνίου 2002, το Πρωτοδικείο (πέμπτο τμήμα) επέτρεψε την παρέμβαση της Landbell η οποία υπέβαλε τις παρατηρήσεις της στις 9 Οκτωβρίου 2002.

56 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πρώτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, απηύθυνε στους διαδίκους σειρά ερωτήσεων στις οποίες θα απαντούσαν προφορικά κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

57 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις που υπέβαλε το Πρωτοδικείο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στις 11 και 12 Ιουλίου 2006.

58 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει το άρθρο 3, στοιχεία α΄ και β΄, της προσβαλλόμενης αποφάσεως,

— επικουρικώς, να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση στο σύνολό της·

— να ακυρώσει τη δέσμευση της DSD που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 72 της προσβαλλόμενης αποφάσεως,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

59 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

60 Η Landbell ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

61 Η προσφεύγουσα επικαλείται τέσσερις λόγους προς στήριξη της προσφυγής της. Ο πρώτος λόγος αντλείται από το γεγονός ότι η υποχρέωση που περιλαμβάνεται στο άρθρο 3, στοιχείο α΄, της προσβαλλόμενης αποφάσεως παραβαίνει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ, και παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας. Ο δεύτερος λόγος αντλείται από το γεγονός ότι η υποχρέωση αυτή παραβαίνει το άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ. Ο τρίτος λόγος αντλείται από το ότι η υποχρέωση που περιλαμβάνεται στο άρθρο 3, στοιχείο β΄, της προσβαλλόμενης αποφάσεως παραβαίνει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ, και το άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ. Ο τέταρτος λόγος, ο οποίος συνδέεται με το αίτημα περί ακυρώσεως της δεσμεύσεως της προσφεύγουσας που μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 72 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, αντλείται από την προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος προσβάσεως στη δικαιοσύνη.

Γ — *Επί του πρώτου λόγου που αντλείται από το γεγονός ότι η υποχρέωση που περιλαμβάνεται στο άρθρο 3, στοιχείο α΄, της προσβαλλόμενης αποφάσεως παραβαίνει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ και παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας*

62 Η προσφεύγουσα φρονεί ότι η υποχρέωση που περιλαμβάνεται στο άρθρο 3, στοιχείο α΄, της προσβαλλόμενης αποφάσεως (στο εξής: η πρώτη υποχρέωση), κατά την οποία «η DSD δεν θα εμποδίζει τις επιχειρήσεις αποκομιδής να συνάπτουν με ανταγωνιστές της συμβάσεις που να τους επιτρέπουν να χρησιμοποιούν τους κάδους και άλλες εγκαταστάσεις αποκομιδής και διαλογής των χρησιμοποιημένων συσκευασιών πώλησης, και να τηρούν τις συμβάσεις αυτές», παραβαίνει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ και παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας. Κατ' ουσίαν, η προσφεύγουσα διαιρεί αυτόν τον λόγο σε τρία σκέλη.

63 Πρώτον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η πρώτη υποχρέωση δεν είναι αντικειμενικά αναγκαία βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, δεδομένου ότι η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής και διαλογής (στο εξής: οι εγκαταστάσεις αποκομιδής) δεν είναι απαραίτητη για τη δραστηριότητα των ανταγωνιστών της DSD. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, τουλάχιστον, η αιτιολογία της προσβαλλόμενης αποφάσεως δεν είναι επαρκής επί του σημείου αυτού.

64 Δεύτερον, η προσφεύγουσα προβάλλει, εις απάντηση της επιχειρηματολογίας που υποβλήθηκε με το υπόμνημα αντικρούσεως, ότι η φερόμενη απειλή παραβάσεως του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ ή του άρθρου 82 ΕΚ που επικαλείται η Επιτροπή είναι προσχηματικής φύσεως και δεν μπορεί να δικαιολογήσει την πρώτη υποχρέωση, η οποία —σε κάθε περίπτωση— δεν μπορεί να έχει ως αντικείμενο παρά μόνο την πρόληψη καταργήσεως του ανταγωνισμού στην αγορά στην οποία είχε διαπιστωθεί προηγουμένως περιορισμός του ανταγωνισμού.

65 Τρίτον, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η πρώτη υποχρέωση είναι δυσανάλογη, ισχυριζόμενη, πρώτον, ότι η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής που επιβάλλει η υποχρέωση αυτή είναι αντίθετη προς το διάταγμα για τις συσκευασίες, δεύτερον, ότι η πρώτη υποχρέωση συνεπάγεται στρέβλωση του ανταγωνισμού εις βάρος της, τρίτον, ότι η εν λόγω υποχρέωση θίγει το ειδικό αντικείμενο του σήματος Der Grüne Punkt, και, τέταρτον, ότι προσβάλλει το θεμελιώδες δικαίωμα της προσβάσεως στη δικαιοσύνη.

66 Προτού εκθέσει τα επιχειρήματα αυτά, η προσφεύγουσα προβάλλει, προκαταρκτικά, τους λόγους για τους οποίους είναι αναγκαίο να ληφθεί η συναίνεσή της στην περίπτωση της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής.

67 Επιβάλλεται να εξεταστούν οι λόγοι αυτοί προτού εκτιμηθούν τα τρία προαναφερθέντα σκέλη του πρώτου λόγου.

1. *Επί της ανάγκης να ληφθεί η συναίνεση της DSD στην περίπτωση της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής*

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

68 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, έστω και αν αυτή δεν είναι νομικώς κύριος των εγκαταστάσεων αποκομιδής που αναφέρει η πρώτη υποχρέωση, οι εγκαταστάσεις

αυτές πρέπει πάντως να θεωρηθούν ως εγκαταστάσεις ανήκουσες στην DSD, δεδομένου ότι τις έχει χρηματοδοτήσει, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του συστήματος DSD και φέρουν το σήμα Der Grüne Punkt. Κατά συνέπεια, οποιαδήποτε κοινή χρήση των εγκαταστάσεων των επιχειρήσεων αποκομιδής που έχουν συνάψει σύμβαση παροχής υπηρεσιών με την DSD πρέπει να έχει τη συναίνεση της προσφεύγουσας.

69 Για να θεμελιώσει την ανάγκη να λαμβάνεται η συναίνεση αυτή, η προσφεύγουσα επικαλείται, πρωτίστως, το γεγονός ότι αυτή χρηματοδότησε τις εγκαταστάσεις αποκομιδής που χρησιμοποιούνται στο σύστημα DSD. Επί του σημείου αυτού, η προσφεύγουσα στηρίζεται, ειδικότερα, στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών, κατά το οποίο η αμοιβή που καταβάλλει η DSD στην επιχείρηση αποκομιδής συνιστά το αντάλλαγμα όλων των παροχών που πραγματοποιεί η επιχείρηση αυτή, όσον αφορά, ειδικότερα, τη διάθεση των δοχείων αποκομιδής, τη μεταφορά και τη διαλογή των συσκευασιών καθώς και τη διάθεση των απορριμμάτων. Η προσφεύγουσα επικαλείται την απόφαση του Langericht Köln, της 18ης Μαρτίου 1997, όπου αναφέρεται ότι ο ανταγωνιστής της DSD επωφελείται του συστήματος DSD σε περίπτωση κοινής χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής και μια τέτοια χρήση δεν είναι δυνατή παρά μόνον αφού «δοθεί η συναίνεση της [DSD] (κατόπιν πληρωμής)». Η προσφεύγουσα επικαλείται επίσης την αρχή τις καλόπιστης εκτελέσεως που καθιερώνει το άρθρο 242 του Bürgerliches Gesetzbuch (γερμανικός αστικός κώδικας, στο εξής: BGB), που επιβάλλει στους συμβαλλομένους ειδικές υποχρεώσεις προφυλάξεως σε περίπτωση μακροχρόνιων συμβατικών σχέσεων και στενής οικονομικής συνεργασίας.

70 Ομοίως, είναι αναγκαίο να λαμβάνεται η συναίνεση της προσφεύγουσας σε περίπτωση κοινής χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής προκειμένου αυτή να τηρεί τις υποχρεώσεις της βάσει του διατάγματος για τις συσκευασίες, τόσο ως προς την ανάγκη να διασφαλίζεται η πλήρης εδαφική κάλυψη όσο και ως προς την ανάγκη να τηρούνται τα ποσοστά ανακυκλώσεως και να αποδεικνύονται οι ποσοτικές ροές για κάθε ομόσπονδο κράτος [άρθρο 10, δεύτερη περίοδος, της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών· σημεία 1.1 και 1.5.1 της τέταρτης τροποποιήσεως της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών, και απόφαση του Verwaltungsgericht Gießen (διοικητικό δικαστήριο του Gießen, Γερμανία), της 31ης Ιανουαρίου 2001]. Η συναίνεση αυτή απαιτείται επίσης προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι συσκευασίες οι οποίες μετέχουν στο σύστημα DSD και φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt όντως προσκομίζονται από τον καταναλωτή στο αντίστοιχο σύστημα, δηλαδή στις εγκαταστάσεις αποκομιδής που φέρουν τον λογότυπο αυτόν.

71 Η Επιτροπή και η Landbell υπογραμμίζουν ότι η χρηματοδότηση των εγκαταστάσεων αποκομιδής εντάσσεται αποκλειστικά στη λογική της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών, που προσδιορίζει τις αιτούμενες παροχές και την αμοιβή που καταβάλλεται ως αντάλλαγμα. Επιπροσθέτως, η προσφεύγουσα δεν είχε επικαλεσθεί το άρθρο 242 του BGB κατά τη διοικητική διαδικασία και η σημερινή θέση της είναι αντίθετη προς τη θέση που είχε υιοθετήσει στο πλαίσιο αυτό. Εξάλλου, οι υποχρεώσεις του διατάγματος επιβάλλονται στην DSD όπως σε κάθε άλλον επιχειρηματία που βρίσκεται στην ίδια θέση και η επικόλληση του σήματος Der Grüne Punkt στις εγκαταστάσεις αποκομιδής δεν έχει σημασία για τον καταναλωτή ο οποίος συνδέει τις εγκαταστάσεις αυτές με το είδος του προς ανακύκλωση υλικού. Η Landbell αναφέρει επίσης ότι όλοι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοικήσεως του Ομόσπονδου κράτους της Hesse δέχθηκαν όπως το συλλογικό τους σύστημα χρησιμοποιεί τις ίδιες εγκαταστάσεις αποκομιδής με εκείνες του συστήματος DSD.

β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

72 Από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, η DSD δεσμεύθηκε έναντι της Επιτροπής να μην υποχρεώνει τις επιχειρήσεις αποκομιδής να εργάζονται αποκλειστικά για το σύστημα DSD και να μην τις υποχρεώνει να χρησιμοποιούν τις δικές τους εγκαταστάσεις αποκομιδής προς εκπλήρωση των σκοπών της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών (βλ. σκέψη 17). Ομοίως, η DSD δεσμεύθηκε επίσης έναντι της Επιτροπής να παραιτηθεί από την αξίωση να εξαρτά από τη συναίνεσή της τη χρήση εκ μέρους τρίτων των εγκαταστάσεων αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της DSD (βλ. σκέψη 21).

73 Οι δεσμευσεις αυτές αφορούν, αφενός, τις επιχειρήσεις αποκομιδής, αντισυμβαλλόμενες της DSD, και, αφετέρου, τις επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να έχουν πρόσβαση στις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της DSD. Ανταποκρίνονται στις ανησυχίες που εξέφρασε η Επιτροπή στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας όσον αφορά τόσο την ενδεχόμενη εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, στη σύμβαση παροχής υπηρεσιών, αν αυτή περιελάμβανε

ρήτρα αποκλειστικότητας υπέρ της DSD όσον αφορά την πρόσβαση τρίτων στις εγκαταστάσεις αποκομιδής (βλ. σκέψη 35), όσο και την ενδεχόμενη εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ, αν προέκυπτε ότι η βούληση της DSD να εξαρτά από τη συναίνεσή της την κοινή χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής εμπίπτει στο άρθρο 82 ΕΚ (βλ. σκέψη 20).

74 Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανησυχίες αυτές, η DSD πρότεινε τις προαναφερθείσες δεσμεύσεις. Συναφώς, η δέσμευση που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 72 της προσβαλλόμενης αποφάσεως είναι ιδιαίτερα διαφωτιστική, αφού υποβλήθηκε προκειμένου να ανταποκριθεί στην ανησυχία που διατύπωσε η Επιτροπή όσον αφορά το αίτημα που υπέβαλε αρχικά η DSD να εξαρτά από τη συναίνεσή της την κοινή χρήση εκ μέρους τρίτων των εγκαταστάσεων αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της (αιτιολογικές σκέψεις 57, 58, 136 και 137 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Η δέσμευση αυτή απέβλεπε επίσης στο να καθησυχάσει την Επιτροπή αναφέροντας σ' αυτήν ότι η DSD παραιτείται από την κίνηση δικαστικών διαδικασιών για την παύση της χρήσεως, όπως η περιγραφόμενη στην απόφαση του Langericht Köln, της 18ης Μαρτίου 1997, η οποία κινήθηκε εκ μέρους της DSD βάσει του γερμανικού νόμου περί του αθέμιτου ανταγωνισμού κατά μιας ανταγωνιστικής επιχειρήσεως η οποία επεδίωκε να χρησιμοποιεί δωρεάν ορισμένες εγκαταστάσεις αποκομιδής του συστήματος DSD.

75 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι δεσμεύσεις που πρότεινε η DSD λήφθηκαν υπόψη από την Επιτροπή για να εκτιμήσει τη σύμβαση παροχής υπηρεσιών που κοινοποίησε η DSD. Τούτο είναι αληθές τόσο στο επίπεδο εξετάσεως του ενδεχόμενου περιορισμού του ανταγωνισμού βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, στον τομέα προσβάσεως στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων αποκομιδής (βλ. σκέψεις 33 έως 36, αιτιολογικές σκέψεις 133 έως 140 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), όσο και στο επίπεδο της αναλύσεως βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, σχετικά με την εκτίμηση της δυνατότητας διατήρησης του ανταγωνισμού (βλ. σκέψη 41· αιτιολογικές σκέψεις 158 έως 163 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Για παράδειγμα, στην απόφαση, η Επιτροπή παραπέμπει ρητά στις δεσμεύσεις, όταν καταλήγει στο ότι η σύμβαση παροχής υπηρεσιών δεν δεσμεύει τις επιχειρήσεις αποκομιδής αποκλειστικά με την DSD και, επομένως, οι επιχειρήσεις αποκομιδής μπορούν ελεύθερα και ανεμπόδιστα να προτείνουν τις υπηρεσίες τους στους ανταγωνιστές της DSD (βλ. σκέψη 46, αιτιολογική σκέψη 176 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

76 Ωστόσο, όταν περατώθηκε η διοικητική διαδικασία, η προσφεύγουσα προέβαλε ενώπιον του Πρωτοδικείου ότι οποιαδήποτε κοινή χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της χρειαζόταν τη συναίνεσή της.

77 Πρώτον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η ανάγκη αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι αυτή συμμετείχε στη χρηματοδότηση των εγκαταστάσεων αποκομιδής που χρησιμοποιεί το σύστημα DSD μέσω της αμοιβής που καταβάλλεται βάσει της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών. Επί του σημείου αυτού, πρέπει να υπομνησθεί ότι το σύστημα DSD είναι το πρώτο συλλογικό σύστημα που εγκρίθηκε σε ολόκληρη τη Γερμανία και η βαρύτητά του εκεί είναι σημαντική, στο μέτρο που το σύστημα DSD αντιπροσωπεύει περίπου το 70 % των συσκευασιών που μπορούν να συλλεγούν στη Γερμανία και τουλάχιστον το 80 % της ζητήσεως στη γερμανική αγορά αποκομιδής από τους καταναλωτές (βλ. σκέψη 29). Επομένως, είναι αυτονόητο ότι η DSD είναι η πρώτη και κύρια πηγή, αν όχι η μοναδική, εισοδήματος των επιχειρήσεων αποκομιδής όσον αφορά την αποκομιδή και τη διαλογή των συσκευασιών.

78 Ωστόσο, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι στις επιχειρήσεις αποκομιδής και όχι στην DSD απόκειται να πραγματοποιήσουν τις επενδύσεις που είναι αναγκαίες για την αποκομιδή και τη διαλογή των συσκευασιών (αιτιολογική σκέψη 151 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Ομοίως, δεν αμφισβητεί ότι οι εγκαταστάσεις διαλογής οι οποίες δεν υπήρχαν μέχρι τότε, χρειάσθηκαν σημαντικές επενδύσεις εκ μέρους των επιχειρήσεων αποκομιδής (αιτιολογική σκέψη 53 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Εξάλλου, για να δοθεί η δυνατότητα στις επιχειρήσεις αυτές να αποσβέσουν τις επενδύσεις τους, οι οποίες είχαν εκτιμηθεί σε περίπου δέκα δισεκατομμύρια γερμανικά μάρκα (DEM), κατά τη διάρκεια της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών, η Επιτροπή δέχθηκε η ρήτρα αποκλειστικότητας της DSD υπέρ των επιχειρήσεων αποκομιδής να έχει αρκετά σημαντική διάρκεια (βλ. σκέψη 39). Επομένως, η ρήτρα αποκλειστικότητας έχει ως στόχο να διασφαλίζει την αποδοτικότητα των επενδύσεων που πραγματοποίησαν οι επιχειρήσεις αποκομιδής και όχι να επιτρέπει στην DSD να διεκδικεί δικαίωμα λόγου για τη χρήση των επενδύσεων αυτών.

79 Επιπλέον, η εξέταση της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών επιτρέπει να διαπιστωθεί ότι η DSD δεν φέρει τους κινδύνους που συνδέονται με τις επενδύσεις που είναι

αναγκαίες για την εφαρμογή του συστήματος DSD με άλλα μέσα εκτός της προαναφερθείσας ρήτρας αποκλειστικότητας. Έτσι, η DSD δεν έχει την ευθύνη των κινδύνων που διατρέχει η επιχείρηση αποκομιδής λόγω της εκμεταλλεύσεως του συστήματος (άρθρο 5, παράγραφος 1, της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών). Ομοίως, σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών, η DSD δεν αναλαμβάνει τις επενδύσεις της επιχειρήσεως αποκομιδής ούτε καταβάλλει σχετική αποζημίωση (άρθρο 9, παράγραφοι 3 και 4, της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών). Επιπροσθέτως, από το άρθρο 7, παράγραφος 1, της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών προκύπτει ότι το τέλος εκμεταλλεύσεως που καταβάλλει η DSD στους αντισυμβαλλομένους της είναι ανάλογο με το βάρος των συλλεγόμενων συσκευασιών, πράγμα που σημαίνει ότι, αν μια επιχείρηση αποκομιδής δεν συλλέγει περισσότερες συσκευασίες για την DSD, η τελευταία δεν οφείλει να καταβάλει αμοιβή για τις πραγματοποιηθείσες επενδύσεις.

80 Εξάλλου, η DSD παραλείπει να λάβει υπόψη το γεγονός ότι, σε περίπτωση κοινής χρήσεως, η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, της αναγνωρίζει ρητά το δικαίωμα να μεριμνά ώστε καμιά υπηρεσία παρεχόμενη σε τρίτους εκ μέρους των επιχειρήσεων αποκομιδής να μην τιμολογείται σ' αυτήν και της επιτρέπει να μειώνει αναλόγως την οφειλόμενη αμοιβή στους αντισυμβαλλομένους της DSD (βλ. σκέψη 35). Οι διευκρινίσεις αυτές επιτρέπουν να διασφαλίζεται στη DSD ότι η κοινή χρήση δεν θα γίνεται εις βάρος της όσον αφορά την αμοιβή των επιχειρήσεων αποκομιδής. Επομένως, δεν μπορεί να υπάρχει «δωρεάν χρήση» των εγκαταστάσεων αποκομιδής όπως συνέβαινε στην απόφαση του Landgericht Köln, σε στιγμή κατά την οποία το γερμανικό διάταγμα για τις συσκευασίες δεν είχε ακόμη αναθεωρηθεί και η DSD δεν ήταν σε θέση να μειώσει τις πληρωμές της στις επιχειρήσεις αποκομιδής ανάλογα με την κοινή χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής.

81 Τέλος, όσον αφορά το επιχείρημα που αντλείται από το άρθρο 242 του BGB που, κατά την προσφεύγουσα, επιβάλλει στους συμβαλλομένους ειδικές υποχρεώσεις προφυλάξεως, για τις οποίες είναι δυσχερές να κατανοηθεί σε τι μπορούσαν να χαρακτηρίζουν την ανάγκη για την DSD να παρέχει τη συναίνεσή της σε περίπτωση κοινής χρήσεως, το Πρωτοδικείο δεν μπορεί παρά να διαπιστώσει ότι, αφού το επιχείρημα αυτό που αντλείται από το γερμανικό δίκαιο δεν προβλήθηκε κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν μπορεί να προσάπτεται στην Επιτροπή ότι δεν το έλαβε υπόψη κατά την έκδοση της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

82 Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι η DSD ήταν το πρώτο συλλογικό σύστημα που προσέφυγε στις επιχειρήσεις αποκομιδής και είναι η κύρια αν όχι η μοναδική πηγή εισοδημάτων των επιχειρήσεων αυτών δεν αρκεί για να χαρακτηρίσει το δικαίωμα της DSD στην περίπτωση της από κοινού χρήσεως.

83 Δεύτερον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η συναίνεσή της είναι αναγκαία στην περίπτωση της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής προκειμένου αυτή να είναι σε θέση να τηρεί τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το διάταγμα για τις συσκευασίες και να διασφαλίζει ότι οι συσκευασίες που εμπίπτουν στο σύστημα DSD όντως προσκομίζονται στο σύστημα αυτό από τον καταναλωτή.

84 Επί του σημείου αυτού, πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το διάταγμα επιβάλλονται στην DSD όπως σε οποιονδήποτε άλλο που εκμεταλλεύεται το συλλογικό σύστημα. Επιπλέον, οι διατάξεις της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών που επικαλείται η DSD δεν επιτρέπουν να θεμελιωθεί το δικαίωμα για την DSD να εξαρτά τη συναίνεσή της για την από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της. Έτσι, το άρθρο 10, δεύτερη περίοδος, της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών δεν αφορά την περίπτωση της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής, αλλά εκείνη της τροποποιήσεως της οργανώσεως του συστήματος DSD και η διάταξη αυτή περιορίζεται να αναφέρει ότι διαφορετική οργάνωση του συστήματος αυτού επιβάλλει τη συναίνεση των συμβαλλομένων μερών και του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως. Όμως, όπως εκτίθεται στη συνέχεια, η από κοινού χρήση δεν έχει ως αποτέλεσμα να εμποδίζει το σύστημα DSD να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του σε σχέση με το διάταγμα (βλ. σκέψεις 161 έως 170). Ομοίως, τα σημεία 1.1 και 1.5.1 της τέταρτης τροποποιητικής συμβάσεως δεν αφορούν τις συσκευασίες, τις μόνες που ασκούν επιρροή εν προκειμένω, αλλά τα «πρόσθετα υλικά, τα οποία δεν συνιστούν τις συσκευασίες». Επιπροσθέτως, με την απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2001, το Verwaltungsgericht Gießen δεν εξέτασε την ανάγκη για την DSD να παρέχει τη συναίνεσή της για την από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αλλά απλώς διαπίστωσε ότι το Lahn-Dill-Kreis (καντόνιο του Kreis) όφειλε να συμφωνήσει με την προσφεύγουσα για την αποκομιδή και την ανακύκλωση που είχαν θέσει σε εφαρμογή και δεν συνιστούσε σύστημα σύμφωνο προς το άρθρο 6, παράγραφος 3, του διατάγματος για τις συσκευασίες.

85 Εξάλλου, όσον αφορά τη φερόμενη αναγκαιότητα διαφυλάξεως του ρόλου που διαδραματίζει το σήμα Der Grüne Punkt στο στάδιο της αποκομιδής των συσκευασιών, πρέπει να παρατηρηθεί ότι από τον φάκελο προκύπτει ότι αρκετές εγκαταστάσεις αποκομιδής δεν φέρουν το σήμα αυτό (βλ. σκέψη 189). Επιπλέον, οι καταναλωτές δεν συνδέουν τα δοχεία με το σήμα αυτό, αλλά με το είδος της συσκευασίας (συσκευασίες πωλήσεως) και ιδίως με το είδος του υλικού (ελαφρά υλικά, χαρτί/χαρτόνι, γυαλί, κ.λπ.) που πρέπει να εναποτεθούν στα διάφορα είδη εγκαταστάσεων αποκομιδής. Το παράδειγμα της κοινής αποκομιδής των εντύπων (εφημερίδων και περιοδικών) και των συσκευασιών σε χαρτί και σε χαρτόνι, που επικαλείται η προσβαλλόμενη απόφαση, απεικονίζει τη δυνατότητα της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής χωρίς να είναι αναγκαίο να ληφθεί υπόψη η ενδεχόμενη επικόλληση του σήματος Der Grüne Punkt στις εγκαταστάσεις αυτές (βλ. σκέψη 26).

86 Επομένως, το γεγονός ότι η DSD ήταν το πρώτο συλλογικό σύστημα που ενέταξε τις εγκαταστάσεις αποκομιδής στο σύστημά της ή εκείνο που χρησιμοποίησε το σήμα Der Grüne Punkt για να εξακριβώνει το σύστημά της δεν αρκεί για να χαρακτηρίσει το δικαίωμα να παρέχει τη συναίνεσή της για την από κοινού χρήση.

87 Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η προσφεύγουσα μπορεί να επικαλείται το δικαίωμα να παρέχει τη συναίνεσή της για την από κοινού χρήση, εκ μέρους των τρίτων, των εγκαταστάσεων αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της, πράγμα που ουδόλως αποδείχθηκε όπως τούτο προκύπτει από τις προηγούμενες σκέψεις, το Πρωτοδικείο δεν μπορεί παρά να διαπιστώσει ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, η προσφεύγουσα ανέφερε ότι παραιτείται από την επίκληση ενός τέτοιου δικαιώματος. Συγκεκριμένα, υπό την επιφύλαξη ειδικού επιχειρήματος σχετικά με τη δέσμευση που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 72 της αποφάσεως —η οποία θα εξεταστεί κατωτέρω (βλ. σκέψεις 218 επ.)— η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί το κύρος ή τη νομιμότητα των διαφόρων δεσμεύσεων που υποβλήθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία για να αντιμετωπισθούν οι ανησυχίες που εξέφρασε η Επιτροπή.

88 Οι δεσμεύσεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα να διευκρινιστεί το περιεχόμενο της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών που κοινοποίησε η DSD, για σκοπούς αρνητικής πιστοποιήσεως ή απαλλαγής, αναφέροντας στην Επιτροπή με ποιο τρόπο η DSD

εννοούσε να συμπεριφερθεί στο μέλλον. Επομένως, η Επιτροπή νομίμως έλαβε υπόψη τις δεσμεύσεις αυτές με την εκτίμησή της, ώστε η DSD πέτυχε την απόφαση απαλλαγής που ζήτησε. Επομένως, η Επιτροπή δεν όφειλε να λάβει θέση ως προς την ύπαρξη η όχι του δικαιώματος της DSD να εξαρτά την από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής από τη συναίνεσή της, δεδομένου ότι η επιχείρηση αυτή είχε παραιτηθεί, με τις δεσμεύσεις της, να αντιταχθεί σε μια τέτοια από κοινού χρήση.

89 Επομένως, καλώς η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση χωρίς να λάβει υπόψη το φερόμενο δικαίωμα της DSD να αντιτίθεται στην από κοινού χρήση λόγω των δεσμεύσεων που ανέλαβε προς τούτο η DSD προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που εξακρίβωσε η Επιτροπή. Επομένως, δεν απόκειται στο Πρωτοδικείο να εξετάσει τη νομιμότητα της αποφάσεως αυτής λαμβάνοντας υπόψη το στοιχείο από το οποίο παραιτήθηκε η προσφεύγουσα.

2. *Επί του πρώτου σκέλους, που αντλείται από την έλλειψη της ανάγκης της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής*

β) Επιχειρήματα των διαδίκων

90 Κατ' αναλογία προς τη θεωρία περί των ουσιωδών εγκαταστάσεων (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Απριλίου 1995, C-241/91 P και C-242/91 P, RTE και ITP κατά Επιτροπής, γνωστή ως «Magill», Συλλογή 1995, σ. I-743, σκέψεις 53 και 54, και της 26ης Νοεμβρίου 1998, C-7/97, Bronner, Συλλογή 1998, σ. I-7791, σκέψη 41· απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-374/94, T-375/94, T-384/94 και T-388/94, European Night Services κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3141), η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η από κοινού χρήση, που επιβάλλει η πρώτη υποχρέωση, πρέπει να είναι απαραίτητη για τη δραστηριότητα των ανταγωνιστών της DSD, πράγμα που δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

91 Όσον αφορά τα συλλογικά συστήματα, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι τα συστήματα αυτά μπορούν να έχουν πρόσβαση στο 70 % περίπου της αγοράς χωρίς να προσφεύγουν στην από κοινού χρήση. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα αναφέρει ότι περίπου το 70 % των συσκευασιών που διαχειρίζεται το σύστημά της (αυτές που είναι από γυαλί, το μεγαλύτερο τμήμα των συσκευασιών σε χαρτί και σε χαρτόνι, και οι ελαφρές συσκευασίες στη νότια Γερμανία) συλλέγονται από τα συστήματα εθελούσιας προσκομίσεως, δηλαδή είτε μέσω κάδων που είναι εγκατεστημένοι σε χώρους που προβλέπονται σχετικά είτε στους χώρους αποθέσεως απορριμμάτων. Τα συστήματα αυτά αποτελούν τον κανόνα και όχι λύση «κατά περίπτωση», όπως αυτό αναφέρεται στην απόφαση (βλ. σκέψη 34). Επομένως, αρκεί τα ανταγωνιστικά συλλογικά συστήματα να εγκαταστήσουν τους δικούς τους κάδους για να μην προσφεύγουν στην από κοινού χρήση. Η προσφεύγουσα επικαλείται επίσης το παράδειγμα του «γαλάζιου σάκου», που χρησιμοποίησε τον Απρίλιο του 1998 η Landbell για να συλλέγει ορισμένα είδη συσκευασιών στο Lahn-Dill-Kreis, για να καταδείξει ότι σύστημα αποκομιδής χωριστό του συστήματος DSD μπορεί να τεθεί σε εφαρμογή χωρίς δυσχέρεια. Επιπλέον, από τη διάταξη του Verwaltungsgerichtshof Kassel (δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο του Kassel, Γερμανία), της 20ής Αυγούστου 1999 προκύπτει ότι μπορούσε να γίνει «παράλληλη» εκμετάλλευση των ανταγωνιστικών συλλογικών συστημάτων, πράγμα που σημαίνει ότι αυτά μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τις δικές τους εγκαταστάσεις αποκομιδής.

92 Όσον αφορά τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης, η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι τα συστήματα αυτά δεν μπορούσαν, γενικώς, να συλλέγουν συσκευασίες στις εγκαταστάσεις αποκομιδής που βρίσκονται κοντά στην κατοικία των καταναλωτών, όπως τούτο μπορούσε ωστόσο να είναι δυνατό λόγω της πρώτης υποχρεώσεως. Η απαγόρευση αυτή είναι καθοριστική για την τήρηση των ποσοστών ανακυκλώσεως που επιβάλλει το διάταγμα. Κατ' εξαίρεση, η προσφεύγουσα αναγνωρίζει ότι τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης μπορούν να συλλέγουν τις συσκευασίες από την κατοικία του καταναλωτή ή κοντά σ' αυτήν σε εξαιρετικές περιπτώσεις, δηλαδή από τις μικρές βιοτεχνικές, εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις και τις πωλήσεις με αλληλογραφία (βλ. παρατηρήσεις των γερμανικών αρχών, σ. 7). Ωστόσο, στους δύο αυτούς περιφερειακούς τομείς, τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης εκμεταλλεύονται ήδη τις δικές τους εγκαταστάσεις αποκομιδής και η από κοινού χρήση δεν είναι επομένως αναγκαία.

93 Τέλος, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η απόφαση παραβαίνει το άρθρο 253 ΕΚ εφόσον δεν εκθέτει σε τι η από κοινού χρήση είναι απαραίτητη για τη δραστηριότητα των ανταγωνιστών της DSD. Όσον αφορά τις εγκαταστάσεις

αποκομιδής, η απόφαση θα έπρεπε να περιλαμβάνει μελέτες ως προς τη δομή της αγοράς και τους φερόμενους περιορισμούς του ανταγωνισμού προκειμένου να καταδείξει τον απαραίτητο χαρακτήρα της από κοινού χρήσεως. Συναφώς, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι, στην αιτιολογική σκέψη 160 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, η οποία αναφέρεται στη χωροταξία, τη φύση των υποδομών αποκομιδής και στις σταθερές συνήθειες των καταναλωτών όσον αφορά την αποκομιδή (βλ. σκέψη 41), η Επιτροπή δεν στηρίζεται σε εξακριβώσιμα περιστατικά. Ομοίως, ισχυριζόμενη στο ίδιο σημείο ότι ο διπλασιασμός των εγκαταστάσεων αποκομιδής θα είναι «σε πολλές περιπτώσεις μάλλον ελάχιστα αποδοτικός» δεν επαρκεί. Όσον αφορά τις εγκαταστάσεις διαλογής, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι η απόφαση δεν περιλαμβάνει καμία αιτιολογία επιτρέπουσα να εξηγηθεί η ανάγκη της από κοινού χρήσεως, παρά μόνο γενική ένδειξη στην αιτιολογική σκέψη 182 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ότι μια τέτοια χρήση είναι αναγκαία για να προλαμβάνεται η κατάργηση του ανταγωνισμού.

94 Η Επιτροπή φρονεί ότι η αναφορά που γίνεται στη θεωρία των ουσιωδών εγκαταστάσεων είναι απρόσφορη, δεδομένου ότι οι εγκαταστάσεις αποκομιδής δεν ανήκουν στην DSD και οι τρίτοι πρέπει να μπορούν να τις χρησιμοποιούν χωρίς τη συναίνεσή της. Εν προκειμένω, θα πρέπει μάλλον να θεωρηθεί ότι η απόφαση χορηγεί απαλλαγή βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ σε περιορισμό του ανταγωνισμού συνοδεύοντας την απαλλαγή αυτή από μια υποχρέωση που προορίζεται να διασφαλίζει τη διατήρηση του ανταγωνισμού. Συναφώς, η απόφαση αναφέρει στις αιτιολογικές σκέψεις 133 έως 139 (βλ. σκέψεις 33 έως 36), τους λόγους για τους οποίους η πρόσβαση των ανταγωνιστών της DSD στις εγκαταστάσεις αποκομιδής είναι ουσιώδης. Ομοίως, η ρήτρα αποκλειστικότητας που συνδέει την DSD με τις επιχειρήσεις αποκομιδής, εξετασθείσα στις αιτιολογικές σκέψεις 128, 160 και 162 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, εμποδίζει σημαντικά την άφιξη ανταγωνιστών στην αγορά (βλ. σκέψεις 30 και 40). Κατ' ουσίαν, η Επιτροπή προβάλλει ότι, αν η πρώτη υποχρέωση δεν είχε επιβληθεί, η σχέση αποκλειστικότητας που συνδέει την προσφεύγουσα και τις επιχειρήσεις αποκομιδής θα είχε ως αποτέλεσμα να εμποδίζει την είσοδο ανταγωνιστών της DSD στην αγορά της αποκομιδής από τους καταναλωτές. Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι συναφώς επαρκώς αιτιολογημένη.

95 Όσον αφορά τις επικρίσεις σχετικά με την από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής για τα συλλογικά συστήματα, η Επιτροπή και η Landbell υπογραμμίζουν ότι η χρήση αυτή είναι αναγκαία για να καθίσταται δυνατός ο πραγματικός

ανταγωνισμός. Η Landbell αναφέρει, εξάλλου, ότι ευθύς εξ αρχής το σύστημα DSD χρησιμοποιούσε από κοινού τις υφιστάμενες κοινοτικές εγκαταστάσεις αποκομιδής για να συλλέγει τις συσκευασίες από χαρτί και χαρτόνι, καθώς και από γυαλί.

96 Όσον αφορά τις επικρίσεις σχετικά με την από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής για τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η χρήση αυτή δεν είναι δυνατή παρά μόνον εκεί όπου υπάρχει επικάλυψη μεταξύ των χώρων αποκομιδής των μεμονωμένων συστημάτων ή συστημάτων ίδιας διάθεσης και εκείνου του συστήματος DSD κατ' εφαρμογήν του εθνικού δικαίου. Επομένως, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η πρώτη υποχρέωση εφαρμόζεται σε καταστάσεις στις οποίες επιτρέπεται στα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης να αποκομίζουν τις συσκευασίες από τους καταναλωτές. Σε παρόμοια περίπτωση, η Επιτροπή αναφέρει ότι η από κοινού χρήση θα θεσπιστεί αποκλειστικά όταν στους χώρους αποκομιδής δεν θα μπορεί να τοποθετηθεί παρά μόνο μια εγκατάσταση. Εξάλλου, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης δεν χρειάζονται την από κοινού χρήση για τις συσκευασίες που προέρχονται από την πώληση με αλληλογραφία παρά μόνον όταν ο κύκλος εργασιών των πελατών τους είναι τόσο χαμηλός ώστε δεν θα ήταν οικονομικά ανεκτό να εγκατασταθούν κάδοι αποκομιδής σε «λογική απόσταση» από τον τόπο εγκαταστάσεως των πελατών αυτών.

97 Όσον αφορά την αιτίαση σχετικά με την έλλειψη αιτιολογίας ως προς την ανάγκη της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων διαλογής, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η προσφεύγουσα δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι, στην περίπτωση της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής, επιβάλλεται κατ' ανάγκην να γίνεται κοινή διαλογή των συσκευασιών.

β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

98 Υπό την κάλυψη της παραπομπής στην απόφαση Magill, η οποία αφορά πραγματική κατάσταση στην οποία ο ενδιαφερόμενος μπορεί να επικαλεσθεί το αναμφισβήτητο δικαίωμα διαθέσεως των οικείων εγκαταστάσεων —πράγμα που

δεν συμβαίνει εν προκειμένω (βλ. σκέψεις 87 έως 89)—, η προσφεύγουσα υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η πρώτη υποχρέωση πρέπει να ακυρωθεί καθόσον επιβάλλει την από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής, περιλαμβανομένων και των εγκαταστάσεων διαλογής, χωρίς τούτο να είναι αναγκαίο για να επιτρέπει τη δραστηριότητα των συλλογικών συστημάτων και των μεμονωμένων συστημάτων ή συστημάτων ίδιας διάθεσης ή χωρίς τούτο να είναι επαρκώς αιτιολογημένο βάσει του άρθρου 253 ΕΚ.

99 Για την εξέταση της επιχειρηματολογίας αυτής, πρέπει να υπομνησθεί, κατ' αρχάς, ότι στην αιτιολογική σκέψη 182 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, η Επιτροπή αναφέρει σαφώς ότι ο λόγος υπάρξεως της πρώτης υποχρεώσεως, κατά την οποία η DSD δεν μπορεί να απαγορεύσει στις επιχειρήσεις αποκομιδής να συνάπτουν συμβάσεις με τους ανταγωνιστές της DSD που να επιτρέπουν στους τελευταίους να χρησιμοποιούν τους κάδους και τις λοιπές εγκαταστάσεις αποκομιδής και διαλογής, οφείλεται στη βούληση «να εμποδιστεί η κατάργηση του ανταγωνισμού στην οικεία αγορά», δηλαδή, αφενός, στην αγορά αποκομιδής των συσκευασιών από τους καταναλωτές, και, αφετέρου, στην αγορά κατά το στάδιο που προηγείται της οργανώσεως για την ανάληψη και την ανακύκλωση των συσκευασιών από τους καταναλωτές (βλ., σκέψη 48, αιτιολογική σκέψη 182 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, σε συνδυασμό με τη σκέψη 46, αιτιολογική σκέψη 176 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, για την εξακρίβωση των οικείων αγορών).

100 Εξάλλου, όσον αφορά την έννοια των όρων «ανταγωνιστές της DSD» που περιλαμβάνεται στην πρώτη υποχρέωση, πρέπει να γίνει διάκριση της καταστάσεως των συλλογικών συστημάτων, τα οποία είναι αδιαμφισβήτητοι ανταγωνιστές της DSD στις δύο προαναφερθείσες αγορές, από εκείνη των μεμονωμένων συστημάτων ή συστημάτων ίδιας διάθεσης, που παρεμβαίνουν στις αγορές αυτές μόνον περιθωριακά, δεδομένου ότι πρέπει, κατ' αρχήν, να αποκομίσουν τις συσκευασίες από τον τόπο πωλήσεως ή από τόπο γειτνιάζοντα με αυτόν και όχι από τους καταναλωτές (βλ. σκέψεις 5 και 6).

i) Ως προς την ανάγκη για την από κοινού χρήση για τα ανταγωνιστικά συλλογικά συστήματα

101 Κατ' ουσίαν, η προσβαλλόμενη απόφαση θεωρεί ότι τα διάφορα είδη εγκαταστάσεων που χρησιμοποιεί το σύστημα DSD σε ολόκληρη τη γερμανική επικράτεια

συνιστούν τη «στενή δίοδο», της οποίας η πρόσβαση είναι αναγκαία για να επιτρέψει στα άλλα συλλογικά συστήματα να ανταγωνιστούν την DSD στην αγορά αποκομιδής των συσκευασιών από τους καταναλωτές, και, κατά συνέπεια, να δραστηριοποιηθούν στην αγορά κατά το στάδιο που προηγείται της οργανώσεως για την ανάληψη και την ανακύκλωση των συσκευασιών από τους καταναλωτές.

102 Προς τούτο, οι εγκαταστάσεις στις οποίες αναφέρεται η πρώτη υποχρέωση καθορίζονται ακριβέστερα ως οι «κάδοι και λοιπές εγκαταστάσεις αποκομιδής και διαλογής των συσκευασιών» των επιχειρήσεων αποκομιδής που έχουν συνάψει σύμβαση παροχής υπηρεσιών με την DSD. Οι εγκαταστάσεις αυτές ορίζονται επίσης με την απόφαση υπό την επωνυμία «υποδομές αποκομιδής» (αιτιολογικές σκέψεις 162, 164, 171 και 176 της προσβαλλόμενης αποφάσεως) ή υπό τον γενικό τίτλο «εγκαταστάσεις αποκομιδής» (αιτιολογικές σκέψεις 164 και 182 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Κατά την απόφαση, πρόκειται για δοχεία, τοποθετούμενα πλησίον της κατοικίας των καταναλωτών σε προβλεπόμενο προς τούτο χώρο καθώς και υποδομές που είναι αναγκαίες για τη συλλογή των πλαστικών σάκων ή το άδειασμα των κάδων που διανέμει στους καταναλωτές η επιχείρηση αποκομιδής (αιτιολογική σκέψη 32 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

103 Ομοίως, στο μέτρο που η διαλογή των υλικών είναι αρμοδιότητα των επιχειρήσεων αποκομιδής, η έννοια των εγκαταστάσεων αποκομιδής περιλαμβάνει επίσης το ειδικευμένο κέντρο στο οποίο γίνεται γενικά η διαλογή. Η εξήγηση αυτή, που εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 32 της αποφάσεως, επιτρέπει να κατανοηθεί για ποιον λόγο η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής αφορά επίσης τις εγκαταστάσεις διαλογής. Συγκεκριμένα, η φάση αποκομιδής δεν είναι παρά το πρώτο στάδιο της διαδικασίας ανακυκλώσεως των συσκευασιών, του οποίου η φάση διαλογής συνιστά τη λογική συνέχεια και το αναγκαίο επιστέγασμα. Επομένως, από τη στιγμή που οι επιχειρήσεις αποκομιδής μπορούν να προβαίνουν στη συλλογή των συσκευασιών που εμπίπτουν στο σύστημα DSD και εκείνων που εμπίπτουν σε άλλα συλλογικά συστήματα, οι επιχειρήσεις αυτές μπορούν επίσης να προβαίνουν στη διαλογή των αποκομιζόμενων ποσοτήτων για λογαριασμό των διαφόρων αυτών συστημάτων. Τα στοιχεία αυτά είναι καλώς γνωστά στην προσφεύγουσα. Δεδομένου ότι η σύμβαση παροχής υπηρεσιών προβλέπει τόσο την αποκομιδή όσο και τη διαλογή των συσκευασιών. Αυτός είναι εξάλλου ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή φρονεί ότι η αγορά αποκομιδής των συσκευασιών από τους καταναλωτές

περιλαμβάνει τόσο την αποκομιδή όσο και τη διαλογή των συσκευασιών αυτών, δύο χωριστές δραστηριότητες που χρειάζονται διαφορετικές υποδομές, αλλά οι οποίες συνιστούν ενιαία αγορά λόγω της συνολικής ζητήσεως αυτών των υπηρεσιών εκ μέρους της DSD (αιτιολογική σκέψη 87 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

104 Επομένως, δεν πρέπει να προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη επειδή η γενική έννοια των εγκαταστάσεων αποκομιδής περιλαμβάνει τις εγκαταστάσεις διαλογής και η αιτίαση που προβάλλει επί του σημείου αυτού η προσφεύγουσα πρέπει να απορριφθεί.

105 Προκειμένου να θεμελιώσει την ανάγκη να προβλέπεται η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής για να μπορούν τα ανταγωνιστικά της DSD συλλογικά συστήματα να έχουν πρόσβαση και να διατηρούνται στις αγορές αποκομιδής και οργανώσεως για την ανάληψη και την ανακύκλωση από τους καταναλωτές, η απόφαση εξετάζει τον ρόλο που διαδραματίζουν οι επιχειρήσεις αποκομιδής στο πλαίσιο ενός συλλογικού συστήματος και τα ίδια χαρακτηριστικά των εγκαταστάσεων αποκομιδής.

106 Όσον αφορά τις επιχειρήσεις αποκομιδής, ορθώς παρατηρείται με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι «καθιστά οικονομικά αποδοτικό το γεγονός να ανατίθεται, τουλάχιστον στο πλαίσιο ενός συγκεκριμένου συλλογικού συστήματος, το σύνολο μιας συμβατικής περιοχής σε μία μόνο επιχείρηση αποκομιδής», αφού οι υπηρεσίες αποκομιδής από τους καταναλωτές χαρακτηρίζονται από σημαντικά οικονομικά αποτελέσματα δικτύου, δηλαδή οικονομία κλίμακας και φάσματος (αιτιολογική σκέψη 160 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Έτσι, το γεγονός ότι η DSD συμβάλλεται με μία μόνον επιχείρηση αποκομιδής για συγκεκριμένη γεωγραφική περιφέρεια διευκολύνει τη λήψη των εγκρίσεων και των αναγκαίων στοιχείων για την τήρηση της κανονιστικής ρυθμίσεως που έχει εφαρμογή και επιτρέπει την αποκομιδή των συσκευασιών σε ολόκληρο το οικείο έδαφος χωρίς να γίνεται προσφυγή σε περισσότερες εταιρίες.

107 Καλώς επίσης παρατηρείται με την απόφαση ότι είναι μάλλον απίθανο, για λόγους εξοικονομήσεως χώρου και για λειτουργικούς λόγους, άλλο συλλογικό σύστημα να

προσφεύγει σε επιχειρήσεις αποκομιδής που δεν συμμετέχουν στο σύστημα DSD, το οποίο αντιπροσωπεύει το 80 % της ζητήσεως στην αγορά αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές (αιτιολογική σκέψη 128 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι το 80 % των συσκευασιών που μπορούν να συλλεγούν από τους ιδιώτες καταναλωτές αποτελεί ήδη αντικείμενο ενός δικτύου επιχειρήσεων αποκομιδής που έχουν εγκρίνει οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοικήσεως καθιστά πολύ δυσχερέστερη τη δημιουργία ενός παράλληλου δικτύου. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή φρονεί ότι ο διπλασιασμός του δικτύου που δημιούργησαν οι επιχειρήσεις αποκομιδής που εμπίπτουν στο σύστημα DSD φαίνεται μάλλον αρκετά απίθανος.

108 Όσον αφορά τις εγκαταστάσεις αποκομιδής, ως τέτοιες, στην απόφαση ορθώς αναφέρεται ότι, για ουσιώδεις λόγους που συνδέονται με τη χωροταξία, τη φύση των υποδομών αποκομιδής, καθώς και τις σταθερές συνήθειες των καταναλωτών σε θέματα αποκομιδής, σε πολλές περιπτώσεις φαίνεται ελάχιστα αποδοτικό να υπάρχουν περισσότερες εγκαταστάσεις αποκομιδής για τα νοικοκυριά (αιτιολογική σκέψη 160 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Τούτο γίνεται κατανοητό, στο μέτρο που ο διπλασιασμός των εγκαταστάσεων δεν είναι ούτε προς το συμφέρον των δημοσίων αρχών, οι οποίες εκδίδουν τις αναγκαίες εγκρίσεις και άδειες, ούτε προς το συμφέρον των καταναλωτών, των οποίων η συνεργασία απαιτείται για την επιτυχία των συλλογικών συστημάτων, αφού αυτοί τοποθετούν τις συσκευασίες στον σάκο που συλλέγεται, στον κάδο που αδειάζεται ή στο σχετικό δοχείο.

109 Από την άποψη αυτή, το να ζητείται από τους καταναλωτές να γεμίζουν δύο ή περισσότερους σάκους συσκευασιών ανάλογα όχι με το υλικό, αλλά με το χρησιμοποιούμενο συλλογικό σύστημα, ή το να τους ζητείται να διατηρούν στην κατοικία τους δύο ή περισσότερους διαφορετικούς κάδους προς άδειασμα ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο σύστημα θα ήταν αντιπαραγωγικό ή ακόμη και ασυμβίβαστο με τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται ο ανταγωνισμός, όταν ο παραγωγός ή ο διανομέας συσκευασιών αποφασίζει να προσφύγει σε περισσότερα συλλογικά συστήματα για να διασφαλίσει την ανάληψη και την ανακύκλωσή τους (βλ. υπόθεση του Πρωτοδικείου, της 24ης Μαΐου 2007, Τ-151/01, DSD κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψεις 129 έως 139, όπου το Πρωτοδικείο θέτει το περιεχόμενο των εξηγήσεων που δόθηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση όσον αφορά τις λεπτομέρειες λειτουργίας των συστημάτων που συνδυάζουν περισσότερα συλλογικά συστήματα για να διασφαλίσουν την αποκομιδή και την ανακύκλωση των συσκευασιών). Υπ' αυτή την έννοια πρέπει να

κατανοηθούν οι όροι «σταθερές συνήθειες των καταναλωτών σε θέματα αποκομιδής» (αιτιολογικές σκέψεις 93 και 160 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), οι οποίοι επιθυμούν να συμβάλουν στη βελτίωση του περιβάλλοντος, αλλά κατά τρόπο που τους δημιουργεί τις λιγότερο δυνατές δυσχέρειες.

110 Ομοίως, ο πολλαπλασιασμός των συστημάτων αποκομιδής των σάκων ή αδειάσματος των κάδων, όπως και ο πολλαπλασιασμός των δοχείων ή των χώρων που προβλέπονται ώστε να μπορεί ο καταναλωτής να απαλλάσσεται των συσκευασιών κοντά στην κατοικία του δεν είναι οικονομικά ορθολογικός, στο μέτρο που οι διαθέσιμοι χώροι είναι περιορισμένοι (αιτιολογική σκέψη 93 της προσβαλλόμενης αποφάσεως) και όπου το ίδιο δοχείο μπορεί να χρησιμοποιείται από δύο ή περισσότερα συλλογικά συστήματα, όπως γίνεται τώρα όσον αφορά, αφενός, τις συσκευασίες από χαρτί και χαρτόνι που εμπίπτουν στο σύστημα DSD, και, αφετέρου, τα έντυπα (εφημερίδες και περιοδικά) που είναι ευθύνη των δήμων (αιτιολογική σκέψη 32 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Επομένως, η Επιτροπή μπορούσε να λάβει υπόψη τη χωροταξία και τη φύση των εγκαταστάσεων αποκομιδής για να εκτιμήσει υπό ποιες προϋποθέσεις ήταν δυνατό να μπορούν τα συλλογικά συστήματα να έχουν πρόσβαση στα νοικοκυριά.

111 Αυτές οι κοινωνιολογικές και οικονομικές θεωρήσεις είναι πλήρως γνωστές στην DSD, η οποία επωφελήθηκε κατά τη δημιουργία του συστήματός της. Συγκεκριμένα, ευθύς εξ αρχής, η DSD αποφάσισε να χρησιμοποιήσει τις υφιστάμενες δημοτικές εγκαταστάσεις για τη συλλογή των συσκευασιών από χαρτί και χαρτόνι καθώς και τις συσκευασίες από γυαλί. Αυτές οι προϋφιστάμενες εγκαταστάσεις επέτρεψαν έτσι την ταχεία και αποτελεσματική εφαρμογή του συστήματος DSD προκειμένου να φτάσει ευχερώς στους ιδιώτες καταναλωτές, οι οποίοι ήσαν ήδη συνηθισμένοι να χρησιμοποιούν τους προβλεπόμενους χώρους για να αποθέτουν αυτού του είδους τις συσκευασίες.

112 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκθέτει επαρκώς κατά νόμο τους λόγους για τους οποίους οι εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων αποκομιδής οι οποίες συνήψαν σύμβαση παροχής υπηρεσιών με την DSD συνιστούν «στενή δίοδο» για τα ανταγωνιστικά της DSD συλλογικά συστήματα, στην πρώτη σειρά των οποίων περιλαμβάνεται η Landbell.

113 Υπό τις συνθήκες αυτές, το να επιτραπεί στην DSD να εμποδίζει τις επιχειρήσεις αποκομιδής να συνάπτουν και να εφαρμόζουν συμβάσεις με τους ανταγωνιστές της DSD ισοδυναμεί όντως με το να στερεί τους ανταγωνιστές αυτούς από κάθε σοβαρή πιθανότητα να εισέλθουν και να διατηρηθούν στην αγορά της αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές και η Επιτροπή εγκύρως μπορεί να καταλήξει στο ότι η από κοινού χρήση είναι αναγκαία για να αποφευχθεί κάθε κατάργηση του ανταγωνισμού στην αγορά αυτή.

114 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από τα επιχειρήματα που προέβαλε η προσφεύγουσα για να επικρίνει την ανάγκη της από κοινού χρήσεως για τα συλλογικά συστήματα.

115 Έτσι, το γεγονός ότι το 70 % του βάρους των συσκευασιών που συλλέγει η προσφεύγουσα αποτελούν αντικείμενο αποκομιδής μέσω ενός συστήματος εθελοντικής αποθέσεως στα δοχεία ή στους χώρους αποθέσεως απορριμμάτων και όχι μέσω ενός συστήματος τακτικής αποκομιδής των σάκων ή αδειάσματος των κάδων δεν αναιρεί την προαναφερόμενη συλλογιστική, κατά την οποία τόσο οι εγκαταστάσεις αποκομιδής που χρησιμοποιούν το σύστημα εθελοντικής αποθέσεως όσο και οι υποδομές αποκομιδής που χρησιμοποιούν το σύστημα συστηματικής αποκομιδής συνιστούν τη «στενή δίοδο» στην οποία τα ανταγωνιστικά της DSD συλλογικά συστήματα πρέπει να μπορούν να έχουν πρόσβαση για να εισέλθουν στην αγορά αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές.

116 Ομοίως, το παράδειγμα του «γαλάζιου σάκου» που τοποθέτησε η Landbell στο Lahn-Dill-Kreis, που επικαλείται η προσφεύγουσα ως παράδειγμα της δυνατότητας να θέσουν σε εφαρμογή αυτοτελές σύστημα αποκομιδής, δεν μπορεί να αγνοήσει το γεγονός ότι το παράδειγμα αυτό δεν αφορούσε ένα ομόσπονδο κράτος, αλλά απλώς ένα καντόνιο, πράγμα που εμποδίζει την έγκριση ως συλλογικού συστήματος, το οποίο επρόκειτο στην περίπτωση αυτή για ένα πιλοτικό πρόγραμμα που τέθηκε σε εφαρμογή με την υποστήριξη των τοπικών αρχών και η DSD προσέφυγε στη δικαιοσύνη κατά του συστήματος αυτού. Επιπλέον, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, από της εκδόσεως της αποφάσεως, η Landbell όντως μπόρεσε να εισέλθει στην αγορά της αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές ως συλλογικό σύστημα για το ομόσπονδο κράτος της Hesse, όπου η Landbell χρησιμοποιεί, με τη συναίνεση των οικείων επιχειρήσεων και των ενδιαφερόμενων τοπικών αρχών, τις ίδιες εγκαταστάσεις αποκομιδής με εκείνες που χρησιμοποιεί το σύστημα DSD.

117 Τέλος, η παράθεση ενός αποσπάσματος της διατάξεως του Verwaltungsgerichtshof Kassel, της 20ής Αυγούστου 1999, όπου προβλέπεται η «παράλληλη» δημιουργία συλλογικών συστημάτων, δεν επιτρέπει ωστόσο να συναχθεί ότι χωριστές εγκαταστάσεις αποκομιδής πρέπει να χρησιμοποιούνται από τα ανταγωνιστικά συλλογικά συστήματα.

118 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση χαρακτηρίζει, επαρκώς κατά νόμον, όσον αφορά τις υποχρεώσεις που εναπόκεινται στην Επιτροπή βάσει του άρθρου 81 ΕΚ και της υποχρεώσεως αιτιολογίας, τους λόγους για τους οποίους η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής, περιλαμβανομένων των εγκαταστάσεων διαλογής, των επιχειρήσεων που συνήψαν σύμβαση με την DSD είναι αναγκαία για να επιτρέπει στα ανταγωνιστικά συλλογικά συστήματα να εισέλθουν στην αγορά της αποκομιδής από ιδιώτες καταναλωτές και, κατά συνέπεια, να δραστηριοποιούνται στην αγορά στο στάδιο που προηγείται της οργανώσεως για την ανάληψη και την ανακύκλωση των συσκευασιών από τους ιδιώτες καταναλωτές.

119 Κατά συνέπεια, η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας που αντλείται από τον εσφαλμένο χαρακτήρα ή την ανεπαρκή αιτιολογία της προσβαλλόμενης αποφάσεως, όσον αφορά την ανάγκη να διασφαλίζεται η από κοινού χρήση προκειμένου να διατηρηθεί ο ανταγωνισμός μεταξύ των συλλογικών συστημάτων, πρέπει να απορριφθεί.

ii) Ως προς τη φερόμενη ανάγκη της από κοινού χρήσεως για τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης

120 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι, επειδή η DSD έχει εγκριθεί ως συλλογικό σύστημα σε όλα τα γερμανικά ομόσπονδα κράτη, είναι σαφές ότι η έννοια των «ανταγωνιστών της DSD» στην οποία αναφέρεται η πρώτη υποχρέωση σκοπεί πρωτίστως όλα τα ανταγωνιστικά συλλογικά συστήματα, δηλαδή όλα τα συστήματα που έχουν εγκρίνει οι γερμανικές αρχές για την ανάληψη και την ανακύκλωση των συσκευασιών από τους ιδιώτες καταναλωτές. Πάντως, τίθεται το ζήτημα αν η

έννοια αυτή περιλαμβάνει επίσης τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης. Συναφώς, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η από κοινού χρήση δεν είναι αναγκαία για τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης, ενώ η Επιτροπή προβάλλει με τα υπομνήματά της ότι η πρώτη υποχρέωση εφαρμόζεται στα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης όταν έχουν έγκριση να αποκομίζουν συσκευασίες από τους ιδιώτες καταναλωτές.

121 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η πρώτη υποχρέωση πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι «ανταγωνιστές της DSD» δεν αφορά τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης, αλλά μόνον τα συλλογικά συστήματα, τούτο δε για τους ακόλουθους λόγους.

122 Πρώτον, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι είναι αναμφισβήτητο ότι τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης οφείλουν, κατ' αρχήν, να συλλέγουν τις συσκευασίες στον τόπο πωλήσεως ή κοντά σ' αυτόν και όχι από τους ιδιώτες καταναλωτές. Μια τέτοια ερμηνεία στηρίζεται στο γράμμα του διατάγματος για τις συσκευασίες (βλ. σκέψεις 5 και 6). Στηρίζεται επίσης στις παρατηρήσεις που οι γερμανικές αρχές υπέβαλαν στην Επιτροπή κατά τη διοικητική διαδικασία, από τις οποίες προκύπτει ότι οι «υποχρεωτικές ποσοστώσεις ανάληψης πρέπει να τηρούνται αποκλειστικά και μόνο με την ανάληψη των συσκευασιών πώλησης στον τόπο υλικής παράδοσης των εμπορευμάτων ή σε κάποιον άμεσα γειτνιάζοντα τόπο, καθώς και ότι δεν είναι δυνατόν να συνυπολογίζεται στην ποσόστωση αυτή η αποκομιδή που ενδεχομένως οργανώνεται εκ παραλλήλου σε γειτνίαση προς τα νοικοκυριά» (παρατηρήσεις των γερμανικών αρχών, σ. 3 έως 6· αιτιολογική σκέψη 15 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Στο πλαίσιο αυτό, δεν μπορεί να προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης και τα συλλογικά συστήματα βρίσκονται σε μετωπικό ανταγωνισμό όσον αφορά την ανάληψη των συσκευασιών από τους ιδιώτες καταναλωτές.

123 Δεύτερον, προέχει να σημειωθεί ότι οι διάδικοι δεν αμφισβητούν πλέον ότι, κατ' εξαίρεση από την προαναφερθείσα αρχή, τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης μπορούν να παρεμβαίνουν περιθωριακά στην αγορά της αποκομιδής των συσκευασιών από τους ιδιώτες καταναλωτές και, κατά συνέπεια, στην αγορά στο στάδιο που προηγείται της οργανώσεως για την ανάληψη και την ανακύκλωση των συσκευασιών από τους ιδιώτες καταναλωτές. Έτσι, στο πλαίσιο του ορισμού της αγοράς της αποκομιδής, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, εάν υπερισχύσει η άποψη των γερμανικών αρχών (βλ. σκέψη 122), «μόνο στο περιθώριο της εν λόγω αγοράς θα εμφανισθούν μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης στην πλευρά της ζήτησης, ιδίως όσον αφορά τα εξομοιούμενα με ιδιωτικά νοικοκυριά σημεία

αποκομιδής ή την παράδοση στους ιδιώτες καταναλωτές» (αιτιολογική σκέψη 87 της προσβαλλόμενης αποφάσεως σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 15 της αποφάσεως αυτής· βλ., επίσης, αιτιολογική σκέψη 159 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Ομοίως, η Επιτροπή παρατηρεί, εις απάντηση της DSD που προέβαλε ότι η αποκομιδή από τους ιδιώτες καταναλωτές δεν ήταν δυνατή στο πλαίσιο των μεμονωμένων συστημάτων ή συστημάτων ίδιας διάθεσης, ότι «συσκευασίες εμπορευμάτων τα οποία αποστέλλονται στους τελικούς καταναλωτές (εμπορικές αποστολές, παραδόσεις σε λιανικά μικροκαταστήματα) πρέπει, ωστόσο, να συλλέγονται οπωσδήποτε και από συστήματα ίδιας διάθεσης πλησίον του ιδιώτη καταναλωτή» (αιτιολογική σκέψη 167 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

124 Εξάλλου, με τα υπομνήματά τους, οι διάδικοι συμφωνούν στο να αναγνωρίσουν ότι οι δυνατότητες παρεμβάσεως ενός μεμονωμένου συστήματος ή συστήματος ίδιας διάθεσης στην αγορά αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές είναι περιορισμένες σε δύο περιπτώσεις επικαλύψεως που ορίζει το διάταγμα για τις συσκευασίες. Η πρώτη από τις περιπτώσεις αυτές αφορά τις εταιρίες πωλήσεως με αλληλογραφία που χρησιμοποιούν μεμονωμένο σύστημα ή σύστημα ίδιας διάθεσης. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, έκτη περίοδος, του διατάγματος για τις συσκευασίες, σε περίπτωση πωλήσεως με αλληλογραφία, «πρέπει να διασφαλίζεται η ανάληψη με δυνατότητες επιστροφής σε απόσταση αποδεκτή από τον τελικό καταναλωτή». Αυτό σημαίνει ότι η έννοια της αναλήψεως στο σημείο πωλήσεως, που χαρακτηρίζει κατ' αρχήν το μεμονωμένο σύστημα ή σύστημα ίδιας διάθεσης, πρέπει εν προκειμένω να μπορεί να πραγματοποιείται πλησίον του καταναλωτή. Η δεύτερη υπόθεση αφορά τις περιπτώσεις όπου ο αποδέκτης της συσκευασίας εξομοιώνεται, με το διάταγμα, με τον καταναλωτή. Προκύπτει επίσης από το άρθρο 3, παράγραφος 10, δεύτερη περίοδος, του διατάγματος, ότι «τα καφενεία, ξενοδοχεία, οι καντίνες, διοικήσεις, τα στρατόπεδα, νοσοκομεία, εκπαιδευτικά ιδρύματα, φιλανθρωπικά ιδρύματα, ελευθέρια επαγγέλματα καθώς και οι αγροτικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις, με εξαίρεση τα τυπογραφεία και λοιπές επιχειρήσεις επεξεργασίας χαρτιού, των οποίων τα απόβλητα μπορούν να διατεθούν με ένα συνήθη ρυθμό εκ μέρους των νοικοκυριών μέσω της παραδοσιακής αποκομιδής για το χαρτί, το χαρτόνι, τα αντικείμενα από χαρτόνι και άλλες ελαφρές συσκευασίες και κάδους 1 100 λίτρων κατ' ανώτατο όριο για ομάδες υλικών» θεωρούνται ως τελικοί καταναλωτές.

125 Τέλος, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, κατ' αντίθεση προς τα ανταγωνιστικά συλλογικά συστήματα της DSD, για τα οποία εκτίθενται στην απόφαση οι λόγοι για τους οποίους οι επιχειρήσεις αποκομιδής που είναι συμβεβλημένες με την DSD και οι

εγκαταστάσεις τους αποκομιδής συνιστούν το σημείο συμφόρησης, η Επιτροπή δεν εξηγεί γιατί είναι αναγκαίο τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης να έχουν πρόσβαση στις επιχειρήσεις αυτές και στις εγκαταστάσεις τους για τη διατήρηση του ανταγωνισμού στην οικεία αγορά.

126 Αντιθέτως, στην ανάλυσή της, για την προϋπόθεση σχετικά με τη διατήρηση του ανταγωνισμού (βλ. σκέψη 40), η Επιτροπή αναφέρει ότι «οι επιχειρήσεις αποκομιδής που δεν ανήκουν στο σύστημα DSD μπορούν να αναζητούν προσφορές στον τομέα των μεμονωμένων συστημάτων αποκομιδής ή συστημάτων ίδιας διάθεσης» διευκρινίζοντας ότι «αυτά δεν αποκλείονται, στο περιθώριο της αγοράς [αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές], για ορισμένους συνδυασμούς συσκευασιών/χώρων αποκομιδής» (αιτιολογική σκέψη 159 της προσβαλλόμενης αποφάσεως με παραπομπή στην αιτιολογική σκέψη 87 της αποφάσεως αυτής). Η εξήγηση αυτή επιτρέπει τη σκέψη ότι την Επιτροπή δεν την απασχολούσε, ή σε κάθε περίπτωση δεν την απασχολούσε πλέον, αν ληφθούν υπόψη οι δεσμεύσεις που ανέλαβε η DSD (αιτιολογική σκέψη 163 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), η δυνατότητα για τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης να εξεύρουν επιχείρηση αποκομιδής για την ανάληψη και την ανακύκλωση των συσκευασιών από τους ιδιώτες καταναλωτές στις περιπτώσεις επικαλύψεως που προβλέπει το διάταγμα.

127 Η ανάλυση αυτή επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι η Επιτροπή παρατηρεί, στο πλαίσιο εκτιμήσεως του αισθητού χαρακτήρα της ρήτρας αποκλειστικότητας υπέρ των επιχειρήσεων αποκομιδής επί του ανταγωνισμού (βλ. σκέψη 30), ότι «η μόνη περίπτωση όπου φαίνεται πιθανή η προσφυγή σε άλλες επιχειρήσεις αποκομιδής (και, συνεπώς, εγκατάσταση συμπληρωματικών κάδων αποκομιδής) αφορά ορισμένες τοποθεσίες αποκομιδής που μπορούν να εξομοιωθούν με νοικοκυριά, για παράδειγμα νοσοκομεία ή καντίνες, με την επιφύλαξη τήρησης ορισμένων προϋποθέσεων σε ό,τι αφορά την πρακτική και τις συσκευασίες» (αιτιολογική σκέψη 128 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Τούτο σημαίνει ότι στις περιπτώσεις αυτές, φαίνεται δυνατό να συνυπάρχουν συγχρόνως δύο συστήματα αποκομιδής.

128 Συγκεκριμένα, κατ' αντίθεση προς τα συλλογικά συστήματα, τα οποία οφείλουν να ανταποκρίνονται σε αυστηρές προϋποθέσεις όσον αφορά την εδαφική κάλυψη, τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης μπορούν να περιορίζονται στην ανάληψη των συσκευασιών εκεί όπου αυτές διατίθενται στο εμπόριο. Έτσι,

παρά το ότι φαίνεται δυσχερές, για τους λόγους που έχουν εκτεθεί ανωτέρω, (βλ. σκέψεις 105 έως 113), να διπλασιαστεί το σύνολο των αναγκαίων εγκαταστάσεων σε ένα συλλογικό σύστημα, είναι περισσότερο ευχερές για ένα μεμονωμένο σύστημα ή σύστημα ίδιας διάθεσης να επιτύχει να τοποθετηθεί μια δεύτερη εγκατάσταση στον τάδε ή τον τάδε χώρο προκειμένου να του επιτρέψει να αποκομίζει τις συσκευασίες οι οποίες εμπίπτουν στο σύστημά του.

129 Κατά συνέπεια, ελλείψει εξηγήσεων που επιτρέπουν να κατανοηθεί σε τι η από κοινού χρήση μπορούσε να είναι αναγκαία για τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης προκειμένου να «εμποδίζεται κάθε κατάργηση του ανταγωνισμού στην οικεία αγορά», από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η έννοια του «ανταγωνιστή της DSD» που χρησιμοποιείται στην πρώτη υποχρέωση πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν σκοπεί τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης, αλλά μόνον τα ανταγωνιστικά της DSD συλλογικά συστήματα.

130 Μια τέτοια ερμηνεία της έννοιας των «ανταγωνιστών της DSD» επιβεβαιώνεται εξάλλου από απόσπασμα της αποφάσεως, όπου αναφέρεται ρητά ότι η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής από τα «ανταγωνιστικά συστήματα» δεν αφορά τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης. Συγκεκριμένα, για να αντικρούσει το επιχείρημα που επικαλείται η DSD κατά της από κοινού χρήσεως των κάδων από τα συλλογικά συστήματα, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το επιχείρημα αυτό αφορά «μόνον το ερώτημα κατά πόσον τα συστήματα ιδίας διάθεσης έχουν το δικαίωμα να συλλέγουν ή να αγοράζουν χρησιμοποιημένες συσκευασίες σε επίπεδο καταναλωτή και δεν αφορά το αν επιτρέπεται η χρήση των κάδων αποκομιδής και από ανταγωνιστικά συστήματα» (βλ. υποσημείωση αριθ. 16 υπό την αιτιολογική σκέψη 169 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Το απόσπασμα αυτό, το οποίο αντιθέτει μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης και ανταγωνιστικά συστήματα, παραμερίζει σαφώς τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης από την από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής, χρήση η οποία περιορίζεται, επομένως, στα ανταγωνιστικά συστήματα, δηλαδή τα ανταγωνιστικά της DSD συλλογικά συστήματα.

131 Στην αλληλουχία αυτή, δεν συντρέχει λόγος να δοθεί απάντηση στα επιχειρήματα της προσφεύγουσας σχετικά με την έλλειψη νομιμότητας της προσβαλλόμενης αποφάσεως καθόσον η πρώτη υποχρέωση σκοπεί τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης.

132 Ομοίως, το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να λάβει υπόψη ορισμένα επιχειρήματα που επικαλείται η Επιτροπή στο στάδιο του υπομνήματος ανταπαντήσεως κατά τα οποία η από κοινού χρήση μπορούσε να είναι αναγκαία σε περίπτωση μικρού κύκλου εργασιών, όσον αφορά τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης τα οποία δραστηριοποιούνται στις συσκευασίες που παραδίδονται στο πλαίσιο της πώλησης με αλληλογραφία, και στην περίπτωση κατά την οποία μία μόνον εγκατάσταση αποκομιδής μπορεί να εγκατασταθεί, για παράδειγμα σε ένα νοσοκομείο, όσον αφορά τους χώρους αποθέσεως που εξομοιώνονται με τελικούς καταναλωτές. Συγκεκριμένα, τα επιχειρήματα αυτά δεν περιλαμβάνονται στην προσβαλλόμενη απόφαση (περίπτωση του κύκλου εργασιών) ή τη διαψεύδουν (περίπτωση του νοσοκομείου) και η επιχειρηματολογία που ανέπτυξε η Επιτροπή κατά τη διαδικασία δεν μπορεί να θεραπεύσει την ανεπάρκεια της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης αποφάσεως επί του σημείου αυτού (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 24ης Οκτωβρίου 1996, C-329/93, C-62/95 και C-63/95, Γερμανία κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-5151, σκέψεις 47 και 48, και του Πρωτοδικείου της 18ης Ιανουαρίου 2005, T-93/02, Confédération nationale du Crédit mutuel κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-143, σκέψη 126).

3. *Επί του δευτέρου σκέλους, που αντλείται από την έλλειψη δυνατότητας να επιβληθεί υποχρέωση προκειμένου να θεραπευθεί ενδεχόμενη παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 82 ΕΚ*

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

133 Απαντώντας στην επιχειρηματολογία που αναπτύχθηκε με το υπόμνημα αντικρούσεως (βλ. σκέψη 94), η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η ενδεχόμενη παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ ή του άρθρου 82 ΕΚ, που επικαλείται η Επιτροπή, είναι εντελώς θεωρητική και δεν μπορεί να δικαιολογήσει την πρώτη υποχρέωση, η οποία —σε κάθε περίπτωση— δεν μπορεί να έχει ως αντικείμενο παρά την πρόληψη της κατάργησης του ανταγωνισμού στην αγορά στην οποία περιορισμός του ανταγωνισμού έχει διαπιστωθεί, δηλαδή στην αγορά της αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές.

134 Πρώτον, η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι ο μόνος περιορισμός του ανταγωνισμού που διαπιστώνεται με την απόφαση, κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, ενυπάρχει στη ρήτρα αποκλειστικότητας που συνήψε η DSD υπέρ των επιχειρήσεων αποκομιδής (βλ. σκέψεις 28 έως 32). Ο περιορισμός αυτός αφορούσε την αγορά της αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές και εμπόδιζε τις άλλες επιχειρήσεις αποκομιδής να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην DSD, πράγμα που είχε ως αποτέλεσμα να μειώνει αισθητά τον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων αποκομιδής στη συμβατική περιοχή (αιτιολογικές σκέψεις 123, 124 και 140 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Ο περιορισμός αυτός είχε, ωστόσο, τύχει απαλλαγής εκ μέρους της Επιτροπής κατ' εφαρμογήν του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ (βλ. σκέψεις 37 έως 41), στο μέτρο που, ειδικότερα, δεν ήταν ικανός να καταργήσει τον ανταγωνισμό στην αγορά αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές (αιτιολογικές σκέψεις 158 και 178 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η πρώτη υποχρέωση, της οποίας ο διακηρυγμένος σκοπός είναι να καταστήσει δυνατή την πρόσβαση των ανταγωνιστών στην αγορά κατά το στάδιο που προηγείται του οργανισμού της αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές (αιτιολογικές σκέψεις 162 και 177 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), δεν έχει σχέση με τον προαναφερόμενο περιορισμό του ανταγωνισμού, ο οποίος δεν αφορά τους ανταγωνιστές της DSD στην αγορά της οργανώσεως, αλλά εκείνους των επιχειρήσεων αποκομιδής που είναι συμβαλλόμενοι της DSD. Η πρώτη υποχρέωση δεν είναι επομένως ικανή να εντείνει τον ανταγωνισμό στην αγορά της αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές.

135 Δεύτερον, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να επιβάλει υποχρέωση προκειμένου να εμποδίσει μια φερόμενη απειλή περιορισμού του ανταγωνισμού ή καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως στην παράγωγη αγορά, την αγορά της οργανώσεως αποκομιδής από τον καταναλωτή, όπου δεν διαπιστώθηκε κανένας περιορισμός του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ ούτε κατά μείζονα λόγο να τύχει απαλλαγής βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ. Επί του σημείου αυτού, η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι, με την απόφαση, η Επιτροπή αναφέρει σαφώς ότι η σύμβαση παροχής υπηρεσιών δεν περιλαμβάνει αποκλειστικότητα υπέρ της DSD στον τομέα προσβάσεως στις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της (βλ. σκέψη 36). Ομοίως, η Επιτροπή παρατηρεί ότι δεν υπάρχει κανένας περιορισμός του ανταγωνισμού στο επίπεδο της αγοράς οργανώσεως της αποκομιδής (αιτιολογική σκέψη 86 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Η προσφεύγουσα αναφέρει επίσης ότι κανένα στοιχείο δεν επιτρέπει να συναχθεί ότι υπάρχει κίνδυνος να συναφθεί μια τέτοια δέσμευση αποκλειστικότητας με τους αντισυμβαλλομένους της ή να επιβληθεί αυτή η αποκλειστικότητα μονομερώς. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η αγορά που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ πρέπει να είναι η ίδια με εκείνη που εξετάζεται βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Επιπλέον, όπως και το αντικείμενο της εξετάσεως

του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, η δυνατότητα επιβολής μιας υποχρεώσεως κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 οριοθετείται επίσης από τον περιορισμό του ανταγωνισμού που διαπιστώθηκε βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Το άρθρο 8 του κανονισμού 17 δεν μπορεί επομένως να χρησιμεύσει ως νομική βάση προκειμένου να επιβληθεί η υποχρέωση για να ρυθμιστεί το φερόμενο πρόβλημα του ανταγωνισμού.

136 Τρίτον, η προσφεύγουσα φρονεί ότι, ακόμη και αν η Επιτροπή μπορούσε να επιβάλει υποχρέωση με την απόφαση περί απαλλαγής προκειμένου να προλάβει τον εικονικό περιορισμό του ανταγωνισμού στην παράγωγη αγορά, δεν μπορούσε να το πράξει υπό τη μορφή υποχρεώσεως, η οποία δημιουργεί ανεξάρτητο τίτλο (άρθρο 15, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, του κανονισμού 17), αλλά όφειλε να το πράξει υπό μορφή ενός όρου, ο οποίος θα χρησίμευε για να καταστήσει τη συμφωνία «απαλλακτέα» (απόφαση του Πρωτοδικείου της 22ας Οκτωβρίου 1996, Τ-79/95 και Τ-80/95, SNCF και British Railways κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1491, σκέψεις 63 επ.). Τούτο επιβεβαιώνεται από την πρακτική της Επιτροπής όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων (παρατεθείσα στο υπόμνημα ανταπαντήσεως, υποσημειώσεις 20 και 21), κατά την οποία οι αποφάσεις της περί απαλλαγής συνοδεύονταν πάντοτε από όρους και όχι υποχρεώσεις, αν, και στο μέτρο που, θεωρούσε μια συγκεκριμένη συμπεριφορά ως αναγκαία προκειμένου να προληφθεί η κατάργηση του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ.

137 Η Επιτροπή προβάλλει, προκαταρκτικά, ότι η προαναφερόμενη επιχειρηματολογία είναι απαράδεκτη καθόσον πρόκειται για νέο ισχυρισμό προβληθέντα εκπροθέσμως κατά την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου. Εξάλλου, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το αντικείμενο της πρώτης υποχρεώσεως είναι να διασφαλίζονται οι δεσμεύσεις που υπέβαλε η DSD προκειμένου να αντιμετωπισθούν ορισμένα προβλήματα τα οποία εξακριβώθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία και ορισμένες αμφισημίες που χαρακτήριζαν τις δεσμεύσεις αυτές. Αυτό που προέχει, επομένως, είναι κατά πόσον η συμπεριφορά από την οποία παραιτήθηκε η DSD μπορούσε να εξεταστεί βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Όμως, με την απόφαση, η Επιτροπή εκθέτει συναφώς τις ανησυχίες της οι οποίες δεν αφορούν μόνο τη ρήτρα αποκλειστικότητας υπέρ των επιχειρήσεων αποκομιδής, αλλά και το ζήτημα της προσβάσεως των ανταγωνιστών στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων αποκομιδής που είναι συμβαλλόμενοι της DSD. Εξάλλου, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η εκτίμησή της, στο πλαίσιο του άρθρου 81 ΕΚ, δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στην αγορά αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές, η οποία έχει οπωσδήποτε δύο όψεις —εκείνη της προσφοράς

υπηρεσιών εκ μέρους των επιχειρήσεων αποκομιδής και εκείνη της ζητήσεως υπηρεσιών εκ μέρους της DSD και των άλλων συλλογικών συστημάτων—, αλλά μπορεί επίσης να αφορά τις ενδεχόμενες επιπτώσεις της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών στην αγορά κατά το στάδιο που προηγείται της οργανώσεως της αποκομιδής.

β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

i) Ως προς το παραδεκτό

138 Εις απάντηση του αιτήματος της Επιτροπής που απέβλεπε όπως η προαναφερθείσα επιχειρηματολογία της DSD κριθεί απαράδεκτη επειδή συνιστά νέο ισχυρισμό που προβλήθηκε εκπροθέσμως κατά την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, καίτοι η διάταξη αυτή απαγορεύει όντως την προβολή νέων ισχυρισμών κατά τη διάρκεια της δίκης, ισχυρισμός ο οποίος αποτελεί ανάπτυξη ισχυρισμού που είχε προηγουμένως προβληθεί, κατά τρόπο άμεσο ή έμμεσο, με το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο και παρουσιάζει στενό σύνδεσμο με αυτόν, πρέπει να κρίνεται παραδεκτός. Ανάλογη λύση επιβάλλεται για αιτίαση που προβάλλεται προς στήριξη ενός ισχυρισμού (βλ., ειδικότερα, απόφαση του Πρωτοδικείου της 21ης Μαρτίου 2002, T-231/99, Joynson κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-2085, σκέψη 156).

139 Εν προκειμένω, όμως, η επιχειρηματολογία που ανέπτυξε η DSD με το υπόμνημα απαντήσεως απλώς επεκτείνει τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν με το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο προς στήριξη της ελλείψεως νομιμότητας της πρώτης υποχρεώσεως βάσει του άρθρου 81 ΕΚ. Τα επιχειρήματα αυτά, εξάλλου, απαντούν σ' αυτά που ανέπτυξε η Επιτροπή με το υπόμνημα αντικρούσεως προκειμένου να επικεντρώσει το αντικείμενο της διαφοράς στη διαπίστωση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παρέχει απαλλαγή σε περιορισμό του ανταγωνισμού βάσει του τίτλου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, συνοδεύοντας την απαλλαγή αυτή από υποχρέωση στηριζόμενη στην ανάγκη να προστατευθεί ο ανταγωνισμός. Ειδικότερα, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας, ότι η πρώτη υποχρέωση παραβαίνει το άρθρο 8 του κανονισμού 17, που υποβλήθηκε για πρώτη φορά στο στάδιο του

υπομνήματος απαντήσεως, συνδέεται στενά με εκείνον της παραβάσεως του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, που υποβλήθηκε με τον πρώτο ισχυρισμό, δεδομένου ότι ο ισχυρισμός αυτός αμφισβητεί τη νομιμότητα της πρώτης υποχρεώσεως βάσει του εφαρμοστέου δικαίου και ακριβώς το άρθρο 8 του κανονισμού 17 είναι εκείνο που επιτρέπει στην Επιτροπή να εξαρτά την απόφαση απαλλαγής βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ από την επιβολή υποχρεώσεως.

140 Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή είχε τη δυνατότητα, με το υπόμνημα ανταπαντήσεως και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, να υποβάλει τις παρατηρήσεις της γι' αυτό που φρονεί ότι συνιστά νέο ισχυρισμό.

141 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το αίτημα της Επιτροπής να κριθεί απαράδεκτη η επιχειρηματολογία που ανέπτυξε η προσφεύγουσα όσον αφορά τη δυνατότητα επιβολής μιας υποχρεώσεως προκειμένου να θεραπευθεί ενδεχόμενη απειλή παραβάσεως του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 82 ΕΚ πρέπει να απορριφθεί.

ii) Ως προς την ουσία

142 Πρέπει επομένως να εξεταστούν τα επιχειρήματα που επικαλείται η προσφεύγουσα ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε, εν προκειμένω, να συνοδεύσει την απόφαση περί απαλλαγής που εκδόθηκε βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, με υποχρέωση επιβληθείσα βάσει του άρθρου 8 του κανονισμού 17.

143 Κατά το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ, οι διατάξεις του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ δύνανται να κηρυχθούν ανεφάρμοστες σε κάθε συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων η οποία συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου (πρώτος όρος), εξασφαλίζο-

ντας συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει (δεύτερος όρος), και η οποία δεν επιβάλλει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις περιορισμούς μη απαραίτητους για την επίτευξη των στόχων αυτών (τρίτος όρος), και δεν παρέχει στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των σχετικών προϊόντων (τέταρτος όρος).

144 Εξάλλου, το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 επιτρέπει στην Επιτροπή να συνοδεύει την απόφαση περί απαλλαγής βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, από όρους και υποχρεώσεις.

145 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει, πρώτον, να υπογραμμισθεί ότι η παρουσίαση της προσβαλλόμενης αποφάσεως εκ μέρους της προσφεύγουσας είναι εσφαλμένη. Συγκεκριμένα, σε όλα τα στάδια εκτιμήσεως της Επιτροπής βάσει του άρθρου 81 ΕΚ, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν περιορίστηκε στο να εξετάζει μόνον τα αποτελέσματα επί του ανταγωνισμού της ρήτρας αποκλειστικότητας υπέρ των επιχειρήσεων αποκομιδής, αλλά εξέταζε επίσης το ζήτημα της προσβάσεως στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων αποκομιδής.

146 Τούτο είναι αληθές τόσο στο επίπεδο της εκτιμήσεως ως προς το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ (αιτιολογικές σκέψεις 28 έως 32 και αιτιολογικές σκέψεις 33 έως 36 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), όσο και στο επίπεδο της εκτιμήσεως ως προς το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 37 έως 39, όσον αφορά τους τρεις πρώτους όρους εφαρμογής της διατάξεως αυτής της Συνθήκης, όπου η ανάλυση επικεντρώνεται στις επιχειρήσεις αποκομιδής, και αιτιολογικές σκέψεις 40 και 41, στις οποίος ο όρος σχετικά με τη διατήρηση του ανταγωνισμού εξετάζεται ως προς τις επιχειρήσεις αποκομιδής, αλλά και, ιδίως, ως προς τα ανταγωνιστικά της DSD συλλογικά συστήματα).

147 Μόνο στο επίπεδο των εξηγήσεων που παρέσχε η Επιτροπή για να δικαιολογήσει τις υποχρεώσεις που συνοδεύουν την απόφαση περί απαλλαγής κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8 του κανονισμού 17 η απόφαση περιορίζεται να επικαλείται την

ανάγκη να διασφαλισθεί η πρόσβαση των ανταγωνιστών της DSD στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων αποκομιδής που έχουν συνάψει σύμβαση παροχής υπηρεσιών με την DSD, τούτο δε με σκοπό να αποστασιοποιηθεί από τις επιφυλάξεις που διατύπωσε η προσφεύγουσα σε μια από τις δεσμεύσεις της που παρατίθενται στην αιτιολογική σκέψη 71, και να αποφευχθεί η κατάργηση του ανταγωνισμού στην αγορά αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές και στην αγορά κατά το στάδιο που προηγείται της οργανώσεως της αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές (βλ. σκέψεις 42 και 45).

148 Εξάλλου, με την επιχειρηματολογία της, η προσφεύγουσα διακρίνει τεχνητώς την αγορά της αποκομιδής από τους καταναλωτές, που θέλει να την περιορίσει μόνο στις επιχειρήσεις αποκομιδής στις οποίες προσφεύγει η DSD και στις επιχειρήσεις αποκομιδής οι οποίες δεν έχουν συνάψει σύμβαση παροχής υπηρεσιών με την DSD, από την αγορά της οργανώσεως αναλήψεως και ανακυκλώσεως από τους καταναλωτές, που αφορά την DSD και τους ανταγωνιστές της. Στην πραγματικότητα, όπως τούτο εκτίθεται στην απόφαση (βλ. σκέψη 41), αυτό που προέχει είναι μάλλον το ζήτημα αν τα ανταγωνιστικά της DSD συλλογικά συστήματα πρέπει ή όχι να έχουν πρόσβαση στις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της DSD προκειμένου να μπορούν να εισέρχονται στην αγορά αποκομιδής των συσκευασιών από τους ιδιώτες καταναλωτές και, κατά συνέπεια, να δραστηριοποιούνται στην αγορά κατά το στάδιο που προηγείται της οργανώσεως αναλήψεως και ανακυκλώσεως των συσκευασιών από τους καταναλωτές.

149 Επομένως, δεν μπορεί να προβάλλεται ότι η απόφαση περί απαλλαγής δεν αφορά παρά μόνο τον περιορισμό του ανταγωνισμού που εξακριβώθηκε στο πλαίσιο της εκτιμήσεως ως προς το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ, δηλαδή τη ρήτρα αποκλειστικότητας υπέρ των επιχειρήσεων αποκομιδής. Η απόφαση αυτή αφορά, συγκεκριμένα, το σύνολο της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών που κοινοποίησε η DSD και διευκρινίστηκε με τις διάφορες αναλήψεις υποχρεώσεων που υπέβαλε η τελευταία αυτή επιχείρηση για να διασαφηνίσει τις προϋποθέσεις εφαρμογής της.

150 Επομένως, προέχει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η Επιτροπή δέχθηκε να απαλλάξει τη σύμβαση παροχής υπηρεσιών επειδή η DSD τη διαβεβαίωσε, ειδικότερα, ότι καμιά διάταξη της συμβάσεως αυτής δεν μπορούσε να δεσμεύει τις επιχειρήσεις αποκομιδής με την DSD και δεν θα κινούσε δικαστική διαδικασία προκειμένου να παύσει η εκ μέρους τρίτων χρήση σε περίπτωση κοινής χρήσεως

των εγκαταστάσεων. Οι διαβεβαιώσεις αυτές είναι καθοριστικές, αφού επιτρέπουν στην Επιτροπή να θεωρήσει ότι ο όρος απαλλαγής που συνδέεται με τη διατήρηση του ανταγωνισμού εκπληρούται εν προκειμένω. Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, ελλείψει τέτοιων διαβεβαιώσεων, η Επιτροπή ανέφερε σαφώς, κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι δεν είχε την πρόθεση να επιτρέψει ή να απαλλάξει τη σύμβαση παροχής υπηρεσιών, αλλά ότι υπολόγιζε είτε να λάβει υπόψη ότι η ύπαρξη ενδεχόμενου εμποδίου στην πρόσβαση των ανταγωνιστών της DSD στις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της DSD συνιστούσε καθαυτό περιορισμό του ανταγωνισμού (βλ. σκέψη 33) είτε να θέσει το ερώτημα αν η συμπεριφορά της DSD που απέβλεπε στο να εμποδίσει την πρόσβαση των ανταγωνιστών της στις εγκαταστάσεις αυτές δεν μπορούσε να εξεταστεί βάσει του άρθρου 82 ΕΚ (βλ. σκέψη 35).

151 Κατά συνέπεια, εφόσον η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση περί απαλλαγής βασιζόμενη τόσο στην εκτίμησή της για τη ρήτρα αποκλειστικότητας υπέρ των επιχειρήσεων αποκομιδής όσο και στην ανάγκη διατηρήσεως του ανταγωνισμού κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα ανταγωνιστικά της DSD συλλογικά συστήματα να έχουν τη δυνατότητα προσβάσεως στις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της DSD (βλ. σκέψεις 118 και 128), η Επιτροπή δεν παρέβη το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ και το άρθρο 8 του κανονισμού 17 θεσπίζοντας την πρώτη υποχρέωση.

152 Τέλος, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, έστω και αν η Επιτροπή μπορούσε να επιβάλει υποχρέωση στην DSD με την προσβαλλόμενη απόφαση, δεν μπορούσε να το πράξει παρά μόνον υπό τη μορφή ενός όρου και όχι μιας υποχρέωσης με το σκεπτικό ότι οι νομικές συνέπειες που συνδέονται με την υποχρέωση είναι σημαντικότερες από εκείνες που συνδέονται με έναν όρο. Συγκεκριμένα, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, παράγραφος 3, στοιχείο β', του κανονισμού 17, η Επιτροπή μπορεί να ανακαλέσει ή να τροποποιήσει την απόφασή της ή να απαγορεύσει στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις συγκεκριμένες ενέργειες αν αυτές παρέβησαν υποχρέωση που επέβαλε η απόφαση, και κατ' εφαρμογήν του άρθρου 15, παράγραφος 2, στοιχείο β', του ίδιου κανονισμού, η Επιτροπή μπορεί να επιβάλει πρόστιμο αν η προσφεύγουσα παραβεί μια υποχρέωση.

153 Πάντως, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 ορίζει ότι οι αποφάσεις περί απαλλαγής μπορούν να συνοδεύονται από όρους και υποχρεώσεις, χωρίς να διευκρινίζει ποιους όρους η Επιτροπή οφείλει να επιλέξει

μεταξύ της μιας ή της άλλης από τις δυνατότητες αυτές. Επιπλέον, το άρθρο 81, παράγραφος 3, το οποίο αποτελεί, υπέρ των επιχειρήσεων, εξαίρεση από τη γενική απαγόρευση που θεσπίζει το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ, η Επιτροπή πρέπει να απολαύει, όσον αφορά τις λεπτομέρειες με τις οποίες συνοδεύει μια απαλλαγή, ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως ενώ συγχρόνως οφείλει να τηρεί τα όρια που το άρθρο 81 ΕΚ θέτει στην αρμοδιότητά της (απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Οκτωβρίου 1974, 17/74, Transocean Marine Paint κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 441, συνοπτική μετάφραση στα ελληνικά).

154 Το γεγονός ότι η Επιτροπή προτίμησε να επιβάλει όρους μάλλον παρά υποχρεώσεις σε άλλες υποθέσεις δεν αρκεί, καθαυτό, να θέσει υπό αμφισβήτηση τη δυνατότητα που προσφέρει ο κανονισμός 17 να συνοδεύει την απόφαση περί απαλλαγής από υποχρεώσεις μάλλον παρά από όρους.

155 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν παρέβη το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ και το άρθρο 8 του κανονισμού 17 συνοδεύοντας, εν προκειμένω, την απόφαση περί απαλλαγής από υποχρέωση ως προς την ανάγκη να διασφαλίζεται η από κοινού χρήση από τα ανταγωνιστικά της DSD συλλογικά συστήματα των εγκαταστάσεων αποκομιδής των επιχειρήσεων που χρησιμοποιεί το σύστημα DSD.

4. *Επί του τρίτου σκέλους, που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας*

156 Ακόμη κι αν υποτεθεί ότι η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής είναι αναγκαία για να επιτρέπει τη διατήρηση του ανταγωνισμού, η προσφεύγουσα προβάλλει πάντως, ότι η πρώτη υποχρέωση δεν θα είναι λιγότερο δυσανάλογη διότι πρώτον, παραβαίνει το διάταγμα για τις συσκευασίες, δεύτερον, συνεπάγεται στρέβλωση του ανταγωνισμού εις βάρος της DSD, τρίτον, συνιστά υπερβολική προσβολή του σήματος Der Grüne Punkt και, τέταρτον, προσβάλλει το θεμελιώδες δικαίωμα προσβάσεως της DSD στη δικαιοσύνη.

α) Ως προς τη φερόμενη παράβαση του διατάγματος για τις συσκευασίες

Επιχειρήματα των διαδίκων

157 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η πρώτη υποχρέωση είναι δυσανάλογη διότι η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής της DSD είναι ασυμβίβαστη με την αρχή της ευθύνης για το προϊόν που καθιερώνει το διάταγμα για τις συσκευασίες. Η αρχή αυτή υποχρεώνει τους παραγωγούς και τους διανομείς συσκευασιών να επιτυγχάνουν τα ποσοστά ανακυκλώσεως «όσον αφορά τις συσκευασίες που διέθεσαν στην αγορά» (σημείο 1, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του παραρτήματος Ι του άρθρου 6 του διατάγματος). Εξάλλου, σε περίπτωση συμμετοχής σε συλλογικό σύστημα, η ευθύνη του παραγωγού ή του διανομέα για τις συσκευασίες αυτές μεταβιβάζεται στον εκμεταλλευόμενο το εν λόγω σύστημα, ο οποίος οφείλει «να ανακυκλώσει τις συσκευασίες που του προσκομίζονται» (άρθρο 6, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του διατάγματος) και να επιτύχει τα ποσοστά ανακυκλώσεως «όσον αφορά τις συσκευασίες για τις οποίες οι παραγωγοί και οι διανομείς συμμετέχουν στο σύστημα [του]» (σημείο 1, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος του παραρτήματος Ι του άρθρου 6 του διατάγματος). Λόγω της προσεγγίσεως αυτής, η οποία βασίζεται στη συγκεκριμένη συσκευασία, είναι παράνομο να αγοράζονται συσκευασίες από άλλα συστήματα για να επιτυγχάνονται τα ποσοτά ανακυκλώσεως που προβλέπει το διάταγμα. Στο πλαίσιο αυτό, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι τα ανταγωνιστικά του δικού της συστήματα πρέπει, κατ' αρχήν, να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους για την ανάληψη και την ανακύκλωση με τις δικές τους εγκαταστάσεις αποκομιδής, αποκαλούμενες «εγκαταστάσεις αποκομιδής του συστήματος» (βλ. σημείο 3, παράγραφος 3, έβδομη περίπτωση, του παραρτήματος Ι του διατάγματος).

158 Επίσης, στην περίπτωση της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής από δύο ανταγωνιστικά συστήματα, η διάθεση στο ένα ή στο άλλο από τα συστήματα αυτά μιας συγκεκριμένης συσκευασίας δεν είναι κατά γενικό κανόνα δυνατή. Συναφώς, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι ο καταλογισμός των «συλλεγόμενων ποσοτήτων σε συνάρτηση με την προέλευσή τους με κατανομή βάσει των ποσοστώσεων», που μνημονεύει η προσβαλλόμενη απόφαση (αιτιολογική σκέψη 170 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), επιβάλλει πολυδάπανες και περίπλοκες

αναλύσεις διαλογής. Επιπλέον, το παράδειγμα του χαρτιού και του χαρτονιού που χρησιμοποιεί η Επιτροπή οδήγησε σε άδικα αποτελέσματα, στο μέτρο που το μερίδιο της συλλεγείσας ποσότητας, αποτελούμενης από τις συσκευασίες που χορηγήθηκαν στην DSD και προσδιορίστηκαν με τις αναλύσεις διαλογής, ήταν αρχικά το 25 %, ενώ το μερίδιο των συσκευασιών που πραγματικά αναλαμβάνονταν βάσει αδείας εκμεταλλεύσεως από την DSD ήταν σαφώς μικρότερη από την ποσόστωση αυτή. Η γενίκευση μιας τέτοιας λύσεως για όλες τις συσκευασίες θα ήταν απαράδεκτη για την DSD.

159 Εξάλλου, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το διάταγμα καθιστά παράνομη κάθε κοινή χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής από τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης, τα οποία δεν μπορούν κατά γενικό κανόνα να αποκομίζουν τις συσκευασίες από χώρο γειτνιάζοντα με τον τελικό καταναλωτή. Επομένως, υποστηρίζοντας ότι η DSD δεν μπορούσε να επικαλείται το διάταγμα για τις συσκευασίες έναντι των αντισυμβαλλομένων της (αιτιολογική σκέψη 167 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), η Επιτροπή παραγνωρίζει το γεγονός ότι το διάταγμα επιδιώκει επίσης τον στόχο προστασίας της προσφεύγουσας έναντι των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.

160 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η εκ μέρους της προσφεύγουσας παρουσίαση του διατάγματος είναι ανακριβής, δεδομένου ότι τα ποσοστά ανακυκλώσεως δεν στηρίζονται στις συγκεκριμένες συσκευασίες ή στον συνολικό όγκο των συσκευασιών που διατίθενται στην αγορά, αλλά στην ποσότητα συσκευασιών που ανατίθεται στο οικείο σύστημα. Η Landbell προβάλλει ότι, σε κάθε περίπτωση, η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής συμβιβάζεται με το διάταγμα για τις συσκευασίες, του οποίου η τροποποίηση, το 1998, είχε ως σκοπό να ενισχύσει τον ανταγωνισμό μεταξύ των συλλογικών συστημάτων.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

161 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής των επιχειρήσεων που έχουν συνάψει σύμβαση παροχής υπηρεσιών με την DSD έχει ως αποτέλεσμα να την εμποδίζει να αναλάβει και να ανακυκλώσει τις συσκευασίες που της έχουν συγκεκριμένα χορηγηθεί από

τον ενδιαφερόμενο παραγωγό ή τον διανομέα συσκευασιών σύμφωνα με την αρχή της ευθύνης του προϊόντος που καθιερώνει το διάταγμα για τις συσκευασίες. Επομένως, εμποδίζοντας την DSD να αντιταχθεί στην από κοινού χρήση, η πρώτη υποχρέωση προσβάλλει δυσανάλογα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που η DSD αντλεί από το διάταγμα αυτό.

162 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι διάδικοι ερωτήθηκαν ως προς τις λεπτομέρειες λειτουργίας των συλλογικών συστημάτων και των μεμονωμένων συστημάτων ή συστημάτων ίδιας διάθεσης προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στο Πρωτοδικείο να πληροφορηθεί ποιος ήταν ο ρόλος της συσκευασίας αυτής καθεαυτής, αυτό που η προσφεύγουσα αποκαλεί «συγκεκριμένη συσκευασία», στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων αναλήψεως και ανακυκλώσεως που επιβάλλει το διάταγμα. Αυτή η κατ' αντιμωλίαν έκθεση παρέχει τη δυνατότητα στο Πρωτοδικείο να προβεί στις ακόλουθες διαπιστώσεις.

163 Αφενός, πρέπει να παρατηρηθεί ότι τα ποσοστά ανακυκλώσεως που ορίζει το παράρτημα Ι του άρθρου 6 του διατάγματος για τις συσκευασίες υπολογίζονται σε ποσοστά του όγκου του υλικού που διατίθεται στην αγορά, το οποίο όντως αναλαμβάνεται και ανακυκλώνεται, και όχι σε συνάρτηση με τον αριθμό ή το είδος των οικείων συσκευασιών, ανεξαρτήτως του αν θα έχουν ή όχι λογότυπο που εξακριβώνει το συλλογικό σύστημα. Το σημείο 1, παράγραφος 1, του παραρτήματος Ι του άρθρου 6 του διατάγματος διαλαμβάνει ότι οι κατασκευαστές και οι διανομείς συσκευασιών πρέπει να εκπληρώνουν τις απαιτήσεις σχετικά με την ανακύκλωση των συσκευασιών που διέθεσαν στην αγορά και το ίδιο ισχύει για τους επιχειρηματίες των συλλογικών συστημάτων όσον αφορά τις συσκευασίες για τις οποίες οι κατασκευαστές ή οι διανομείς μετέχουν σε τέτοια συστήματα. Συναφώς, διευκρινίζεται στο σημείο 1, παράγραφος 2, του παραρτήματος Ι του άρθρου 6 του διατάγματος ότι οι σχετικές ποσότητες συσκευασιών προσδιορίζονται «σε ποσοστό του όγκου», ανεξαρτήτως του αν πρόκειται για συσκευασίες που διαθέτει στην αγορά ο παραγωγός ή ο διανομέας ή για συσκευασίες για τις οποίες ο παραγωγός ή ο διανομέας μετέχει σε συλλογικό σύστημα. Επιπροσθέτως, από 1ης Ιανουαρίου 2000, τα συστήματα ίδιας διάθεσης και τα συλλογικά συστήματα υπόκεινται στα ίδια ποσοστά ανακυκλώσεως ανά υλικό (αιτιολογική σκέψη 21 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

164 Άλλωστε, από το άρθρο 6, παράγραφος 1, τέταρτη και πέμπτη περίοδος, του διατάγματος προκύπτει ότι η υποχρέωση αναλήψεως και ανακυκλώσεως για τους διανομείς που διαθέτουν χώρους πωλήσεως μεγαλύτερους των 200 m^2 εκτείνεται

στις συσκευασίες των προϊόντων που φέρουν τα σήματα που αυτοί δεν πωλούν, εφόσον οι συσκευασίες αυτές είναι του είδους, της μορφής και του μεγέθους εκείνων που περιλαμβάνονται στο απόθεμά τους. Έτσι, το ποσοστό ανακυκλώσεως για τους διανομείς αυτούς δεν υπολογίζεται σε σχέση με τις συσκευασίες που όντως διατίθενται στην αγορά, αλλά σε συνάρτηση με παρόμοιες συσκευασίες ως προς το είδος, τη μορφή και το μέγεθος.

165 Δεύτερον, από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η κατανομή των ποσοτήτων συσκευασιών μεταξύ των διαφόρων συστημάτων, που αποφασίζεται από τον παραγωγό ή τον διανομέα συσκευασιών, δεν αφορά τις προκαθορισμένες ποσότητες συσκευασιών, αλλά τον όγκο υλικού που αντιστοιχεί στις συσκευασίες αυτές. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι, όταν ο παραγωγός συσκευασιών αποφασίζει να αναθέσει στην DSD την ανάληψη και την ανακύκλωση του ημίσεος των συσκευασιών πλαστικού που διαθέτει στη Γερμανία, στην DSD ανατίθεται η φροντίδα να αναλάβει και να ανακυκλώσει μια ποσότητα υλικού που αντιστοιχεί στο ήμισυ αυτών των συσκευασιών. Για να καλύψει τα ποσοστά ανακυκλώσεως που προβλέπει το διάταγμα, η DSD οφείλει επομένως να αποδείξει στις γερμανικές αρχές ότι ανακύκλωσε το 60 % του όγκου του πλαστικού που της ανέθεσε αυτός ο παραγωγός (αφού 60 % είναι το ποσοστό ανακυκλώσεως που ισχύει για το πλαστικό). Ομοίως, αν ο παραγωγός μπορεί να αποδείξει ότι ανέθεσε στην DSD την υποχρέωσή του αναλήψεως και ανακυκλώσεως όσον αφορά το ήμισυ της ποσότητας πλαστικού που διατίθεται στην αγορά, θα πρέπει, εξάλλου, να αποδείξει ότι ανέλαβε και ανακύκλωσε την υπόλοιπη ποσότητα υλικού, που αντιστοιχεί στο άλλο ήμισυ, μέσω ενός συστήματος ίδιας διάθεσης ή άλλου συλλογικού συστήματος.

166 Εξάλλου, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι είναι καθόλα δυνατό, όπως παρατηρείται με την αιτιολογική σκέψη 170 της αποφάσεως, να κατανέμονται ανά ποσοστώσεις οι συλλεγόμενες από τις εγκαταστάσεις αποκομιδής ποσότητες μεταξύ των διαφόρων συστημάτων. Συγκεκριμένα, το ίδιο το παράδειγμα της προσφεύγουσας ως προς τις συσκευασίες σε χαρτί και σε χαρτόνι, οι οποίες αποκομίζονται από το σύστημα DSD συγχρόνως με τα έντυπα (εφημερίδες και περιοδικά), καταδεικνύει ότι οι εγκαταστάσεις αποκομιδής μπορούν να χρησιμοποιούνται από κοινού χωρίς πρόβλημα. Η προσφεύγουσα δεν μπορεί επομένως να έχει την αξίωση να απαγορεύει στους ανταγωνιστές της να χρησιμοποιούν μια τεχνική που αυτή η ίδια χρησιμοποιεί. Επιπλέον, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Landbell επικαλέστηκε την ύπαρξη συμφωνίας συμψηφισμού, υιοθετηθείσα κατόπιν της αποφάσεως, η οποία επιτρέπει στους διάφορους διαχειριστές του συστήματος να

μοιράζονται τις ποσότητες υλικού που ανακυκλώνουν οι επιχειρήσεις αποκομιδής στις οποίες προσφεύγουν λαμβάνοντας υπόψη τις ποσότητες υλικού για τις οποίες έχουν την ευθύνη βάσει των συμβάσεων που έχουν υπογραφεί με τους παραγωγούς και τους διανομείς συσκευασιών.

167 Σε κάθε περίπτωση, ο ισχυρισμός της DSD, ότι η κατανομή των συλλεγόμενων ποσοτήτων συσκευασιών σε χαρτί και χαρτόνι καθώς και των εντύπων (εφημερίδων και περιοδικών) είναι περίπλοκη και δαπανηρή, δεν αρκεί για να αναιρεθεί η αναλογικότητα της πρώτης υποχρεώσεως βάσει του διατάγματος για τις συσκευασίες. Συγκεκριμένα, ακόμη και αν υποτεθεί ότι τούτο συμβαίνει, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα κριτήρια περιπλοκότητας και κόστους δεν είναι κριτήρια επιτρέποντα να χαρακτηριστεί μια παράβαση του διατάγματος και δεν μπορούν καθεαυτά να δικαιολογήσουν τη συνέχιση συμπεριφοράς που μπορεί να συνεπάγεται την κατάργηση του ανταγωνισμού στις οικείες αγορές. Επιπλέον, εν προκειμένω, η απόφαση αναφέρει ρητά ότι η πρώτη υποχρέωση δεν εμποδίζει την DSD να μειώσει τα τέλη εκμεταλλεύσεως που καταβάλλει στις επιχειρήσεις αποκομιδής στην περίπτωση της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής προκειμένου να μεριμνά ώστε καμιά παρεχόμενη υπηρεσία προς τρίτους να μην τιμολογείται σ' αυτήν (βλ. σκέψη 35). Επομένως, στην περίπτωση της από κοινού χρήσεως, η DSD μπορεί να διασφαλίσει ότι το τέλος εκμεταλλεύσεως που οφείλει στην επιχείρηση αποκομιδής λαμβάνει υπόψη μόνο την υπηρεσία αναλήψεως και ανακυκλώσεως που πραγματοποιείται για λογαριασμό του συστήματος DSD χωρίς το τέλος αυτό να χρησιμοποιείται για χρηματοδότηση υπηρεσίας που πραγματοποιείται για λογαριασμό άλλου συστήματος.

168 Ομοίως, κανένα αποδεικτικό στοιχείο δεν στηρίζει τον ισχυρισμό της DSD ότι η τεχνική των ποσοστώσεων που χρησιμοποιείται για τις συσκευασίες από χαρτί και χαρτόνι και τα έντυπα συνεπάγονται άδικα γι' αυτήν αποτελέσματα. Σε κάθε περίπτωση, η από κοινού χρήση που προβλέπει η απόφαση δεν εμπεριέχει τον κίνδυνο να θίξει τα συμφέροντα της DSD , στο μέτρο που, ακριβώς, ο στόχος μιας τέτοιας διατάξεως είναι να διασφαλίζει σε κάθε συλλογικό σύστημα τη δυνατότητα να αποκομίζει τις συσκευασίες που του έχουν απονείμει οι ενδιαφερόμενοι παραγωγοί και διανομείς. Εξάλλου, για να διασφαλίσει τον στόχο αυτόν, η Επιτροπή επιβάλλει τη δεύτερη υποχρέωση στην DSD (βλ. σκέψεις 213 έως 217).

169 Κατά συνέπεια, αφού ο ανταγωνισμός μεταξύ συστημάτων δεν πραγματοποιείται με βάση τη χορήγηση των συγκεκριμένων συσκευασιών αλλά με βάση τη χορήγηση των όγκων υλικών που αντιστοιχούν στις συσκευασίες αυτές, η πρώτη υποχρέωση δεν μπορεί να θεωρηθεί δυσανάλογη, αντίθετα προς ό,τι επικαλείται η προσφεύγουσα.

170 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η πρώτη υποχρέωση δεν μπορεί να θεωρηθεί δυσανάλογη επειδή είναι αντίθετη προς το διάταγμα για τις συσκευασίες.

171 Τέλος, όσον αφορά τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι θα μπορούσε με βάση το διάταγμα να αντιταχθεί στην από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής που χρησιμοποιεί το σύστημα DSD με τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Πρωτοδικείο έκρινε ότι έπρεπε να ερμηνευθεί η έννοια «ανταγωνιστές της DSD», που χρησιμοποιείται για τον καθορισμό του πεδίου εφαρμογής της πρώτης υποχρεώσεως, ως αφορώσα μόνο τα συστήματα για τα οποία η προσβαλλόμενη απόφαση θεώρησε ότι ήταν αναγκαίο να διασφαλίζεται η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής, δηλαδή τα ανταγωνιστικά της DSD συλλογικά συστήματα. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η πρώτη υποχρέωση δεν μπορεί να έχει επίπτωση στην ενδεχόμενη δυνατότητα για την DSD να επικαλείται το διάταγμα προκειμένου να αντιταχθεί σε μια τέτοια από κοινού χρήση με τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης.

β) Ως προς τον κίνδυνο στρεβλώσεως του ανταγωνισμού εις βάρος της DSD

Επιχειρήματα των διαδίκων

172 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η πρώτη υποχρέωση είναι δυσανάλογη επειδή επιτρέπει στους ανταγωνιστές της να επιλέγουν στοχευμένα τις πλέον αποδοτικές εγκαταστάσεις αποκομιδής αφήνοντας σ' αυτήν τις δαπανηρότερες. Ένας τέτοιος παρασιτισμός είναι ανοιχτός χωρίς περιορισμό στα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης, τα οποία δεν έχουν καμιά υποχρέωση εδαφικής καλύψεως, όσον αφορά τους τομείς επικαλύψεως με τα συλλογικά συστήματα, δηλαδή τους τόπους αποθέσεως που εξομοιώνονται με νοικοκυριά και τις συσκευασίες που πωλούνται με αλληλογραφία. Τα άλλα συλλογικά συστήματα μπορούσαν επίσης να επιδίδονται σε παρασιτισμό εις βάρος της προσφεύγουσας και θα επέρχονταν συγκρούσεις συμφερόντων στην περίπτωση της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής, δεδομένου ότι η DSD δεν μπορούσε πλέον να ρυθμίζει λεπτομερώς την οργάνωση του συστήματός της όπως το πράττει τώρα. Εξάλλου, η προσφεύγουσα επικαλείται τις παρατηρήσεις των γερμανικών

αρχών, οι οποίες επικαλούνται τον κίνδυνο τα συλλογικά συστήματα να καταστούν λιγότερο αποτελεσματικά και να επέλθει στρέβλωση του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 94/62/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας (ΕΕ L 365, σ. 10) αν «τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης [...] μπορούσαν, ανεξάρτητα από την περιοχή διανομής των συσκευασιών, να επιλέγουν εκεί όπου, ενδεχομένως περιοριζόμενα περιφερειακά σε σημαντικούς τόπους αποθέσεως, να συλλέγουν ή να αγοράζουν τα απόβλητα από συσκευασίες».

173 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από τη Landbell, αμφισβητεί τη φερόμενη απειλή που συνιστά η πρώτη υποχρέωση για το σύστημα DSD. Συγκεκριμένα, στο μέτρο που το διάταγμα για τις συσκευασίες εφαρμόζεται κατά τον ίδιο τρόπο για όλα τα συλλογικά συστήματα, κανένα απ' αυτά δεν μπορεί να περιορίζεται στους φερόμενους ως πλέον προσοδοφόρους τομείς. Ομοίως, τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης πρέπει, κατ' αρχήν, να αποκομίζουν τις συσκευασίες τους από τον τόπο αποθέσεως από τον ιδιώτη καταναλωτή και η δομή των τόπων αποθέσεως διαφέρει, γι' αυτόν τον λόγο, από εκείνον των συλλογικών συστημάτων.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

174 Αντίθετα προς ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να επιτρέπει στα ανταγωνιστικά της DSD συλλογικά συστήματα να ευνοούν, εντός του ίδιου ομόσπονδου κράτους, τις πλέον αποδοτικές περιοχές εις βάρος των άλλων οι οποίες εξακολουθούν να είναι υπό την ευθύνη του συστήματος DSD. Συγκεκριμένα, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι όλα τα συλλογικά συστήματα υπόκεινται στις ίδιες υποχρεώσεις, ανεξαρτήτως του αν πρόκειται για υποχρέωση εδαφικής καλύψεως, της τηρήσεως των ποσοστών ανακυκλώσεως ή της αποδείξεως των ποσοτικών ροών.

175 Επιπλέον, σε κάθε περίπτωση, η απόφαση αναφέρει ρητά ότι η πρώτη υποχρέωση δεν εμποδίζει την DSD να μειώσει αναλόγως τα τέλη εκμεταλλεύσεως που καταβάλλει στις επιχειρήσεις αποκομιδής (βλ. σκέψη 35).

176 Εξάλλου, όσον αφορά το θεωρούμενο ασυμβίβαστο της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής προς το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 94/62, κατά το οποίο τα συστήματα που προορίζονται να διασφαλίσουν την ανάληψη ή την αποκομιδή των συσκευασιών πρέπει να συνδυάζονται κατά τρόπον ώστε να αποφεύγονται εμπόδια στο εμπόριο ή στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση σκοπεί ακριβώς να διασφαλίσει τους όρους ανταγωνισμού στις οικείες αγορές, τούτο δε σύμφωνα με τους στόχους του διατάγματος του οποίου η αναθεώρηση που έγινε το 1998 είχε ως σκοπό να επιτρέψει την ανάπτυξη του ανταγωνισμού μεταξύ των συλλογικών συστημάτων (αιτιολογική σκέψη 169 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

177 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η πρώτη υποχρέωση δεν μπορεί να θεωρηθεί δυσανάλογη καθόσον συνεπάγεται κίνδυνο στρεβλώσεως του ανταγωνισμού εις βάρος της προσφεύγουσας.

178 Εξάλλου, όσον αφορά τον φερόμενο κίνδυνο ανταγωνισμού που μπορούσε να παρουσιάσει η πρώτη υποχρέωση στην περίπτωση της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής μεταξύ των αντισυμβαλλομένων της DSD και των μεμονωμένων συστημάτων ή συστημάτων ίδιας διάθεσης, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Πρωτοδικείο έκρινε ανωτέρω ότι η έννοια «ανταγωνιστές της DSD», που χρησιμοποιείται για τον καθορισμό του πεδίου εφαρμογής της πρώτης υποχρεώσεως, έπρεπε να ερμηνευθεί ως αφορώσα μόνο τα συστήματα για τα οποία η προσβαλλόμενη απόφαση θεώρησε ότι ήταν αναγκαίο να διασφαλίζεται η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής, δηλαδή τα ανταγωνιστικά της DSD συλλογικά συστήματα. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η πρώτη υποχρέωση δεν μπορεί να έχει επίπτωση στις σχέσεις μεταξύ DSD και μεμονωμένων συστημάτων ή συστημάτων ίδιας διάθεσης.

γ) Ως προς τη φερόμενη προσβολή της λειτουργίας του σήματος Der Grüne Punkt

Επιχειρήματα των διαδίκων

179 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η πρώτη υποχρέωση είναι δυσανάλογη διότι θίγει τη λειτουργία προελεύσεως του σήματος Der Grüne Punkt, που συνίσταται στην

εξακρίβωση της υπηρεσίας αναλήψεως και ανακυκλώσεως του συστήματος DSD και όχι εκείνης άλλου συστήματος. Συναφώς, η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι το σήμα της έχει καταχωρισθεί στη Γερμανία ως συλλογικό σήμα που τίθεται στις συσκευασίες των παραγωγών και των διανομέων οι οποίοι συμμετέχουν στο σύστημα DSD και ως ατομικό σήμα που τίθεται στις εγκαταστάσεις αποκομιδής που χρησιμοποιεί το σύστημα DSD. Ειδικότερα, η λειτουργία προελεύσεως του συλλογικού σήματος Der Grüne Punkt αναγνωρίστηκε από αρκετά γερμανικά δικαστήρια [απόφαση του Bundespatentgericht (ομοσπονδιακό δικαστήριο σημάτων και ευρεσιτεχνίας, Γερμανία), της 18ης Σεπτεμβρίου 1996, για το οποίο το σήμα παρέχει την ένδειξη ως προς την περιβαλλοντική δέσμευση του παραγωγού· απόφαση του Landgericht Hamburg (περιφερειακό δικαστήριο του Αμβούργου, Γερμανία), της 23ης Δεκεμβρίου 1996, και απόφαση του Kammergericht Berlin (δευτεροβάθμιο περιφερειακό δικαστήριο του Βερολίνου, Γερμανία), της 14ης Ιουνίου 1994, για τα οποία το σήμα πληροφορεί ως προς τη συμμετοχή του συστήματος DSD· απόφαση του Oberlandesgericht Köln (δευτεροβάθμιο περιφερειακό δικαστήριο της Κολωνίας, Γερμανία), της 8ης Μαΐου 1998, που αναφέρει την πρωταρχική σημασία του σήματος λόγω της διαδόσεώς του και της φήμης του, και απόφαση του Bundesgerichtshof (ομοσπονδιακό δικαστήριο, Γερμανία), της 15ης Μαρτίου 2001, για το οποίο οι παραγωγοί και οι διανομείς δείχνουν συμμετοχή στο σύστημα DSD με την επικόλληση του σήματος στις συσκευασίες τους]. Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής προσβάλλει το συλλογικό και ατομικό σήμα Der Grüne Punkt, στο μέτρο που ο καταναλωτής γνωρίζει, από τη διαφήμιση, ότι οι συσκευασίες που φέρουν το σήμα αυτό συμμετέχουν στο σύστημα DSD και όχι σε ανταγωνιστικό σύστημα και οι συσκευασίες αυτές πρέπει να διατίθενται μέσω των εγκαταστάσεων αποκομιδής του συστήματος DSD, οι οποίες γενικά φέρουν επίσης το σήμα Der Grüne Punkt. Όμως, στην περίπτωση της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής, η οργάνωση για την ανάληψη και την ανακύκλωση των συσκευασιών που συλλέγει το σύστημα DSD πραγματοποιείται εν μέρει, —αντίθετα από ό,τι αναμένει ο καταναλωτής— από τους ανταγωνιστές της DSD. Η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής που ανήκουν στο σύστημα DSD θα έχει επομένως ως αποτέλεσμα την εξαπάτηση των καταναλωτών.

180 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι η πρώτη υποχρέωση της επιβάλλει να ενθαρρύνει τον ανταγωνισμό παραχωρώντας στους ανταγωνιστές της δωρεάν υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως του σήματος Der Grüne Punkt που επικολλάται στις εγκαταστάσεις αποκομιδής. Όμως, μια τέτοια άδεια εκμεταλλεύσεως είναι παράνομη διότι παραβιάζει τις αρχές που έχουν εφαρμογή στον τομέα αυτόν [άρθρο 21 της συμφωνίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (ADPIC), της 15ης Απριλίου 1994 (παράρτημα 1 Γ της συμφωνίας για

την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου), που εγκρίθηκε με την απόφαση 94/800/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994, σχετικά με την εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σύναψη των συμφωνιών που απέρρευσαν από τις πολυμερείς διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης (1986-1994) (ΕΕ L 336, σ. 1, 214) και γνωμοδότηση του Δικαστηρίου της 15ης Νοεμβρίου 1994 (γνωμοδότηση 1/94, Συλλογή 1994, σ. I-5267).

181 Προκαταρκτικά, η Επιτροπή παρατηρεί ότι ορισμένες αιτιάσεις που προβάλλει η προσφεύγουσα δεν σκοπούν τη σύμβαση παροχής υπηρεσιών, η οποία αποτελεί το αντικείμενο της προσβαλλόμενης αποφάσεως, αλλά τη σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου, που αποτελεί το αντικείμενο της αποφάσεως 2001/463, και οι οποίες, επομένως, δεν μπορούν να εξεταστούν στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η προσφεύγουσα φαίνεται να θέλει να αντλήσει δικαίωμα αποκλειστικότητας για τη χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής λόγω του ότι επιτρέπει στον ιδιοκτήτη τους να επικολλά στις εγκαταστάσεις του τον λογότυπο Der Grüne Punkt, πράγμα που δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Συγκεκριμένα, τούτο θα σήμαινε επομένως ότι η επιχείρηση αποκομιδής η οποία επικολλά τον λογότυπο Der Grüne Punkt σε φορτηγό συλλογής των συσκευασιών δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει το φορτηγό αυτό παρά μόνον για λογαριασμό του συστήματος DSD και όχι για τη μεταφορά άλλων απορριμμάτων. Όμως, όχι μόνον η σύμβαση παροχής υπηρεσιών δεν περιλαμβάνει διάταξη που μπορεί να στηρίξει τη συλλογιστική αυτή, αλλά οι απαντήσεις που έδωσαν οι επιχειρήσεις αποκομιδής σε αιτήσεις παροχής πληροφοριών εκ μέρους της Επιτροπής καταδεικνύουν, ειδικότερα, ότι οι επιχειρήσεις αυτές χρησιμοποιούν τα οχήματά τους για άλλες παραγγελίες. Η προσφεύγουσα δεν μπορεί επομένως να επικαλείται το δικαίωμα αποκλειστικότητας που προβάλλει. Εξάλλου, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι ο καταναλωτής δεν εξαπατάται όταν ρίχνει μια συσκευασία που φέρει τον λογότυπο Der Grüne Punkt σε εγκατάσταση αποκομιδής που εμπίπτει στο σύστημα DSD, εφόσον το ζήτημα της από κοινού χρήσεως δεν έχει επίπτωση στη συμπεριφορά του καταναλωτή. Επιπλέον, ο τελικός αποδέκτης της υπηρεσίας αναλήψεως και ανακυκλώσεως που προτείνει το σύστημα DSD δεν είναι ο καταναλωτής, αλλά ο παραγωγός ή ο διανομέας των συσκευασιών. Επομένως, δεν υπάρχει απόδειξη ότι η φερόμενη εξαπάτηση που επικαλείται η προσφεύγουσα προσβάλλει το σήμα Der Grüne Punkt.

182 Όσον αφορά την υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως, η Επιτροπή προβάλλει ότι η προσφεύγουσα παραλείπει να διευκρινίσει σε ποιόν η απόφαση την υποχρεώνει να παραχωρήσει την άδεια εκμεταλλεύσεως. Η προσφεύγουσα εξακολουθεί να είναι ελεύθερη να επιτρέπει στις επιχειρήσεις αποκομιδής να χρησιμοποιούν το σήμα της επικολλώντας τούτο στους κάδους τους, ή ακόμη να τους συστήνει τούτο, και επίσης να αποσύρει από αυτούς την έγκριση αυτή.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

183 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, κατ' ουσίαν, ότι η πρώτη υποχρέωση παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας διότι η από κοινού χρήση προσβάλλει το σήμα Der Grüne Punkt, το οποίο επιτρέπει να διακρίνονται οι υπηρεσίες της από εκείνες που προτείνουν οι άλλες επιχειρήσεις. Εφόσον διαθέτουν τη δυνατότητα προσβάσεως στις εγκαταστάσεις αποκομιδής που δημιούργησαν οι επιχειρήσεις αποκομιδής, τις οποίες χρησιμοποιεί ήδη το σύστημα DSD, τα ανταγωνιστικά της DSD συλλογικά συστήματα επωφελούνται έτσι από τη φήμη του σήματος αυτού στους τελικούς καταναλωτές και οι τελευταίοι εξαπατούνται αποθέτοντας τις συσκευασίες τους στις εγκαταστάσεις τις οποίες θεωρούν ως εξυπηρετούσες το σύστημα DSD και όχι το ανταγωνιστικό σύστημα.

184 Πρέπει ωστόσο να γίνει δεκτό ότι η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.

185 Πρώτον, η σύμβαση παροχής υπηρεσιών δεν εμποδίζει την συμβεβλημένη με την DSD επιχείρηση αποκομιδής να προτείνει τις εγκαταστάσεις της αποκομιδής σε σύστημα ανταγωνιστικό του συστήματος DSD. Συγκεκριμένα, κατά τους όρους της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών, αναφέρεται μόνον ότι «με τις δράσεις της για την προώθηση του συστήματος, η επιχείρηση αποκομιδής θα επικολλά κατά πρόσφορο και εμφανή τρόπο τον λογότυπο Der Grüne Punkt που παρέχει η DSD, για παράδειγμα, τυπώνοντάς το στα επιστολόχαρτα, τα διαφημιστικά μέσα και τους κάδους αποκομιδής· ο λογότυπος θα εμφαίνεται επίσης στα οχήματα και στους εξοπλισμούς που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο εκμεταλλεύσεως του συστήματος» (άρθρο 2, παράγραφος 5, πρώτο εδάφιο, τέταρτη περίοδος) και, «η χρήση του λογοτύπου Der Grüne Punkt είναι δωρεάν για την επιχείρηση αποκομιδής» (άρθρο 2, παράγραφος 5, τρίτο εδάφιο, πρώτη περίοδος). Το γεγονός ότι η DSD επιτρέπει στην επιχείρηση αποκομιδής να επικολλά δωρεάν τον λογότυπο Der Grüne Punkt στις εγκαταστάσεις της αποκομιδής δεν αρκεί ώστε η DSD να διεκδικεί την αποκλειστική χρήση αυτών των εγκαταστάσεων. Αντιθέτως, από τη σύμβαση παροχής υπηρεσιών προκύπτει ότι η επικόλληση του λογοτύπου αυτού δεν έχει άλλη σημασία παρά μόνον να δείχνει «για σκοπούς προωθήσεως» ότι η εν λόγω εγκατάσταση συμμετέχει στο σύστημα DSD.

186 Επομένως, οι διατάξεις της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών σχετικά με το σήμα Der Grüne Punkt δεν επιτρέπουν να καταδειχθεί ότι η επικόλληση του σήματος αυτού στην εγκατάσταση αποκομιδής έχει ως αποτέλεσμα να εμποδίζει τη χρήση της εγκαταστάσεως αυτής για άλλους σκοπούς.

187 Δεύτερον, καμιά διάταξη του διατάγματος για τις συσκευασίες δεν επιβάλλει να εξακριβώνονται οι εγκαταστάσεις αποκομιδής βάσει του χρησιμοποιούμενου συστήματος. Κατά μείζονα λόγο, καμιά διάταξη του διατάγματος δεν επιτρέπει τον ισχυρισμό ότι οι εγκαταστάσεις αποκομιδής που εξακριβώνονται κατ' αυτόν τον τρόπο πρέπει να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά από ένα μόνο σύστημα, για να μην εξαπατάται ο καταναλωτής ως προς την ταυτότητα του συστήματος που αναλαμβάνει και ανακυκλώνει τη συσκευασία που αποθέτει σ' αυτό. Εξάλλου, όσον αφορά τη σημασία που πρέπει να δοθεί στην επικόλληση του λογοτύπου Der Grüne Punkt στις συσκευασίες —μια από τις δυνατότητες που προσφέρει το σημείο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του παραρτήματος I του άρθρου 6 του διατάγματος για να επιτρέπει στον καταναλωτή να εξακριβώνει τη συμμετοχή της οικείας συσκευασίας σε συλλογικό σύστημα (βλ. σκέψη 6)—, το Πρωτοδικείο έκρινε, με την απόφαση Τ-151/01, DSD κατά Επιτροπής, σκέψη 133, ότι, εφόσον τα ποσοστά ανακυκλώσεως που προβλέπει το διάταγμα επιτυγχάνονται και η κατανομή των ποσοτήτων των συσκευασιών μεταξύ συστημάτων γίνεται με βάση τον όγκο των οικείων υλικών και όχι σε συνάρτηση με τις συσκευασίες ως τέτοιες, ανεξαρτήτως του αν φέρουν ή όχι τον λογότυπο Der Grüne Punkt, ο λογότυπος δεν έχει τον ρόλο και τη σημασία που του αποδίδει η προσφεύγουσα. Έτσι, ο παραγωγός ή ο διανομέας συσκευασιών, ο οποίος αποφασίζει να αναθέσει στην DSD την ανάληψη και την ανακύκλωση μέρους των συσκευασιών που διαθέτει στην αγορά στη Γερμανία και να διασφαλίσει την ανάληψη και την ανακύκλωση του υπόλοιπου αυτών των συσκευασιών αυτός ο ίδιος, μέσω συστήματος ίδιας διάθεσης, είτε να την αναθέσει σε άλλο συλλογικό σύστημα, οφείλει μόνο να κατανείμει τις ποσότητες υλικών μεταξύ των διαφόρων οικείων συστημάτων χωρίς να φροντίζει να καθορίζει συγκεκριμένα τη συμπεριφορά του τελικού καταναλωτή, αντίθετα προς ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα.

188 Στο πλαίσιο αυτό, οι διατάξεις του διατάγματος δεν επιτρέπουν να καταδειχθεί ότι η επικόλληση του σήματος Der Grüne Punkt στην εγκατάσταση αποκομιδής ή στη συσκευασία που προορίζεται να αναληφθεί από το σύστημα DSD έχει ως αποτέλεσμα να εμποδίζει την από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής.

189 Τρίτον, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι από τον φάκελο προκύπτει ότι οι εγκαταστάσεις αποκομιδής που χρησιμοποιεί το σύστημα DSD δεν φέρουν όλες τον λογότυπο Der Grüne Punkt. Είναι επομένως θεμιτή η σκέψη ότι, στο στάδιο αποθέσεως των συσκευασιών στις εγκαταστάσεις αποκομιδής, οι ιδιώτες καταναλωτές δεν συνδέουν τις εγκαταστάσεις αυτές με το σήμα Der Grüne Punkt, αλλά με το είδος της συσκευασίας (συσκευασία πωλήσεως) και ιδίως το είδος του υλικού από τα οποία αποτελούνται οι συσκευασίες (ελαφρά υλικά, χαρτί/χαρτόνι, γυαλί, κ.λπ.) που πρέπει να αποτεθούν στα διάφορα είδη εγκαταστάσεων αποκομιδής. Συναφώς, η προσφεύγουσα δεν αποδεικνύει ότι ο καταναλωτής αποδίδει σημασία στο γεγονός ότι η DSD, και όχι άλλο συλλογικό σύστημα, είναι υπεύθυνη για την ανάληψη και τη διαχείριση μιας συσκευασίας. Ο καταναλωτής μπορεί, ασφαλώς, να μεριμνά για το περιβάλλον, αλλά, στο μέτρο που όλα τα συλλογικά συστήματα υπόκεινται στις ίδιες υποχρεώσεις, το ζήτημα ποιο σύστημα ασχολείται συγκεκριμένα με την ανάληψη και την ανακύκλωση δεν φαίνεται καθοριστικό. Όμως, καμιά από τις υποχρεώσεις αυτές δεν θίγεται από την από κοινού χρήση των υφισταμένων εγκαταστάσεων αποκομιδής. Ομοίως, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι οι συσκευασίες από χαρτί και χαρτόνι συλλέγονται στις ίδιες εγκαταστάσεις όπως και τα έντυπα (εφημερίδες και περιοδικά) που ανήκουν στις κοινότητες και όχι στο σύστημα DSD. Δεν ισχυρίζεται, επί του σημείου αυτού, ότι οι ιδιώτες καταναλωτές θεωρούν, λόγω του ότι ενδεχομένως επικολλάται το σήμα Der Grüne Punkt στις εγκαταστάσεις αυτές, ότι το σύστημα DSD αναλαμβάνει την ευθύνη της αποκομιδής και της ανακυκλώσεως των εντύπων.

190 Κατά συνέπεια, μπορεί να φαίνεται επαρκές, για να αποφευχθεί κάθε κίνδυνος συγχύσεως για τον καταναλωτή, να εμφαίνεται στις από κοινού χρησιμοποιούμενες εγκαταστάσεις αποκομιδής ότι οι συσκευασίες αναλαμβάνονται για λογαριασμό του συστήματος DSD και για λογαριασμό ενός ή περισσοτέρων άλλων ανταγωνιστικών συστημάτων, χωρίς ωστόσο να χρειάζεται να απαγορευθεί κάθε κοινή χρήση αυτών των εγκαταστάσεων αποκομιδής όπως απαιτεί η προσφεύγουσα.

191 Τέλος, πρέπει να παρατηρηθεί ότι ούτε η πρώτη υποχρέωση ούτε οι τεχνικές δεσμεύσεις για την από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής απαιτούν όπως οι ανταγωνιστές της DSD έχουν την έγκριση της τελευταίας για να χρησιμοποιούν το σήμα Der Grüne Punkt. Είναι επίσης κατανοητό ότι οι από κοινού χρησιμοποιούμενες εγκαταστάσεις αποκομιδής στερούνται οποιουδήποτε λογοτύπου ή ενδείξεως ή, αντιθέτως, κάθε σύστημα επιθέτει σ' αυτές μια ένδειξη

προς εξακρίβωσή του. Επομένως, δεν μπορεί να προβάλλεται ότι η πρώτη υποχρέωση επιβάλλει στην DSD να χορηγεί στους ανταγωνιστές της δωρεάν υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως του σήματος Der Grüne Punkt.

192 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η πρώτη υποχρέωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δυσανάλογη καθόσον συνεπάγεται υπερβολική προσβολή του ρόλου που διαδραματίζει το σήμα Der Grüne Punkt στο πλαίσιο του συστήματος DSD.

δ) Ως προς την επίπτωση της πρώτης υποχρεώσεως στο δικαίωμα προσβάσεως στον εθνικό δικαστή

Επιχειρήματα των διαδίκων

193 Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι η πρώτη υποχρέωση της απαγορεύει να «εμποδίζει» τις επιχειρήσεις αποκομιδής να συνάπτουν συμβάσεις για την κοινή χρήση με τους ανταγωνιστές της. Ένα τέτοιο εμπόδιο μπορεί να συνίσταται στο γεγονός ότι η DSD μπορεί να στραφεί κατ' αυτών των επιχειρήσεων αποκομιδής ενώπιον των αρχών ή των εθνικών δικαστηρίων προκειμένου να προβάλει το ασυμβίβαστο της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής προς το διάταγμα. Στην περίπτωση αυτή, η πρώτη υποχρέωση είναι ασυμβίβαστη με το θεμελιώδες δικαίωμα προσβάσεως στη δικαιοσύνη που προβλέπει το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαΐου 1986, 222/84, Johnston, Συλλογή 1986, σ. 1651, σκέψεις 17 και 18· απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Ιουλίου 1998, Τ-111/96, ITT Promedia κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-2937, σκέψη 60).

194 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η πρώτη υποχρέωση ουδόλως εμποδίζει την προσφεύγουσα να υποβάλει σε γερμανικό διοικητικό δικαστήριο το ζήτημα του συμβατού της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής προς το διάταγμα για τις συσκευασίες (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Verwaltungsgerichtshof Kassel της 20ής Αυγούστου 1999, και του Verwaltungsgericht Gießen, της 31ης Ιανουαρίου 2001). Αντιθέτως, εναπόκειται στα κοινοτικά δικαιοδοτικά όργανα να εξετάζουν τη νομιμότητα της δεσμεύσεως και των υποχρεώσεων.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

195 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, κατ' ουσίαν, ότι η πρώτη υποχρέωση την εμποδίζει να προβάλει ενώπιον των γερμανικών εθνικών δικαστηρίων και αρχών ότι η από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής είναι αντίθετη προς το διάταγμα.

196 Όμως, η πρώτη υποχρέωση δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια αυτή. Επιβάλλει, πράγματι, στην DSD να μην εμποδίζει την από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής από τα ανταγωνιστικά συλλογικά συστήματα. Το Πρωτοδικείο έκρινε ανωτέρω ότι η υποχρέωση αυτή ήταν σύμφωνη προς το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ και το άρθρο 8 του κανονισμού 17 (βλ. σκέψη 151) διότι ήταν αναγκαία για να επιτρέπει τη διατήρηση του ανταγωνισμού στις αγορές αποκομιδής των συσκευασιών από τους ιδιώτες καταναλωτές και την οργάνωση για την ανάληψη και την ανακύκλωση των συσκευασιών από τους ιδιώτες καταναλωτές.

197 Πάντως, η πρώτη υποχρέωση δεν εμποδίζει την DSD να προσφύγει ενώπιον εθνικού δικαστηρίου ή εθνικής αρχής για να αντιταχθεί στην από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής που της επιβλήθηκε στο πλαίσιο της αποφάσεως περί απαλλαγής. Επομένως, η DSD διατηρεί τη δυνατότητα να αντιταχθεί στην από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της επικαλούμενη την παράβαση του γερμανικού διατάγματος για τις συσκευασίες ή άλλες εθνικές διατάξεις. Πάντως, καίτοι η DSD διαθέτει τη δυνατότητα αυτή, δεν

μπορεί, ωστόσο, να αγνοήσει το γεγονός ότι η Επιτροπή μπορεί τότε να θεωρήσει ότι μια τέτοια πράξη παραβιάζει την υποχρέωση που της επιβλήθηκε προς διασφάλιση της αποφάσεως περί απαλλαγής, τούτο δε σύμφωνα με τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου που έχουν εφαρμογή. Επιπλέον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όταν τα εθνικά δικαστήρια αποφαίνονται επί συμφωνιών ή πρακτικών που έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο αποφάσεως της Επιτροπής, δεν μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις αντίθετες από εκείνη της Επιτροπής, ακόμη και αν η τελευταία αυτή έρχεται σε σύγκρουση με την απόφαση που εξέδωσε το εθνικό δικαστήριο πρωτοδίκως (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 2000, C-344/98, Masterfoods και HB, Συλλογή 2000, σ. I-11369, σκέψη 52).

198 Το θεμελιώδες δικαίωμα προσβάσεως στη δικαιοσύνη που διεκδικεί η DSD δεν μπορεί, επομένως, να έχει ως συνέπεια να της επιτρέπει να αγνοεί απόφαση εκδοθείσα βάσει του κοινοτικού δικαίου.

199 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η πρώτη υποχρέωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δυσανάλογη καθόσον στερεί την DSD από το δικαίωμα να προσφύγει ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και αρχών.

5. *Συμπέρασμα ως προς τον πρώτο λόγο*

200 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η πρώτη υποχρέωση απαγορεύει στην προσφεύγουσα να παρεμποδίζει την πρόσβαση των ανταγωνιστικών συλλογικών συστημάτων στις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της. Η υποχρέωση αυτή στηρίζεται στη βούληση της Επιτροπής να διασφαλίζει την πρόσβαση των ανταγωνιστικών της DSD συστημάτων στην αγορά αποκομιδής από τους ιδιώτες καταναλωτές, και κατά συνέπεια, στην αγορά οργανώσεως για την ανάληψη και την ανακύκλωση από τους ιδιώτες καταναλωτές. Κανένα επιχείρημα που υπέβαλε η προσφεύγουσα στο πλαίσιο του πρώτου λόγου δεν είναι ικανό να αναιρέσει αυτό το συμπέρασμα.

201 Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του όσον αφορά τα συλλογικά συστήματα.

202 Εξάλλου, για να απαντήσει στα επιχειρήματα της DSD επί του σημείου αυτού, το Πρωτοδικείο θεωρεί αναγκαίο να υπομνήσει (βλ. σκέψη 121) ότι η έννοια των «ανταγωνιστών της DSD» που χρησιμοποιείται για τον ορισμό του πεδίου εφαρμογής της πρώτης υποχρεώσεως δεν σκοπεί τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης, δεδομένου ότι από την απόφαση προκύπτει ότι τα συστήματα αυτά παρεμβαίνουν μόνο στην περιφέρεια των εν λόγω αγορών και διαθέτουν, στις περιπτώσεις επικαλύψεως, επαρκείς δυνατότητες προσβάσεως σε επιχειρήσεις ή σε εγκαταστάσεις αποκομιδής διαφορετικές από εκείνες που χρησιμοποιεί το σύστημα DSD.

203 Κατά συνέπεια, εφόσον η πρώτη υποχρέωση δεν σκοπεί τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης, δεν συντρέχει λόγος το Πρωτοδικείο να αποφανθεί περαιτέρω επί των επιχειρημάτων που προέβαλε ως προς το σημείο αυτό η προσφεύγουσα.

Β — *Επί του δευτέρου λόγου, που αντλείται από το ότι η υποχρέωση που περιλαμβάνεται στο άρθρο 3, στοιχείο α΄, της προσβαλλόμενης αποφάσεως παραβαίνει το άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ*

1. *Επιχειρήματα των διαδίκων*

204 Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι συλλέγει και ανακυκλώνει τις συσκευασίες σε ολόκληρο το γερμανικό έδαφος, περιλαμβανομένων και των μη ελκυστικών αγροτικών περιοχών, τούτο δε προς διαφύλαξη του περιβάλλοντος. Υπενθυμίζει επίσης ότι το σύστημα DSD εγκρίθηκε από τις αρμόδιες αρχές όλων των ομόσπονδων κρατών. Όμως, κατά την προσφεύγουσα, οι εγκρίσεις αυτές έχουν ως αποτέλεσμα να της αναθέτουν υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος κατά την έννοια του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ. Συναφώς, η προσφεύγουσα διευκρινίζει ότι το γεγονός ότι οποιοσδήποτε επιχειρηματίας ενός συλλογικού

συστήματος μπορεί να εγκρίνεται από τις αρχές ενός ομόσπονδου κράτους είναι χωρίς σημασία, δεδομένου ότι το άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ αναφέρεται αποκλειστικά στην ανάληψη υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος και όχι στην παρουσία ειδικών ή αποκλειστικών δικαιωμάτων κατά την έννοια του άρθρου 86, παράγραφος 1, ΕΚ. Στο πλαίσιο αυτό, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η εκπλήρωση των υποχρεώσεων εγγυήσεως που ανατέθηκαν στην DSD (τακτική αποκομιδή σε ολόκληρη την επικράτεια, ποσοστό ανακυκλώσεως και απόδειξη των ποσοτικών ροών) απειλείται από την από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής που προβλέπει η πρώτη υποχρέωση, εφόσον τούτο εμπεριέχει τον κίνδυνο να τεθεί υπό αμφισβήτηση η έγκριση του συστήματος DSD. Επιπλέον, μια τέτοια από κοινού χρήση οδηγεί σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού εις βάρος της DSD επιτρέποντας στους ανταγωνιστές της να παρασιτίζουν το σύστημά της. Κατά συνέπεια, οι κανόνες ανταγωνισμού που διαλαμβάνει το άρθρο 81 ΕΚ δεν πρέπει να έχουν εφαρμογή εν προκειμένω, στο μέτρο που θα εμπόδιζαν την εκπλήρωση της ειδικής αποστολής που ανατέθηκε στην DSD.

205 Η Επιτροπή και η Landbell υπογραμμίζουν ότι η προσφεύγουσα δεν προσκομίζει κανένα αποδεικτικό στοιχείο για την απειλή που αντιπροσωπεύει η από κοινού χρήση για τη δραστηριότητά της ή για τη φερόμενη αποστολή που εμπίπτει σε υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος, αφού αυτή η από κοινού χρήση ουδόλως ενοχλεί τις επιχειρήσεις αποκομιδής που χρησιμοποιεί η DSD. Η Landbell αναφέρει επίσης ότι το γεγονός ότι εξυπηρετούνται οι μη ελκυστικές αγροτικές περιοχές αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της υπηρεσίας που ζητούν οι πελάτες των συλλογικών συστημάτων, οι οποίοι ζητούν να επωφελούνται από την αποκομιδή σε ολόκληρη την οικεία γεωγραφική περιφέρεια για να απαλλάσσονται από τις δικές τους υποχρεώσεις έναντι του διατάγματος.

2. *Εκτίμηση του Πρωτοδικείου*

206 Κατά το άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ, οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος υπόκεινται στους κανόνες της Συνθήκης, ιδίως στους κανόνες ανταγωνισμού, κατά το μέτρο που η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν εμποδίζει νομικά ή πραγματικά την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί. Το άρθρο αυτό ορίζει επίσης ότι η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν πρέπει να επηρεάζεται σε βαθμό ο οποίος θα αντέκειτο προς το συμφέρον της Κοινότητας.

207 Εν προκειμένω, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η προσφεύγουσα είναι επιφορτισμένη με υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος κατά την έννοια του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ, και τούτο όπως και όλα τα συλλογικά συστήματα τα οποία έχουν εγκρίνει οι αρχές των ομόσπονδων κρατών, ωστόσο ο κίνδυνος να αναιρεθεί η αποστολή αυτή λόγω της προσβαλλόμενης αποφάσεως δεν έχει αποδειχθεί.

208 Συγκεκριμένα, αντίθετα προς ό,τι διατείνεται η προσφεύγουσα στο πλαίσιο του παρόντος λόγου, το γεγονός ότι η DSD δεν μπορεί να αμείβεται για παροχή για την οποία αποδείχθηκε ότι πραγματοποιήθηκε από άλλο σύστημα ουδόλως επιτρέπει να καταδειχθεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση απειλεί την πραγματοποίηση, υπό οικονομικά αποδεκτούς όρους, της υπηρεσίας αναλήψεως και ανακυκλώσεως που ανατέθηκε στο σύστημα DSD.

209 Ειδικότερα, κανένα στοιχείο του φακέλου δεν επιτρέπει να συναχθεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εμπεριέχει τον κίνδυνο να μην επιτρέπει πλέον στην DSD να διενεργεί την τακτική αποκομιδή των συσκευασιών σε ολόκληρη τη γερμανική επικράτεια, να μην επιτυγχάνει τα ποσοστά ανακυκλώσεως που επιβάλλει το διάταγμα ή να μην παρέχει την απόδειξη των ποσοτικών ροών που απαιτεί το εν λόγω διάταγμα. Ομοίως, το Πρωτοδικείο συνήγαγε, στο πλαίσιο του πρώτου λόγου, ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η εφαρμογή της πρώτης υποχρεώσεως εμπεριέχει τον κίνδυνο να οδηγήσει σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού εις βάρος της.

210 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος πρέπει να απορριφθεί.

Γ — Επί του τρίτου λόγου, που αντλείται από το ότι η υποχρέωση που περιλαμβάνεται στο άρθρο 3, στοιχείο β΄, της προσβαλλόμενης αποφάσεως παραβαίνει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ και το άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ

211 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η υποχρέωση που περιλαμβάνεται στο άρθρο 3, στοιχείο β΄, της προσβαλλόμενης αποφάσεως (στο εξής: η δεύτερη υποχρέωση), κατά την οποία «η DSD δεν θα μπορεί να απαιτεί από επιχειρήσεις αποκομιδής που έχουν συνάψει με ανταγωνιστές της DSD συμβάσεις για την κοινή χρήση των κάδων και άλλων εγκαταστάσεων αποκομιδής και διαλογής των χρησιμοποιημένων συσκευασιών πώλησης, να της αναφέρουν τις ποσότητες συσκευασιών που δεν έχουν συλλεγεί στο πλαίσιο του συστήματος DSD», παραβαίνει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ και το άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ. Παραπέμπει, συναφώς, στα επιχειρήματα που ανέπτυξε προηγουμένως στο πλαίσιο του πρώτου και του δεύτερου λόγου.

212 Εξάλλου, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι, με το διάταγμα για τις συσκευασίες, οι γερμανικές αρχές τής επιβάλλουν να ανακυκλώνει την «ποσότητα συσκευασιών που όντως συλλέγει» (βλ. τμήμα 1, παράγραφος 5, του παραρτήματος Ι του άρθρου 6 του διατάγματος) και ότι, για να προσκομίσει τη σχετική απόδειξη αυτής της ποσότητας, ζητούν από τις επιχειρήσεις αποκομιδής να της αναφέρουν κάθε μήνα τις «συλλεγείσες ποσότητες». Η δεύτερη υποχρέωση επιβάλλει, πάντως, στην DSD να μην απαιτεί από αυτές τις επιχειρήσεις αποκομιδής να της παρέχουν τις σχετικές αποδείξεις για τις «ποσότητες συσκευασιών που δεν έχουν συλλεγεί στο πλαίσιο του συστήματος DSD» στην περίπτωση της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής. Κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, η υποχρέωση αυτή είναι αναγκαία «προκειμένου οι ανταγωνιστές της DSD να χρησιμοποιούν ελεύθερα και για λογαριασμό τους τις συσκευασίες που συλλέγουν στο πλαίσιο αυτής της κοινής χρήσης των εγκαταστάσεων αποκομιδής» (αιτιολογική σκέψη 182 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Στο πλαίσιο αυτό, η προσφεύγουσα εκθέτει ότι το αντικείμενο της δεύτερης υποχρεώσεως είναι να διασφαλίζεται ότι, στην περίπτωση της από κοινού χρήσεως, οι ποσότητες που συλλέγονται να μη χρησιμοποιούνται για να αποδεικνύονται οι ποσοτικές ροές που διαχειρίστηκε η DSD, αλλά αντιθέτως, να καταλογίζονται στους ανταγωνιστές. Ωστόσο, η υποχρέωση αυτή δεν θα πρέπει να αποκλείει τη δυνατότητα για την DSD να ζητεί από τις επιχειρήσεις αποκομιδής να της παρέχουν τα στοιχεία σχετικά με το σύνολο των συσκευασιών που συλλέγονται στις εγκαταστάσεις αποκομιδής για να μπορεί να προσκομίσει την απόδειξη των συλλεγόμενων ποσοτήτων.

213 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί, πρώτον, ότι η προσφεύγουσα δεν προβάλλει, με τον τρίτο λόγο, νέα ή ειδικά επιχειρήματα που μπορούν να καταδείξουν σε τί η δεύτερη υποχρέωση παραβαίνει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ και το άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να απορριφθεί ο τρίτος λόγος με το ίδιο σκεπτικό με εκείνο που εκτίθεται στο πλαίσιο του πρώτου και δεύτερου λόγου.

214 Εξάλλου, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή και η DSD συμφώνησαν ως προς την ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στο περιεχόμενο της δεύτερης υποχρεώσεως που ορίζει το άρθρο 3, στοιχείο β', της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

215 Έτσι, με βάση τις αγορεύσεις και τις απαντήσεις που έδωσαν οι διάδικοι στα ερωτήματα που υποβλήθηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι καίτοι, κατά τους όρους της δεύτερης υποχρεώσεως, η DSD δεν μπορεί να ζητήσει από τις επιχειρήσεις αποκομιδής να της παράσχουν τις σχετικές πληροφορίες ως προς τις ποσότητες συσκευασιών που έχουν συλλέξει στο πλαίσιο ενός ανταγωνιστικού συλλογικού συστήματος, η DSD διατηρεί ωστόσο τη δυνατότητα να ζητήσει από τις επιχειρήσεις αυτές να της παρέχουν τις αναγκαίες πληροφορίες ώστε αυτή να προσκομίσει την απόδειξη των ποσοτήτων που συλλέγονται με το σύστημα DSD. Αυτό το δικαίωμα πληροφορήσεως προβλέπεται εξάλλου ρητά στην αιτιολογική σκέψη 175 της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

216 Ερωτηθείσα επί του σημείου αυτού κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή ανέφερε ότι η δεύτερη υποχρέωση δεν εμπόδιζε την προσφεύγουσα να γνωρίζει τη συνολική ποσότητα συσκευασιών που συλλέγουν οι επιχειρήσεις αποκομιδής ούτε το μερίδιο αυτών των συσκευασιών που καταλογίζεται στην DSD, παρατηρώντας συγχρόνως ότι αυτό που προέχει είναι ουσιωδώς το γεγονός ότι η DSD δεν επιδιώκει να οικειοποιηθεί τις ποσότητες συσκευασιών που συλλέγουν αυτές οι επιχειρήσεις αποκομιδής για λογαριασμό ενός ανταγωνιστικού συστήματος. Αυτή η θέση της Επιτροπής είναι επίσης η θέση που δέχθηκε η προσφεύγουσα (βλ. σκέψη 212).

217 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, πρέπει η δεύτερη υποχρέωση να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, αφενός, η DSD δεν μπορεί να απαιτεί από τις επιχειρήσεις αποκομιδής, οι οποίες είναι αντισυμβαλλόμενοί της κατ' εφαρμογή της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών, να της καταλογίζουν τις ποσότητες συσκευασιών που συλλέγουν για λογαριασμό ενός ανταγωνιστικού συστήματος, και αφετέρου, η υποχρέωση αυτή δεν εμποδίζει την DSD να γνωρίζει τη συνολική ποσότητα συσκευασιών που συλλέγουν οι επιχειρήσεις αποκομιδής καθώς και το μερίδιο αυτών των συσκευασιών που ανήκει στην DSD.

Δ — Επί του τέταρτου λόγου, που συνδέεται με το αίτημα ακυρώσεως της δεσμεύσεως που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 72 της προσβαλλόμενης αποφάσεως και αντλείται από την προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος προσβάσεως στη δικαιοσύνη

1. *Επιχειρήματα των διαδίκων*

218 Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι, αιτήσει της Επιτροπής, ανέλαβε τη δέσμευση να «παραιτηθεί από απαιτήσεις περιορισμού της χρήσης αυτής, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην απόφαση του [Landgericht της Κολωνίας] της 18ης Μαρτίου 1997 έναντι της VfW» (αιτιολογική σκέψη 72 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), κατόπιν δικαστικής διαδικασίας που κίνησε η DSD για να αντιταχθεί στη δωρεάν χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής του συστήματος DSD από τη VfW. Κατά την προσφεύγουσα, η δέσμευση αυτή είναι ασυμβίβαστη με το θεμελιώδες δικαίωμα της ελεύθερης προσβάσεως στη δικαιοσύνη (απόφαση ITT Promedia κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 60). Η παράβαση αυτή είναι ακόμη περισσότερο κατάφωρη αφού η αγωγή για να παύσει η δωρεάν χρήση που ασκεί η DSD κατά ενός των ανταγωνιστών της δεν στερείται «προφανώς παντελώς ερείσματος» και επομένως, καταχρηστική βάσει του γερμανικού δικαίου (απόφαση ITT Promedia κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 56). Συγκεκριμένα, από την απόφαση του Landgericht Köln προκύπτει ότι η DSD μπορούσε εγκύρως να απαιτήσει δικαστικώς, βάσει του γερμανικού νόμου περί του αθέμιτου ανταγωνισμού, να μη χρησιμοποιεί η VfW δωρεάν τις εγκαταστάσεις αποκομιδής που χρηματοδοτεί η DSD. Κατά την απόφαση αυτή, η από κοινού χρήση αυτών των εγκαταστάσεων αποκομιδής χρειάζεται τη συναίνεση της DSD και την καταβολή ενός «είδους τέλους εκμεταλλεύσεως» απευθείας στην DSD.

219 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από τη Landbell, παρατηρεί ότι η προσφεύγουσα επικρίνει μια δέσμευση που υποβλήθηκε προς απάντηση των παρατηρήσεων που απηύθυναν στην Επιτροπή αρκετοί τρίτοι, κατά τις οποίες η DSD, αντίθετα προς τη δέσμευση που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 71 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, δεν επέτρεπε την ελεύθερη πρόσβαση στις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι, καίτοι η προσφεύγουσα δεν μπορεί να εμποδίζει τις επιχειρήσεις αποκομιδής να επιτρέπουν την από κοινού χρήση των εγκαταστάσεών τους, δεν μπορεί ούτε να έχει το δικαίωμα να απαγορεύσει αυτή την από κοινού χρήση σε ανταγωνιστή.

2. *Εκτίμηση του Πρωτοδικείου*

220 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατόπιν της δημοσιεύσεως της ανακοινώσεως στην *Επίσημη Εφημερίδα* ανακοινώνουσας την πρόθεση της Επιτροπής να κρίνει ευνοϊκά τις διάφορες συμβάσεις σχετικά με το σύστημα DSD, αρκετοί ενδιαφερόμενοι τρίτοι εκδηλώθηκαν για να αναφέρουν στην Επιτροπή ότι, αντίθετα προς τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η DSD σ' αυτό το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας όσον αφορά την προσφερόμενη δυνατότητα στους τρίτους να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της, η DSD αντιτίθεται δικαστικά στην από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αυτών. Έτσι, η απόφαση του Landgericht Köln της 18ης Μαρτίου 1997 εκφράζει σαφώς τη βούληση της DSD να αντιτάσσεται σε μεμονωμένο σύστημα ή σύστημα ίδιας διάθεσης, αυτό της VfW, η οποία επιθυμούσε να μπορεί να έχει δωρεάν πρόσβαση στις εγκαταστάσεις αποκομιδής που χρησιμοποιεί το σύστημα DSD σε ορισμένα γερμανικά νοσοκομεία.

221 Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή ανέφερε στην DSD, με έγγραφο της 21ης Αυγούστου 1997, ότι συμπεριφορά συνιστάμενη στην παρεμπόδιση τρίτων να χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της μπορούσε να εμπίπτει στο άρθρο 82 ΕΚ και υπογράμμισε τη σημασία που μπορούσε να έχει η συμπεριφορά αυτή σε σχέση με τη διαδικασία απαλλαγής, καθόσον, σύμφωνα με τον τέταρτο όρο που διαλαμβάνει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ, κοινοποιηθείσα συμφωνία για σκοπούς απαλλαγής δεν μπορεί να παρέχει τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού για σημαντικό τμήμα των οικείων προϊόντων.

222 Μετά τη λήψη αυτής της θέσεως, η DSD ανέλαβε την ακόλουθη δέσμευση —που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 72 της προσβαλλόμενης αποφάσεως— προκειμένου να αντιμετωπίσει τις ανησυχίες που εξέφρασε η Επιτροπή με το έγγραφο της 21ης Αυγούστου 1997:

«η [DSD] είναι πρόθυμη να παραιτηθεί από απαιτήσεις περιορισμού της χρήσης αυτής σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην απόφαση του Landgericht της Κολωνίας της 18ης Μαρτίου 1997 έναντι της VfW και άλλων επιχειρήσεων. Επιφυλάσσεται ως προς το δικαίωμα να απαιτεί την παροχή πληροφοριών και την καταβολή των σχετικών τελών από επιχειρήσεις διαχείρισης απορριμμάτων, συμβεβλημένες με την [DSD].»

223 Συναφώς, δεν μπορεί να προβάλλεται ότι μια τέτοια δέσμευση συνιστά προσβολή του δικαιώματος της DSD να έχει πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Συγκεκριμένα, ελεύθερα η DSD πρότεινε τη δέσμευση αυτή στην Επιτροπή, τούτο δε προκειμένου να αποφύγει όπως το κοινοτικό αυτό όργανο ενεργήσει κατόπιν του εγγράφου της 21ης Αυγούστου 1997. Επομένως, με δική της βούληση, σύμφωνα με την αρχή ότι είναι δυνατόν να παραιτείται κάποιος από την προβολή ενός δικαιώματος που διαθέτει, και, με πλήρη γνώση του πράγματος, η DSD ανέφερε, κατ' ουσίαν, στην Επιτροπή ότι παραιτείται του δικαιώματος να προσφεύγει ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων για να αμφισβητήσει τις συμφωνίες που μπορεί να συναφθούν μεταξύ των επιχειρήσεων αποκομιδής οι οποίες είχαν συνάψει σύμβαση παροχής υπηρεσιών με την DSD και τα διάφορα συστήματα τα οποία μπορεί να ενδιαφέρονταν για την από κοινού χρήση των εγκαταστάσεων αποκομιδής των επιχειρήσεων αυτών.

224 Άλλωστε, προέχει να παρατηρηθεί ότι η παραίτηση στην οποία προέβη η DSD με τη δέσμευση που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 72 δεν έγινε χωρίς αντάλλαγμα εκ μέρους της Επιτροπής.

225 Έτσι, είναι αδιαμφισβήτητο ότι η Επιτροπή δεν κίνησε τη διαδικασία βάσει του άρθρου 82 ΕΚ, κατόπιν της δεσμεύσεως που ανέλαβε η DSD, τούτο δε κατ' αντίθεση

προς ό,τι συνέβη με τη σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου, περίπτωση στην οποία η Επιτροπή κίνησε μια τέτοια διαδικασία κατόπιν των παρατηρήσεων μετά την ανακοίνωση στην *Επίσημη Εφημερίδα,* που υπέβαλαν ενδιαφερόμενοι τρίτοι.

226 Δεν αμφισβητείται επίσης ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη τη δέσμευση που υπέβαλε η DSD για να μην εξετάσει πιο συγκεκριμένα την ύπαρξη ενδεχομένου προβλήματος ανταγωνισμού όσον αφορά, για παράδειγμα, την πρόσβαση των μεμονωμένων συστημάτων ή συστημάτων ίδιας διάθεσης στις εγκαταστάσεις αποκομιδής στα νοσοκομεία στη Γερμανία ή σε άλλα τμήματα της αγοράς. Πράγματι, μια τέτοια ανάλυση μπορούσε να ήταν αναγκαία για να δώσει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να εξετάσει την επίπτωση που μπορούσε να έχει η συμπεριφορά της DSD στο πλαίσιο της υποθέσεως που οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως του Landgericht Köln, της 18ης Μαρτίου 1997, στην ανάλυση της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών στο πλαίσιο του άρθρου 81, παράγραφοι 1 και 3, ΕΚ. Εν προκειμένω, η ανάλυση της Επιτροπής, επί του σημείου αυτού, είναι αόριστη, και τούτο έστω και αν η απόφαση αναφέρει ότι φαίνεται δυνατό για ένα νοσοκομείο να έχει περισσότερες εγκαταστάσεις αποκομιδής (αιτιολογική σκέψη 128 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Η διαπίστωση αυτή δεν μπορεί να προδικάζει το αποτέλεσμα που μπορούσε να έχει ενδεχόμενη λεπτομερής ανάλυση των όρων ανταγωνισμού στον τομέα της αποκομιδής των συσκευασιών που παραδίδονται στα νοσοκομεία.

227 Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς η Επιτροπή έκρινε, βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ και του άρθρου 8 του κανονισμού 17, ότι δεν μπορούσε να ικανοποιηθεί από τη δέσμευση που υπέβαλε η DSD όσον αφορά την πρόσβαση των συλλογικών συστημάτων στις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της DSD, αλλά όφειλε να προχωρήσει περισσότερο και να συνοδεύσει την απόφαση περί απαλλαγής με υποχρέωση επιτρέπουσα να διασφαλίζεται ότι η σύμβαση παροχής υπηρεσιών δεν θα παρείχε τη δυνατότητα στην DSD να καταργήσει τον ανταγωνισμό στις οικείες αγορές.

228 Επί του σημείου αυτού, το γεγονός ότι η πρώτη υποχρέωση δεν αφορά τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης διότι δεν είναι αναγκαίο να διασφαλίζεται η πρόσβαση των συστημάτων αυτών στις εγκαταστάσεις αποκομιδής των αντισυμβαλλομένων της DSD λόγω των εναλλακτικών λύσεων που προσφέρουν οι επιχειρήσεις αποκομιδής οι οποίες δεν συνήψαν σύμβαση παροχής υπηρεσιών με την DSD (βλ. σκέψεις 120 έως 129 και αιτιολογική σκέψη 159 της

προσβαλλόμενης αποφάσεως), δεν επιτρέπει να συναχθεί ότι η δέσμευση που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 72 της προσβαλλόμενης αποφάσεως είναι παράνομη επειδή δεν αντιστοιχεί σε πρόβλημα ανταγωνισμού που εξακριβώθηκε στο πλαίσιο της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Πράγματι, η δέσμευση αυτή αντιστοιχεί σε λογική διαφορετική εκείνης που οδήγησε την Επιτροπή να θεσπίσει την πρώτη υποχρέωση. Ενώ η υποχρέωση αυτή έχει ως αντικείμενο να διασφαλίζει την εκπλήρωση του τέταρτου όρου που διαλαμβάνει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ, δηλαδή να διασφαλίζει ότι η σύμβαση παροχής υπηρεσιών δεν θα καταργήσει τον ανταγωνισμό στις οικείες αγορές, η δέσμευση αποβλέπει απλώς στο να διευκολύνει την εργασία της Επιτροπής όταν αυτή εκδίδει αρνητική πιστοποίηση ή απαλλαγή. Όμως, όπως αναφέρεται στις σκέψεις 225 και 226 ανωτέρω, η δέσμευση που υπέβαλε η DSD επέτρεψε στην Επιτροπή να αποφύγει την ανάλυση των ζητημάτων τα οποία μπορούσαν, καθεαυτά, να θέσουν υπό αμφισβήτηση την προσβαλλόμενη απόφαση ή να οδηγήσουν στην κίνηση διαδικασίας βάσει του άρθρου 82 ΕΚ.

229 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η δέσμευση που ανέλαβε η προσφεύγουσα, που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 72 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, δεν προσβάλλει το δικαίωμά της προσβάσεως στη δικαιοσύνη, στο μέτρο που υιοθετήθηκε από την DSD με πλήρη γνώση, προκειμένου να επιτύχει από την Επιτροπή όπως αυτή παύσει να εξετάζει τα ζητήματα τα οποία μπορούσαν να οδηγήσουν στην κίνηση διαδικασίας βάσει του άρθρου 82 ΕΚ ή να θέσουν υπό αμφισβήτηση την ανάλυσή της στο πλαίσιο του άρθρου 81 ΕΚ.

230 Κατά συνέπεια, ο τέταρτος λόγος πρέπει να απορριφθεί.

231 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της καθόσον αυτή σκοπεί την πρώτη και την δεύτερη υποχρέωση, το σύνολο της προσβαλλόμενης αποφάσεως ή απλώς τη δέσμευση που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 72 της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

232 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του αντιδίκου. Ωστόσο, κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, μεταξύ άλλων, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος θα φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η ερμηνεία που δόθηκε στο περιεχόμενο της πρώτης υποχρεώσεως, καθόσον αυτή σκοπεί μόνον τα ανταγωνιστικά της DSD συλλογικά συστήματα και όχι τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης, και στο περιεχόμενο της δεύτερης υποχρεώσεως, ισοδυναμεί με μερική αποδοχή των αιτιάσεων που υπέβαλε η προσφεύγουσα επί των σημείων αυτών. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι προβαίνει σε δίκαιη εκτίμηση των εν προκειμένω περιστάσεων κρίνοντας ότι η Επιτροπή θα φέρει το ένα τέταρτο των εξόδων της προσφεύγουσας και το ένα τέταρτο των εξόδων της. Η προσφεύγουσα θα φέρει τα τρία τέταρτα των εξόδων της, τα τρία τέταρτα των εξόδων της Επιτροπής καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Landbell.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) **Η προσφεύγουσα, Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland GmbH, φέρει τα τρία τέταρτα των εξόδων της, τα τρία τέταρτα των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Landbell AG Rückhol-Systeme.**

3) **Η Επιτροπή φέρει το ένα τέταρτο των εξόδων της καθώς και το ένα τέταρτο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα.**

García-Valdecasas Cooke Labucka

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 24 Μαΐου 2007.

Ο Γραμματέας

E. Coulon

Ο Πρόεδρος

J. D. Cooke

Πίνακας περιεχομένων

Νομικό πλαίσιο ..... II - 1696

Α — Διάταγμα για την αποφυγή των απορριμμάτων από συσκευασίες ..... II - 1696

Β — Συλλογικό σύστημα της Der Gróne Punkt — Duales System Deutschland GmbH, σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου και σύμβαση παροχής υπηρεσιών ..... II - 1699

Ιστορικό της διαφοράς ..... II - 1700

Η προσβαλλόμενη απόφαση ..... II - 1702

Α — Επί της συμβατικής σχέσεως μεταξύ DSD και των επιχειρήσεων αποκομιδής . II - 1703

Β — Εκτίμηση ως προς το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ ..... II - 1704

1. Επί της ρήτρας αποκλειστικότητας υπέρ της επιχειρήσεως αποκομιδής ... II - 1704

2. Επί της προσβάσεως στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων αποκομιδής ... II - 1706

Γ — Εκτίμηση ως προς το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ ..... II - 1708

Δ — Υποχρεώσεις που επέβαλε η Επιτροπή στην απόφαση περί απαλλαγής ..... II - 1710

Ε — Συμπεράσματα ..... II - 1711

ΣΤ — Διατακτικό ..... II - 1712

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων ..... II - 1714

Σκεπτικό ..... II - 1716

Α — Επί του πρώτου λόγου που αντλείται από το γεγονός ότι η υποχρέωση που περιλαμβάνεται στο άρθρο 3, στοιχείο α΄, της προσβαλλόμενης αποφάσεως παραβαίνει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ και παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας ..... II - 1716

1. Επί της ανάγκης να ληφθεί η συναίνεση της DSD στην περίπτωση της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής ..... II - 1717

α) Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1717

β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1719

2. Επί του πρώτου σκέλους, που αντλείται από την έλλειψη της ανάγκης της από κοινού χρήσεως των εγκαταστάσεων αποκομιδής ..... II - 1725

α) Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1725

β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1728

i) Ως προς την ανάγκη για την από κοινού χρήση για τα ανταγωνιστικά συλλογικά συστήματα ..... II - 1729

ii) Ως προς τη φερόμενη ανάγκη της από κοινού χρήσεως για τα μεμονωμένα συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης ..... II - 1735

3. Επί του δευτέρου σκέλους, που αντλείται από την έλλειψη δυνατότητας να επιβληθεί υποχρέωση προκειμένου να θεραπευθεί ενδεχόμενη παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 82 ΕΚ ..... II - 1740

α) Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1740

β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1743

i) Ως προς το παραδεκτό ..... II - 1743

ii) Ως προς την ουσία ..... II - 1744

4. Επί του τρίτου σκέλους, που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας ..... II - 1748

α) Ως προς τη φερόμενη παράβαση του διατάγματος για τις συσκευασίες II - 1749

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1749

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1750

β) Ως προς τον κίνδυνο στρεβλώσεως του ανταγωνισμού εις βάρος της DSD ..... II - 1754

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1754

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1755

γ) Ως προς τη φερόμενη προσβολή της λειτουργίας του σήματος Der Gróne Punkt ..... II - 1756

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1756

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1759

δ) Ως προς την επίπτωση της πρώτης υποχρεώσεως στο δικαίωμα προσβάσεως στον εθνικό δικαστή ..... II - 1762

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1762

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1763

5. Συμπέρασμα ως προς τον πρώτο λόγο ..... II - 1764

Β — Επί του δευτέρου λόγου, που αντλείται από το ότι η υποχρέωση που περιλαμβάνεται στο άρθρο 3, στοιχείο α΄, της προσβαλλόμενης αποφάσεως παραβαίνει το άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ ..... II - 1765

1. Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1765

2. Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1766

Γ — Επί του τρίτου λόγου, που αντλείται από το ότι η υποχρέωση που περιλαμβάνεται στο άρθρο 3, στοιχείο β΄, της προσβαλλόμενης αποφάσεως παραβαίνει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ και το άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ ..... II - 1768

Δ — Επί του τέταρτου λόγου, που συνδέεται με το αίτημα ακυρώσεως της δεσμεύσεως που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 72 της προσβαλλόμενης αποφάσεως και αντλείται από την προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος προσβάσεως στη δικαιοσύνη ..... II - 1770

1. Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1770

2. Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1771

Επί των δικαστικών εξόδων ..... II - 1775